TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK ÖZEL EĞİTİM KONULU E-DERGİSİ

E-DERGİ

ÖÇED

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

OCAK-ŞUBAT-MART 2019 | SAYI 12 | WWW.OCED.ORG.TR

2019

HOŞGELDİN

"ASLA PES ETME"yen adam: Serhat Erönal

90'lı Yılların Pop Sanatçısı Aşkın Nur Yengi: "Biz de Onlar Gibi Farklıyız"

Otizmli Can Demirci, GÖZÜNÜ MANŞ DENİZİ'NE DİKTİ

RÖPORTAJ

Aylin Çetin
Ayhan Aktaş
Can Demirci
Elif Yavuz

Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatri Uzmanı Doç. Dr. Sebla Gökçe:

"OTİZMİN HAFİF FORMLARI DAHA ÇOK ARTTI"

(Applied Behavior Analysis)

ABA TERAPİSİ EĞİTİM SERİSİ

(UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ (UDA

8. DÖNEM

1. MODÜL : 03 MART 2019
2. MODÜL : 16 HAZİRAN 2019
3. MODÜL : 15 EYLÜL 2019
4. MODÜL : 17 KASIM 2019
5. MODÜL : 02 ŞUBAT 2020

EĞİTİM TARİHLERİ

Nicky Nükte ALTIKULAÇ
MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)

AMAÇ

ABA alanında çalışan/çalışmayı hedefleyen profesyonelleri, ABA yaklaşımı konusunda bilgilendirmek, bu konuda Amerika'da kullanılan son teknikleri tanıtıp, nasıl uygulayacakları konusunda eğitmektir.
Eğitim serisini tamamlayan katılımcılar, kendi başlarına bir ABA programı hazırlayıp, en etkili teknikleri kullanarak bu programı uygulayacak seviyede bir bilgi ve pratiğe sahip olacaklardır.

Algı GRUP - All Kids First, LLC. İşbirliği ile

ÖZEL ÇOCUKLAR EĞİTİM VE DAYANIŞMA DERNEĞİ — www.oced.org.tr

ALL KIDS FIRST, LLC. — www.akfconnectingdots.com

ALGI ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI — www.algigrup.com.tr

AYRINTILI BİLGİ VE KAYIT:
EMİNE EŞKİ ARASLI
| 0507 923 78 59 |
emineeski@algiozelegitim.com

"Algı Akademi"; Algı Grup'un eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

ALGI AKADEMİ

İÇİNDEKİLER

OCAK - ŞUBAT - MART 2019

Mutluluğun Anahtarı +1'de
Down Sendromlu kardeşi Kaan Şenel için psikoloji mesleğini seçen Uzm. Klinik Psikolog Derya Şenel Demir, hikâyesini bizimle paylaştı.
8

Otizmin Hafif Formları Daha Çok Arttı
Beş yıl öncesine göre hafif otizm vakalarının daha çok arttığına dikkat çeken Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk ve Psikiyatri Uzmanı Doç. Dr. Sebla Gökçe ile otistik regresyonu ve ailelerin psikolojisini konuştuk.
10

Tuvalet Eğitimine Ne Zaman Başlanmalı?
Farklı gelişim gösteren çocuklar için öncelikle hazır bulunuşluk evresinde olmaları tuvalet eğitimine başlama zamanı açısından önemlidir.
14

Ev Yapımı Oyuncağın Faydaları
Yaratıcılığınızı kullanarak yapacağınız oyuncaklar ile çocuğunuzun ince motor, matematik, el ve göz koordinasyonu gibi becerilerini geliştirebilirsiniz.
16

Beni Neden Duymuyor?
Çocuğunuz, seslendiğinizde size bakmıyorsa nedeni işitme problemleri olmayabilir. KBB Uzmanı Dr. Mircan Miroğlu yazdı.
18

Toplumsal Bakış Açımız Değişmeli
Özel gereksinimli çocuklarımızı ayrıştırıp, uzaklaştırmak yerine elinden tutarak, sınıfımızda bir sıra ayırarak, oyunumuza alarak birlikte yaşayabiliriz.
22

İÇİNDEKİLER

OCAK - ŞUBAT - MART 2019

Biz de Onlar Gibi Farklıyız
Türk Pop Müziği'nde 90'lı yılların en sevilen isimlerinden Aşkın Nur Yengi ile otizmi, müziğini ve anneliğini konuşmak üzere bir araya geldik.
24

İçinde Bir Demet Uzay Mavisiyle Gezen Adam
Prof. Dr. Hayriyem Zeynep Altan, bu sayımızda asperger sendromlu Adam'ın hikâyesini anlatan "Adam" filmini yorumladı.
28

HABERLER
Kasım-Aralık ayından haberler
32

Özel Eğitim Mevzuatında Nereye Gidiyoruz-II
7 Temmuz 2018 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin getirdiği değişiklikleri anlatmaya kaldığımız yerden devam ediyoruz.
34

Eğitim Sektörüne Sanal Akademi: IAA
Üniversiteli bir grup öğrencinin kurduğu ve hedeflenen kariyer için gerekli olan eğitimleri bireye sunan Uluslararası Farkındalık Akademisi…
37

Manş Denizi'ne Göz Dikti
Otizmli milli yüzücü Can Demirci'nin annesi ve antrenörü gözünden hikâyesi…
38

İÇİNDEKİLER

OCAK - ŞUBAT - MART 2019

Asla Pes Etmeyen Adam: Serhat Erönal
"Asla Pes Etme" sloganıyla hem sosyal medyada hem seminerlerde insanlara ilham veren Serhat Erönal.
42

Spor Engellilikte Çalınacak İlk Kapı
NTV Radyo'nun "Engelsiz" programında başarılı engelli sporcuların hikâyelerine yer veren program yapımcısı Ayhan Aktaş ile buluştuk.
46

Gölge Öğretmen Büyük Bir Gereklilik
Tekden Koleji Rehberlik Birimi ile kaynaştırmanın önemini ve eğitim öğretim kurumu olarak bakış açılarını konuştuk.
50

KÜLTÜR & SANAT
52

ETKİNLİK
53

"Disleksi Olduğumu 38 Yaşında Fark Ettim"
Türkiye Disleksi Vakfı kurucu Başkanı Elif Yavuz ile enine boyuna konuştuk.
54

Otizm ve Bora Beni Çok Törpüledi
15 yaşında atipik otizmli Bora Çetin'in öğretmen annesi Aylin Çetin ile annelik yolculuğunu konuştuk.
58

KÜNYE

İMTİYAZ SAHİBİ
Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

Yayın Direktörü:
Selim PARLAK
selim@oced.org.tr

Genel Yayın Yönetmeni:
Parin YAKUPYAN
parin@oced.org.tr

(Gönüllü) Yazı İşleri Müdürü:
Neslihan BÖLE ARSLAN
neslihan@oced.org.tr

(Gönüllü) Görsel Yönetmen:
Mevlüt DÜLGER
mevlut@oced.org.tr

Halkla İlişkiler:
Emine Eşki ARASLI
emineeski@oced.org.tr

Dernek Bağış:
bilgi@oced.org.tr

Abonelik:
bilgi@oced.org.tr

Yayın Tarihi:
OCAK-ŞUBAT-MART 2019

Yönetim Yeri:
Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

E-Posta:
bilgi@oced.org.tr

* Kapak Görseli freepik.com adresinden alınmıştır.

* Bu yayının tamamı ya da bir bölümü yayıncısının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Bu sayının destekçileri:
All Kids First
Nicky Nükte ALTIKULAÇ

www.oced.org.tr

/ocedorgtr

Neslihan BÖLE ARSLAN

Yazı İşleri Müdürü
neslihan@oced.org.tr

Merhaba,

Otizmli bireylere gereken ilgi ve eğitim verildiğinde nasıl beraberinde başarının geldiğini her fırsatta dile getirmeye çalışıyoruz. Elbette otizmli çocuk sahibi olmak büyük emek, sabır, sevgi ve ilgi istiyor ancak er ya da geç sonunda bunun meyvelerini topluyorsunuz. Bunun en güzel örneği dergimizin bu ayki konuklarından biri olan Can Demirci. Yüzmede milli sporcumuz Can'ı İstanbul Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Şampiyonası'na alınmadığı haberlerinden hatırlayabilirsiniz. Neyse ki Can son dakikada o yarışa katılarak Boğaz'ı geçti. Daha neler başardığını ve hedeflerini sayfa 38'den okuyabilirsiniz.

Bir başka söyleşimizde "Bizim de kendimize göre farklılıklarımız var." diyor Aşkın Nur Yengi. Mühim olanın farklı insanları anlayabilmek ve onlarla beraber yaşayabilmek olduğunu söylüyor. Söyleşinin hepsini merak edenleri de sayfa 24'e alalım.

Biliyorsunuz 21 Mart, BM tarafından ilan edilen Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü… 46 kromozom yerine 47 kromozomlu olarak dünyaya gelen Down Sendromlu bireylerin aslında eksiği yok fazlası var. İçlerinden birinin Kaan Şenel'in hikâyesini, en yakınındaki kişi, ablası Derya Şenel Demir bu ay bizim için yazdı.

Dergimizde bu ay öne çıkan söyleşilerden bir diğerinde Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatri Uzmanı Sebla Gökçe, otizmin hafif formlarının daha çok arttığı görüşünde… İlginç bilgiler paylaşan Doç. Dr. Sebla Gökçe'nin otizmde risk faktörlerini, psikolojik rahatsızlıkların otizmlilerde görülme sıklığını ve otistik regresyonu anlattığı söyleşiyi okumadan geçmeyin.

Kısacası 2019 yılının ilk sayısını Ocak-Şubat-Mart olarak okuyabileceğiniz dergimiz yine dopdolu…

Herkese iyi seneler.

"Peşlerinden gidecek cesaretiniz varsa; bütün rüyalar gerçek olabilir."
Walt Disney

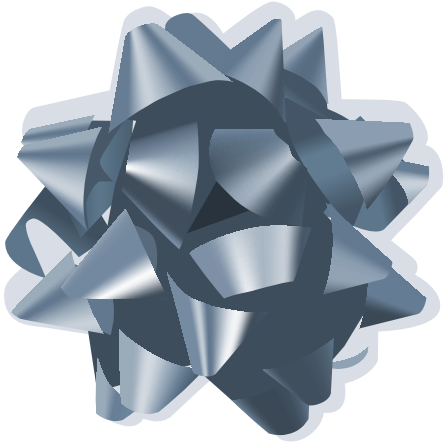

Her ay kendi kendine
yenilenen hediye!

Müşterilerinize her ay masasına gidip sizi sürekli hatırlatan
dergi aboneliği hediye edin. Sürekli yeni bir içerikle hep ellerinde olun.

BRANDMAP
MARKA YÖNETİMİ DERGİSİ

BrandMap aboneliği için: abone@brandmap.com.tr 0212 973 73 75
Sektördeki diğer dergiler için: google.com

MUTLULUĞUN ANAHTARI +1' DE

Down Sendromlu kardeşi Kaan Şenel için psikoloji mesleğini seçen Uzm. Klinik Psikolog Derya Şenel Demir, hikâyesini bizimle paylaştı.

Bu bir süper kahramanın hikâyesi… Annemin hamilelik döneminde tüm doktorların dikkatinden kaçmayı, testlerin hepsinde gizlenmeyi başaran, hayata gelmek için bileğinin hakkıyla mücadele veren bir kahramanın. Adı gibi bir kahramanın, Kaan'ın hikâyesi bu…

Hayatı tesadüfler mi belirler, yoksa yaşadığımız tesadüfler söylendiği gibi "Tanrı'nın göz kırpması" mıdır bilmiyorum ama yaşadıklarımızın ne anlama geldiğini, zaman ilerledikçe görecektik. Tam da o sıralar yeni bir hikâye çalınmıştı kulağımıza. Ben 9 yaşındaydım. Hamileliği boyunca tüm testleri yaptırıp doğum sonrasında oğullarının Down Sendromlu olduğunu öğrenen bir ailenin başlattığı hukuk mücadelesi… O hikâyeyi dinleyip üzülürken nereden bilecektik ki aylar sonra aynı şeyi bizim yaşayacağımızı…

BİR TERSLİK VARDI SANKİ

Beklenen güne, Kaan'ın dünyaya gelmesine çok az kalmıştı. Annem bir terslik olduğunu hissetmiş gibiydi. Hatırladıklarım, adı daha annemin hamile olduğunu öğrendiğimiz gün koyulmuş olan Kaan'ın annemin karnında hareketsiz olduğuna dair evde geçen konuşmalardan ibaret… Doğuma iki hafta kala bir akşamüstü babam, annemi doktora götürmesi gerektiği ile ilgili açıklamasını yaptı ve evden çıktılar. İki yaşındaki kız kardeşim ile birlikte evde yalnız bir şekilde babamdan gelecek olan haberi bekliyordum. Stresli ve gergin çıkmışlardı evden çünkü. Birkaç saat sonra dayım çalmıştı kapıyı. "Hadi bakalım" dedi, "Kardeşin dünyaya geldi. Hastaneye gidiyoruz." O da her şeyden habersizmiş meğer. Zaten çok uzun süre hiç kimsenin bir şeyden haberi olmadı…

YALNIZCA ANNEM VE BABAM BİLİYORDU

Hastaneye gittiğimizde annem ve babam dışında herkesin mutlu olduğunu o yüz ifadelerinden çok iyi hatırlıyorum. Babam zaten ortada bile yoktu. Doktorun açıklamasını dinleyince kendini çoktan dışarı atmış. Söyleyebildiği tek şey "Kimse bilmesin" olmuş. Ben de yıllar sonra babam bunu itiraf ettiğinde öğrendim. Annemin ifadelerinin ise, ne anlama geldiğini büyüdükçe anlamlandırdım. Tam olarak işlediği hangi günahın bedelini çektiğini sorguluyordu. Sahte mutluluğumla geçen hastane macerasından sonra evimize döndük. İki kız kardeşin üzerine çok istenen bir erkek çocuktu Kaan… Yaşadıkları hayal kırıklığını birkaç günlüğüne içlerine gömerek, günlerce çevremizdeki insanlara hiçbir şey yaşanmamışçasına yemekler verildi. O sıra döktükleri gözyaşları, şimdi annem ve babamın en büyük pişmanlığıdır.

BİR ANDA BÜYÜDÜM

Çok uzun bir süre beni karşılarına alıp ne olup bittiğini söyleyemediler bana. Aslında çok daha kaygılandım. Sorulan sorularım cevapsız kalıyordu. Sonra bir sabah annem geldi yanıma oturdu ve yarım yamalak bilgisiyle bana Down Sendromlu bir çocuğun hikâyesini anlattı. Sonra da bizi bekleyen hikâyeyi... Kaderin de planları varmış meğer. Annemin elini tutup "Merak etme anneciğim, biz bunun üstesinden geleceğiz" dediğim an büyüdüğümü hissediyorum. Annem ise şimdilerde, bu cümlenin o sıralar kendi için hayat dersi niteliğinde olduğunu söyler. Düşünüyorum da beni aslında zor zamanlar bekliyormuş. Vakit geçmeden buldukları her kapıyı çalmaya ve ne yapılması gerektiğiyle ilgili çareler aramaya başladıklarında, ablalığımın yanında annelik yapmam gereken iki yaşındaki kız kardeşimle baş başaydım. Her şey güzeldi belki benim içim ama kız kardeşimin bana 'anne' dediği o gün ikinci kez büyümüştüm bu hayatta…

KEŞKE'LER YERİNE İYİ Kİ VARSIN KAAN…

Aylar yıllar geçtikçe keşke'ler yerini "İyi ki varsın Kaan', İyi ki böyle varsın Kaan"a' bıraktı. Motivasyonumuz çoğu zaman düştü ancak hiçbir zaman tamamen yılmadık. Çünkü bize bakan iki minik göz, kocaman yanaklar ve gülen bir çift kırmızı dudak vardı. Hayata gelmek için bu kadar mücadele veren küçük savaşçımız bize gülümserken, ağlamak olur muydu hiç? Mutlu olmayı, sabırlı olmayı, güvenmeyi, araştırmayı, Kaan'ı kendimize saklamayı değil herkesle paylaşmayı hayat felsefemiz yapmaya çalıştık. Kabul sürecimizin uzun sürmesi bize hiçbir fayda sağlamayacaktı. Tüm aile kolları sıvadık. Kaan'la daha çok neler yapabiliriz bunu araştırmaya başladık. Boynu adeta gövdesine yapışık, gözleri küçük ve çekik, refleksleri oldukça zayıf, küçük ama kocaman bir çocuk vardı.

TERAPİLERE BAŞLADIK

Büyük maceramız, özel eğitim ve beraberinde fizyoterapi dersleriyle başladı. Evde de yapılan hummalı egzersiz çalışmalarıyla Kaan'ın iki yaşına kalmadan yürüyebileceğini öğrendiğimizde bizden mutlusu yoktu. Bu sözler bizim için sadece umut değil, bir amaçtı artık. Bu da bize güç veriyordu. Birçok Down Sendromlu çocuğun yaşadığı sağlık sorunları gibi Kaan'da da sağlık sorunları vardı. Dil ve konuşma terapistleri evimizin en kıymetli misafirleriydi. Kaan üç yaşına gelip kendini biraz da olsa ifade etmeye başladığında anaokulu süreci başladı. Bu dönem de bizim için çok zordu. Okula Kaan'ı bıraktığımız ilk gün çok ağlamıştım. Ben de 12 yaşında minik bir ergendim o sıralar... "Kaan çok yiyor anne, orada yemeğini yedirebilecekler mi ona? Kendini tehlikelere karşı koruyabilecek mi? Ya birisi ona zarar verirse? Gelip anlatamaz da. Hadi Kaan'ı geri alalım anne!" diyordum. Bunlar okul kapısındaki ilk sözlerimdi. Neyse ki Kaan, sürece hızlıca adapte oldu ve biz bir şeyi daha yoluna koyduğumuz için mutluyduk.

Süregelen eğitim hayatında başka neler yapabiliriz derken, Kaan'ı atlarla tanıştırdık. İnanılmaz mutlu oldu ve şu an çok iyi bir binici olduğuna inanabiliyor musunuz? En azından benim için öyle. Zaman geçtikçe büyüyen o göbişi için de bir çare bulmalıydık ve Kaan'ı yüzme dersleri için bir hocayla tanıştırdık. İçimizde onun bunu da başarabileceğine dair büyük bir güven vardı ve öyle de oldu. O şu an benim en iyi cankurtaranım. Denizde biraz açıldığımda arkamdan hemen onun sesini duyarım: "Ablaaa geriiii dönnnn!" Kendileri bana bu konuda pek güvenmez. İtiraf etmek gerekirse haklı olduğu bir tarafı da var. Neyse… Geçen yıllar içinde Kaan önce yürüdü, sonra konuşmaya başladı, ardından iyi bir binici ve yüzücü oldu. Eli de kalem tuttu ve şu an lise 1.sınıf öğrencisi! Sanırım başarısız olduğumuz tek yer burası. Hala onunla "Ali, Ela elele" çalışıyoruz. Ama olsun, başardıklarımızın yanında bu çok da önemli değil.

BEN UZMAN KLİNİK PSİKOLOG DERYA ŞENEL DEMİR…

Gelelim bana… Ben süper kahramanın ablası Uzm. Klinik Psikolog Derya Şenel Demir… Aslında hayalimdeki meslek iyi bir avukat olmaktı. Bir yandan da Kaan'ı düşünüyordum. Lise bitmiş, üniversite tercihimi yapacaktım. İki tercih arasında gidip geliyordum: Avukat olmak mı? Önce Kaan'a sonra aileme dokunabileceğim, daha güçlü bir hayali gerçekleştirebileceğim bir meslek olan psikologluk mu? Psikolog olmaya 18 yaşımda işte böyle karar verdim. Kaan ise şu an 16 yaşında. Okuluna devam ederken aynı zamanda babamla birlikte ofiste çalışıyor. Babam ondan daha iyi bir yardımcı bulabileceğini düşünmüyor. Çünkü o kadar düzenli ve titiz ki babamın arkasını topladığı kanısındayız ailece. Kaan'ın başardığı bu işleri gördükçe onunla olan mutluluğumuz ikiye katlanıyor. Kolay olmadı ama oldu. Ben ise hayalimi gerçekleştirdim. Kaan'a ve aileme dokunabiliyorum. Şu an Kaan ergenlik döneminin çetrefiliyle uğraşırken tek değil mesela. Ben ve ailem onun yanında en sağlıklı şekilde olabiliyoruz. Ailemin bu dönemle ilgili kaygılarını yatıştırabiliyorken aynı zamanda Kaan'a ne iyi gelebileceğine dair bir yol haritası belirleyebiliyorum. Bu benim için çok değerli ve çok kıymetli.

KENDİMİ BİR ADIM ÖNDE HİSSEDİYORUM

Down Sendromlu bir çocuk yetiştirebilmek evet hiç de kolay değil. Bu çok zaman, çaba, büyük fedakârlık ve sabır istiyor. Ve beklentilerimizin de gerçekçi olması altın değerinde. Ben böyle bir kardeşe sahip olduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum. Daha özverili ve duygudaş bir insan olabilmem onun sayesinde oldu. Mesleğime atıldığım ilk günden beri kendimi hep meslektaşlarıma göre bir adım önde hissettim. Özel çocuğa sahip ailelerle empati yapabilmek, beklentilerini hissedebilmek ve gözlerime baktıklarında neler düşündüklerini anlayabiliyor olmak beni alanımda hep bir üst basamağa taşıdı. Bunun mimarı ise Kaan! Bakın, siz değerli okuyucularla buluşmamı da sağladı!

Bu sayfada sizlere 'ilk merhaba'mı derken, benim için kıymetli bu yaşam öyküsünü en içten ve samimi duygularımla paylaşmaya çalıştım. Bundan sonra sizinle her sayıda "Uzman Görüşü" köşesinde buluşarak, farklı konulara değinmeyi ve birlikteliğimizin sürmesini umut ediyorum…

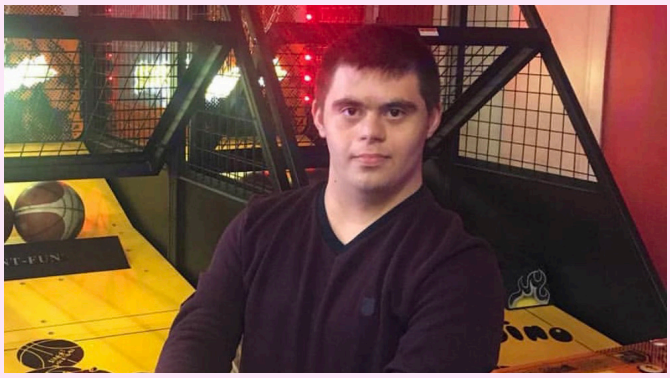

OTİZMİN HAFİF FORMLARI DAHA ÇOK ARTTI

Beş yıl öncesine göre hafif otizm vakalarının daha çok arttığına dikkat çeken Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Psikiyatri Uzmanı Doç. Dr. Sebla Gökçe ile otistik regresyonu ve ailelerin psikolojisini konuştuk.

Son dönemlerde otizm, giderek arttığı yönündeki haberlerle gündeme geliyor. Bu istatistiki bilgilerle de destekleniyor. Bir farkındalık artışı mı söz konusu yoksa gerçekten otizm artıyor mu?

Otizmin görülme sıklığı, 68'de birden 59'da bire çıktı. Biraz çevresel etkenler, her şeyin hızlanması, teknolojinin artması… Ben biraz bunlarla bağdaştırıyorum. Sanki her şey daha mekanik ve gittikçe hızlanıyor. Yani otizmin gerçekte arttığını düşünüyorum.

Bazı uzmanların 2050'den sonra her iki çocuktan birinin otizmli olacağı söylemlerine katılıyor musunuz? Bu bir felaket senaryosu mu, yoksa gerçeklik payı var mı?

Umarım o kadar olmaz. Tedavi yöntemlerini ve önleme stratejilerini artırırsak o hale gelmesini engelleyebiliriz. Bir de şöyle bir durum var: Klinikte gördüğümüz kadarıyla otizmin ağır formları değil de, hafif formları daha çok artıyormuş gibi görünüyor. Biraz daha eğitimden fayda görebilecek, erken dönemde saptadığımız atipik otizm türleri, klinik olarak daha fazla artıyor. Farkındalığın etkisi de var tabii. Kliniğe her türlü vaka

geliyor ama bir beş yıl öncesine göre otizmin hafif türlerinin daha çok arttığını söyleyebiliriz.

Ebeveynler erken dönemde ne gibi ipuçlarından yola çıkarak otizmi fark edebilirler?
Aslında 6. aydan itibaren sosyalleşme başlıyor. Hatta iki aylık çocuk annesine gülümser. Agu sesleri çıkarır, seslere tepki verir. Onların olmamasıyla bile şüphelenme başlayabiliyoruz. Bir bebek, 6 aylıktan itibaren göz teması kurar, seslendiğinizde bakar, karşılıklı sosyal gülümseme başlar, babıldar. Daha sonra 6-9 aylıkken hecelemeyi, 12 aydan sonra da tek tek kelimelerin çıkmasını bekleriz. Alıcı dil değil anlama biraz daha hızlı gider. "Alıcı dil"in olmaması da aslında otizm için daha öncül bir şey oluyor. Komut almayabiliyor. Dediğini anlamayabiliyor. 1 yaşındaki bir çocuğa "Baba nerede?" dediğimizde babaya doğru bakması beklenir. Ya da "Baba geldi" dediğimizde onu fark etmesi, mamayı, anneyi bilmesini bekleriz. Bebek 6 aydan itibaren anneyi, babayı, abiyi, ablayı tanır. Bunların olmaması, yine 6 aylıktan itibaren bağlandığı bireysel figürlere yönelmemesi şüphe uyandırır. Mesela bir bebeğin mama sandalyesinde sıkıldığı zaman ellerini uzatarak anneye bakması, kalkma isteğini beden gelişimiyle göstermesini sağlar. Bununla birlikte ortak dikkat, göz teması, 1 yaşından itibaren oyuncaklarla amacına uygun oynamayışı ebeveynlere ipucu verebilir. Bir bebeğin 6 ay-1 yaş arası taklit becerilerinin de gelişmesi lazım. Bay bay ve alkış yapabilmesini bekleriz. İşte bunlar otizmli çocuklarda gelişmiyor. O yüzden 1 yaşta bu tip belirtilerin olmaması bizi şüphelendiriyor.

Şöyle öyküler de duyuyoruz: Benim bebeğim gayet normaldi, yaşına uygun bir şekilde gelişim gösteriyordu, hatta akranlarından erken bile yürüdü. Ama sonra ne olduysa bir şey oldu ve öğrendiklerini yapmamaya başladı. Bu nasıl oluyor?
Buna otistik regresyon diyoruz. 1,5 yaşına kadar her şey normaldi. Konuşmaya başlamıştı, tek tek kelimeleri vardı. Ama sonra gerileme oldu. Kelimelerini bıraktı. Sosyal etkileşime daha az girmeye başladı. İnsanlardan ziyade nesnelere daha çok yönelmeye başladı gibi şeyleri de duyuyoruz. Bu zaten otizmin bir parçası gibi. Bazı otizm spektrum bozukluğu türleri otistik regresyon ile birlikte gidiyor evet. O zamana kadar her şey yolunda ama 1,5 yaşından sonra bir gerilemeyi de sıklıkla öyküde alıyoruz.

Bunun sebebi beyindeki bağlantılarla ilgili bir şey mi?
Beyindeki belirli alanların gelişmemesi veya gelişen alanların geriye dönüşü söz konusu. Bir dejenerasyonun olduğuna dair hipotezler de var. Ama bu regresyonun sebebi, otizmde olduğu gibi tam olarak bilinemiyor. Regresyon sıklığı, otizmli çocukların yüzde 50'sinde görülebiliyor.
Bu aslında öyküye dayanan bir şey olduğu için, bazı kaynaklarda "Bu biraz yanlış hatırlamadan da kaynaklanan bir şey olabilir" deniyor. Aileler genelde her şey yolunda görmeye meyillidir. Çocuklarına çok negatif bir durumu kondurmak istemezler. Ya da başka çocuklarla çok bir arada değillerse bu farklılığın farkına varmayabilirler.

2 yaşından önce otizm tanısı koyduğunuz oluyor mu?
2 yaşından önceki çocuklara otizmli dememeyi tercih ederim. Hemen eğitime yönlendiririm. Çünkü o yaşta tanı koyduğumuzda çok hızlı yanıt alabiliyoruz. "Evet otizme ait bulgular var. Otizme gidebilir ama gitmesini önlemek için bir an önce eğitime başlatmak lazım" diyoruz. Yoksa "Bunun tanısı budur" demek kendi kliniğimde uyguladığım bir şey değil. Ama iki yaşından sonra netsem de bunu söylemekten çekinmiyorum. Ama arada olan vakalarda ya da iki yaş öncesinde bizim kafamızda da çok net oturmayan, gerçekten şüphelendiğimiz tablolar oluyor ve eğitimle çok hızlı düzelebiliyor bu çocuklar.
Dikkat dağınıklığı ağır olduğunda 0-3 yaş arası çocuklarda yine otizme dair belirtiler olabiliyor. O dönemde dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ile otizm karışabiliyor. Tabi tam bir otizm tanısı koyabilmek için stereotipilerden, basmakalıp, tekrarlayıcı hareketlerden bahsetmek gerekiyor. Dört dörtlük otizm tanısı koyuyorsak şüphemiz olmuyor, söylüyoruz ama o bahsettiğimiz 0-1 yaş ya da 1-2 yaş arasında stereotipiler de gelişmemiş oluyor. Ya da normal gelişen çocuklarda da değişik sesler çıkaranlar da olabiliyor. Net olunmayabilir. Zaten o yaşlarda çok hızlı eğitime yönlendirdiğimizde, çok daha fazla yanıt alabiliyoruz. O yüzden otizme dair belirtilerden şüphelenmek bile, erken eğitime bir an önce başlamak ve yanıt almak için önemli.

Yaşadığımız çevrede normal gelişimli bireylere çok yakın ya da tanısı konmayan otizmli insanlar var mı?
Var. Zekâ düzeyi yüksekse sosyal etkileşimi de öğrenmiş olan kişiler var. Bu kişiler arkadaş da edinebiliyor. İçgüdüsel, taklide dayalı öğrenme değil, empati yoluyla olmayan öğrenilmiş düzeyde giden sosyal beceriler bu bireylerde de olabiliyor. Ama işte biraz normal dışılık, sosyal etkileşimde tuhaflık, esprilerden çok anlamama, alınganlık, insanlarda göz temasında zorlanma, sosyal olarak empati yeteneğinin çok gelişmemesi görülebiliyor. Gerçi empati bile biraz öğrenilebiliyor. Bu bireyler kodlayarak öğreniyor. Çocukluktan itibaren "Bu durumlarda insanlar böyle hisseder, ben de böyle yapmalıyım"ı bilinç düzeyinde değil ama öğreniyor. Oradaki fark şu: Karşıdaki üzgünse o duygu sana da geçiyor. Ancak orada duygu geçişi otizm spektrum bozukluğunda olmuyor ama bunu öğrenilmiş olarak yapabiliyor.

Otizm tanısı koyduğunuz ailelerle ilk konuşma nasıl geçiyor?
Açıkçası bir tanıdan bahsediyorsak aileden aileye açıklama yöntemini değiştirebiliyorum. Çünkü bazı ailelere net bir şekilde söyleyip defansa geçirirsek uygun olmayabiliyor. Bu defa doktor doktor gezip "Bu çocukta otizm yok" diyen bir doktor bulmaya çalışıyorlar. O da çok fazla zaman kaybına yol açıyor. Aileyle ilişki kurup, biraz güvenmesini sağlayıp ondan açıklama yapmak aile ve çocuk için çok daha iyi olabiliyor. Gerçekten ağır bir durum. Bir ailenin başına gelebilecek en zor şeylerden biri. Ama olması gereken; ailenin de bu tanıyı bir an önce kabullenmesi, eğitime başlaması, yas sürecini çabuk atlatıp yapılması gerekenlere odaklanması. Çünkü birbirlerini ya da kendilerini suçlayabiliyorlar. "Benden mi bulaştı, ne yaptık da oldu, ailemde de bu durumlar var mı?" vs gibi şeyleri çabuk atlatmaları önemli. Burada da klinisyen desteği çok gerekli olabiliyor. Evet eğitime yönlendiriyoruz ama klinikte bu çocuğun yine takip edilmesi ve ailenin takibi de çok önemli. Aileye destek olmak, sürecin içinde kalmak, çocuğun gelişimini, ailenin çocukla etkileşimini, durumu ne kadar kabullendiğini ve neler yaptığını takip etmek çok gerekli diye düşünüyorum.

Yas süreci bu durumda beklenen, normal bir süreç. Peki ne normal değil?
Uzun süreli yas veya ret normal değil. İyileşmede gecikmeye neden oluyor.

Özel eğitime başlayıp içsel olarak hala bu durumu kabul edemeyen aileler için ne söyleyeceksiniz?
Yasa giremeyen aileler bile var. Çünkü yasa girmesi için önce

kabullenmesi gerekiyor. Onun yerine defans geliştiriyor. Reddediyor. Otizm değil diyor, eğitime göndermiyor, evde normal hayatına devam etmeye çalışıyor. Sonra bize geri gelmek zorunda kalıyor ama aradaki kayıp, çocuk ve aile için çok fazla oluyor.

Çoğu ebeveynde "Çocuğum bir gün düzelecek" düşüncesi de oluyor. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?
Çabalamak için umut olması gereken bir şey. Bunu da yine klinisyenle birlikte devam ettirmek önemli. Hiçbir zaman o spektrumdan çıkmayacağını düşündüğümüz çocuğa, "Bu çocuk düzelecek" diyemeyiz. Ama gelişecek, ilerleyecek, bundan daha iyi durumda olacak. Amacımız bu çocuğun kendi hayatını idame ettirebilir düzeyde sosyal ilişkilenme, kendi kendine yetebilme becerisini kazanması. Bu çocuktan çocuğa, otizmin derecesine göre değişiyor. Ama umut, tabii ki bütün çocuklar için var. Hepsi ilerleyebilir ama hepsi spektrumdan çıkabilir mi, bu herkes için geçerli değil. İlerlemek de bir iyileşme, hastalığın tamamen yok olması, gelişimsel bozukluklar için pek geçerli değil. Çünkü çocuğun beyin gelişimi böyle. Farklılık diyoruz ya, beyin gelişimi farklı ilerliyor. O yüzden oradan çıkması çok beklenir bir durum değil.
Ancak hafif vakalardan eğitim almış, spektrumun hiçbir belirtisini göstermeyen ve dışarıdan anlaşılmayan kişiler de yok değil. Bu vakalarda en çok şunu görüyoruz: Erken çocuklukta çok iyi eğitim almış, hafif otizm spektrum bozukluğu tanısı konmuş ama olumlu anlamda çok ilerlemiş olabiliyor. Bu kişilerde ilkokul döneminde biraz sosyal becerilerde eksiklik devam edebiliyor. Sosyal olarak çok uyanık, çok fazla karşısındakinin ne yapmak istediğini, davranışının amacını, niyetini, duygusunu anlayabilen bireyler olmayabiliyorlar. Bu çocuklar daha düz olabiliyor ve çabuk yönlendirilebiliyor. Diğer çocuklar tarafından alay edilebiliyor. Çünkü normal gelişen çocukların inanılmaz bir manipülasyon becerileri gelişmiş oluyor. Bir şeyi ona yaptırıyorlar, öğretmen o çocuk yapmış gibi görüyor. Bu tip şeylere daha kolay maruz kalıyorlar. Biraz daha toplumun "saf "diye nitelendirdiği bireyler olabiliyorlar.

İnternet sitenizde otizmi etkileyen birtakım faktörlerden bahsediyorsunuz: ileri anne baba yaşı, gebelik diyabeti, kanama, ilk çocuk olma durumu gibi… Bunlar risk faktörleri mi?
Çalışmalarda risk faktörleri olarak belirlenmiş. Son zamanlarda da en fazla "ileri baba yaşı" üzerinde duruluyor. 35 yaşından sonrası ileri yaş olarak kabul ediliyor. İleri anne yaşı zaten vardı ama ileri baba yaşı da yeni çalışmalarda ortaya çıkan bir faktör. Sadece bu kadına yüklenen bir şeydi. Sanki kadının belli bir yaşa kadar doğurganlığı var da erkeğinki sürekli devam edebilir şeklinde bir algılama vardı. Ama böyle bir şey yok. Son çalışmalar gösteriyor ki ileri yaşla birlikte sperm kalitesi de düşüyor.

Otizmli çocuklar, romantik ilişki kurabilir mi?
Dediğim gibi bu bir spektrum. Empati düzeyinde duygu alışverişinin olması da spektrumun içinde ve bu çocuklar da tabi ki aşık olabiliyor. Empati duygusu ilerlediyse, sosyal iletişim, kişilerarası iletişim kurma becerisi ilerlediyse, güzel romantik ilişkiler kurup evlenip çocuk sahibi de olabiliyorlar. Ama orada karşı cins tarafından reddedilmeye daha hassas davranabiliyor, daha çabuk etkilenebiliyorlar. Bu alanda da desteğin devam etmesi gerekiyor. Yani terapatik bir alanın içinde kalması gerekiyor. Bununla ilgili çok güzel bir dizi var aslında Netflix'de: "Atipical Family". Otizmli ergen bir bireyi çok güzel işliyorlar. Amerikan dizisi ama bizim Türk ailelerine çok benziyor. Ailenin kabul edememesi, yaşanan zorluklar, evde normal gelişimli bir ergenle ve dışarıda arkadaşlarıyla olan ilişkisi, romantik ilişki kurma çabası, terapistiyle ilişkisi bizdeki gibi benzer durumlar yaşanıyor. Ailelere bu diziyi izlemelerini öneriyorum. Dizideki çocuk zeki bir otizmli birey. Tabi ki konuşmayı, ilişkilenmeyi öğrenmiş. Zorluklar yaşıyor ama eğitime devam ediyor. Hani konuşmamızın başında dedik ya, otizmin hafif formlar artıyor. Bu da demek oluyor ki; ileride bu tip çocukları daha çok göreceğiz.

Peki otizmli çocuklar depresyon, kaygı bozuklukları gibi psikolojik rahatsızlıklara daha yatkın olur mu?
Evet, otizmli bireylerde biraz daha fazla görülebiliyor. Küçük yaşta dikkat eksikliği, hiperaktivite ya da davranış sorunları gibi durumlar otizme daha sık eşlik ederken, ilerleyen yaşlarda depresyon ve kaygı bozukluğu görülebiliyor. Bipolar bozukluk gibi daha yıkıcı durumlar ya da OKB gibi psikiyatrik durumlar görülebiliyor. Dolayısıyla ek psikiyatrik durumlar için de mutlaka takipte kalmak gerekiyor. Çünkü bunların ilaç tedavileri çok önemli. Bu rahatsızlıklar, bireylerin eğitim almasını etkileyebiliyor. Mesela otizme dikkat dağınıklığı eşik ediyorsa, çocuk eğitimden daha az fazda görüyor. Bunun ilaçla tedavisi olduğu için ilaçla eğitim kalitesini artırabiliyoruz. Ya da depresyonu varsa, odaklanması azalıyor kendini daha çok kapatabiliyor. Ama depresyonu tedavi ettiğimizde bunlar da azalıyor.

Derya ÇOLAK

Psikolog ve Aile Danışmanı
Algı ABA Terapi Merkezi

derya@algiozelegitim.com

TUVALET EĞİTİMİNE NE ZAMAN BAŞLANMALI?

Farklı gelişim gösteren çocuklar için öncelikle hazır bulunuşluk evresinde olmaları tuvalet eğitimine başlama zamanı açısından önemlidir

Tuvalet eğitimine başlama zamanı ebeveynler için önemli sorulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle farklı gelişim gösteren çocuklar için en önemli noktalardan biri "Tuvalet eğitimine başlamak için doğru zaman mı?" sorusunun cevabını bulabilmektir. Bir çocuğun tuvalet becerisini yerine getirebilmesi için dört farklı tuvalet bileşenini uygulayabilmesi gerekmektedir. Bu bileşenler hazır bulunuşluk, tuvaletini ifade etme, tuvaleti kullanabilme ve kişisel temizlik örüntüsüdür. Tuvalet eğitimine başlamaya karar vermeden önce çocuğunuzun gelişimsel dönemde bazı becerilere sahip olması beklenmektedir. Bu evre çocuğun hazır bulunuşluluğu ile ilgili alanı kapsar. Farklı gelişim gösteren çocuklar için öncelikle hazır bulunuşluk evresinde olmaları tuvalet eğitimine başlama zamanı açısından önemlidir. Ancak çocuğunuz 3 yaşını geçmiş ve bu evrede değilse bir uzman ile görüşülmesi gerekmektedir. Hazır bulunuşluk evresinde olan çocukların;

- Gün içinde kakası ve idrarı bir düzen içinde olur,
- Kakası ya da idrarı olduğunda farklı davranışlarla belirtebilir (Genellikle karşımıza çıkış şekli kakası geldiğinde duraksaması, oyun oynuyor ise bırakması ve kendisine belirlediği bir yere gitmesi ve yaptıktan sonra geri gelmesi şeklinde karşımıza çıkabilmektedir.),
- Gün içinde en az 1 saat kuru kalır,
- Öğle uykusundan sonra altı kuru olarak uyanabilir,
- Altını ıslattığında bundan rahatsızlık hissedip bezinin değiştirilmesini talep edebilir.

Eğer çocukta bu fizyolojik gelişim olmadıysa, bir çocuk doktoruyla görüşülmesi faydalı olacaktır. Bunun yanı sıra;

- Basit komutları yerine getirebilecek düzeyde olma,
- Oturmayı bilmesi ve en az 2-3 dk boyunca oturabilme,
- Tuvalet rutinlerini yerine getirebilecek motor gelişiminin olması, (Pantolonunun çıkarma-giyme, klozete oturabilme, sifona basma vb. rutinleri yapabilme becerilerinin olması. Çocuğun bu noktada tamamen bağımsız olmasa bile en azında kısmen yapabilecek düzeyde olması gerekmektedir.)
- Çocuğun sözel ya da sözel olmayan bir iletişim metodu ile tuvalet ihtiyacını belirtebilecek düzeyde beceriye sahip olması da tuvalet eğitimi için önemli diğer basamakları kapsamaktadır.

Bu süreçte ebeveynlerin kararlı ve sabırlı olması önemli diğer unsurlar arasında yer almaktadır. Çocuğun hazır bulunuşunun yanı sıra ebeveynin de bu noktada hazır bulunması zaman zaman yaşanabilecek kazalara hazırlıklı olması ve bu süreçte destekleyici, yapıcı bir rol üstlenmesi tuvalet eğitiminin kazandırılmasını hızlandırıcı nitelikte olacaktır. Başlama zamanı olarak yaz döneminin seçilmesi çoğunlukla kolaylaştırıcı bir etken olabilmektedir. Yukarıda sıralanan becerilerin çoğunluğu çocuğunuzda var ise tuvalet eğitimine başlamanın zamanı gelmiş demektir. Ancak bu beceriler olmasa bile tuvalet eğitimi, bir çocuğa 4 yaşına kadar kazandırılması gereken bir beceridir. Tuvalet eğitimine başlandığında beceri kazanımı olana kadar eğitim süreci, destekleyici ve yapıcı bir tutum ile devam ettirilmelidir. Ebeveynler bu süreci nasıl yöneteceğine dair endişe taşıyor ise, bu süreci bir uzman ile görüşerek planlama yapmak yararlı olacaktır.

Yeni Nesil Eğitim Materyali

Tolkido

Tolkido, otizmli çocuklar başta olmak üzere tüm konuşma güçlüğü yaşayan bireylere özel tasarlanmış bir eğitim materyalidir. Bireyin ihtiyacına göre kişiselleştirilebilen Tolkido, ABA temelli Replik Öğretim metodunu destekler.

Tolkido Seti: görsel iletişim kartları, etiketler ve akıllı kutudan oluşur.

Görsel İletişim Kartları

1. Aile kendi çizdiği, topladığı ya da mevcut eğitim yöntemlerinde kullandığı görselleri, kartların üzerine yapıştırır.
2. Bu görsellerin karşılığı olan kelimeleri, Tolkido kutusuna, bilgisayar ya da cep telefonu ile aile veya öğretmen kaydeder.
3. Görsel iletişim kartları, Tolkido kutusuna okutularak çocuğun kelimeyi duyması sağlanır.
4. Görseller ve ses kayıtları ihtiyaca göre değiştirilerek tekrar kullanılabilir.

Etiketler

1. Öğretilmek istenen nesnenin üzerine etiket yapıştırılır.
2. Etiketin yapıştırıldığı nesnenin karşılığı olan ses kaydı Tolkido kutusuna, telefon ya da bilgisayar aracılığı ile kaydedilir.
3. Tolkido kutusu, nesneye yaklaştırılarak çocuğun kelimeyi duymasını sağlar.
4. Etiketler ve ses kayıtları istenildiği zaman değiştirilerek ihtiyaca uygun hale getirilir.

Tolkido ile her bir kart ve nesne, otizmli çocuğun güvendiği bir sesten öğreneceği kelimelere dönüşür.

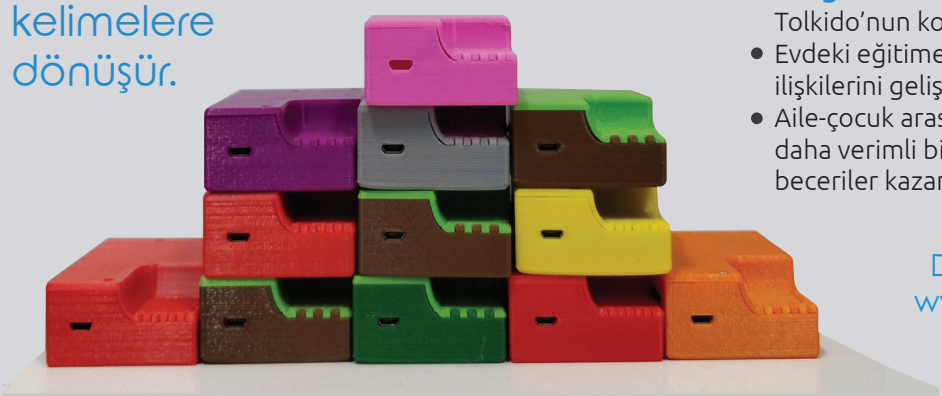

*Tolkido'nun sınırsız kart ve ses hafızası vardır. *Türkiye'de üretilmektedir.

Tolkido'nun hikayesi, ekibimizden Can'ın kuzeni Umut'a otizm teşhisi konulması ile başladı. Umut'un eğitimini yakından takip eden Can, eğitim materyallerindeki problemleri saptayarak çözüm geliştirmeye başladı. 2016 yılında Yaşar Üniversitesinde bir bilimsel araştırma projesi olarak başlayan Tolkido, Umut'a ve onun gibi yüz binlerce çocuğa Umut olabilmek adına hayata geçti.

Çocukların ilgi alanlarını ve bireysel farklılıklarını gözetmeden oluşturulan eğitim materyallerinin aksine, tamamen çocuğa özel bir eğitim içeriği oluşturan Tolkido:

- Eğitimi hayatın her alanında taşırken bireyin iletişim becerilerinde ömür boyu süren bir gelişim sağlar.
- Kart içeriklerini, aile veya öğretmenle çocuğa özel hazırladığı için eğitim sürecini daha verimli kılar.
- Kart ve nesnelerin seslendirilmesinde ailenin sesinin kullanılması, çocuk ile aile arasında sıkı bir bağ kurar.
- Eğitim sürecini oyunlaştırarak çocuğu iletişime teşvik eder.

Özel eğitime katkısı

Tolkido'nun her birey için kişiselleştirilebilir bir eğitim sunması:

- Dil ve konuşma eğitimi veren kurumların tüm öğrencilerine özel bir eğitim sunmasına yardımcı olur.
- Eğitim sürecinin daha eğlenceli ve daha verimli olmasını sağlar.

Evde eğitime katkısı

Tolkido'nun kolay ve eğlenceli kullanımı:

- Evdeki eğitime destek olarak, bireyin aile ile olan ilişkilerini geliştirmektedir.
- Aile-çocuk arasında geçen eğitim süresini uzatarak daha verimli bir eğitim süreci yaratırken, çocuğun yeni beceriler kazanmasını hızlandırmaktadır.

Detaylı bilgi ve satın almak için :
www.tolkido.com 0850 840 04 12

Tolkido

Nicky Nükte ALTIKULAÇ

MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)
Davranış Terapisi Uzmanı

nukte@allkidsfirst.com

EV YAPIMI OYUNCAĞIN FAYDALARI

Yaratıcılığınızı kullanarak yapacağınız oyuncaklar ile çocuğunuzun ince motor, matematik, el ve göz koordinasyonu gibi becerilerini geliştirebilirsiniz.

Her zaman velilerimden şu soruyu alıyorum: "Acaba hangi oyuncağı, oyunu alsak daha faydalı olur?" ya da "Sizin kullandığınız oyuncağı nerden bulabiliriz?" Oysa kullandığımız oyuncaktan çok, oyuncağı nasıl kullandığımız önemli. Bazen günlük hayatta kullandığımız çok sıradan bir obje, çocuğumuzun gelişimi için çok değerli bir materyal haline dönüşebilir. Yeter ki biraz yaratıcılığımızı kullanabilelim. Benim en sevdiğim ev yapımı materyallerden birkaçını sizinle paylaşmak isterim:

1) Çocuğunuzun en sevdiği bisküviyi bir fermuarlı torbanın içine koyup torbayı kapalı olarak çocuğa vermek (ince motor). Böylece çocuk bisküviyi almak için torbayı açmaya çalışacak.
2) Boş kola kutularından kule yapmak (ince motor, el-göz koordinasyonu),
3) Makarnaları ayakkabı bağına dizmek (ince motor, görsel performans),
4) Ayakkabı kutusunun içine gerilen ipin üzerine tahta boncuk dizerek abaküs yapmak (matematik, ince motor),
5) Düz sayfalık bir defterin sayfalarına dergilerden kestiğiniz ya da çocuğunuzun kestiği resimler ile ilk kelimelerim kitabı yada hikâye kitabı yapmak (ince motor, ifade edici dil, alıcı dil, pragmatik dil),
6) Üzerine rakam ve harf yazılmış tahta mangallar ve üzerinde çeşitli sayı ve kelimeler yazılmış kartlar. Çocuğun mandalları kartların üzerindeki sayı ve kelimeleri eşlemek amacıyla işaret parmağını ve baş parmağını kullanarak kartlara dizmesi istenir (ince motor, matematik, okuma, kas güçlendirme).

Hepinize çocuğunuzla iyi eğlenceler…

ALL KIDS FIRST LLC.

Enhancing Your Child's Potential
All Kids First&Connecting Dots

NICKY NUKTE ALTIKULAÇ

MS BCBA EI

ÖZEL EĞİTİMDE ABA YAKLAŞIMI

ABA TERAPİ UZMANI
NICKY NUKTE ALTIKULAÇ
ÜÇ AYDA BİR TÜRKİYE'DE
KONSÜLTASYON YAPMAKTADIR.
GELİŞ TARİHLERİ, ABLLS,
TEST DETAYLARI VE RANDEVU İÇİN
ARAYINIZ.

www.allkidsfirst.com
nukte@allkidsfirst.com
www.akfconnectingdots.com
0212 211 43 94-95

BENİ NEDEN DUYMUYOR?

Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi
KBB Uzmanı
Dr. Mircan Miroğlu

Çocuğunuzun konuşmasının gecikmesi, seslendiğinizde size bakmaması işitme problemlerini akla getirse de öyle olmayabilir.

Otizmli çocukların konuşmayı iletişim dili olarak kullanmaması ve konuşma seslerine ilgisizlik göstermeleri nedeniyle aile tarafından sıklıkla işitme kaybından şüphelenilir. Yine birçok otizmli çocuk bir başka kişi ya da ebeveynleri kendisine seslendiklerinde hiç tepki vermezler. Bu durum çocukta sanki bir işitme problemi olduğu düşüncesini akla getirir. Anne babanın seslenmesine karşı yanıt vermemeleri nedeniyle çoğu aile, çocuklarının sağır olduğunu dahi düşünebilir. Hâlbuki iyi bir gözlem yapıldığında çocuğun birçok sese tepki verdiği anlaşılır. Örneğin televizyonda bir reklam sesini duyduğunda çocuk hemen televizyon odasına doğru koşar. Hatta motor sesi, kedi miyavlaması ya da köpek havlaması gibi bazı seslere şiddetli tepki gösterirler ve kulaklarını kapatırlar. Bununla birlikte, bazı otizmli çocuklarda işitme kayıplarının görülebildiği de unutulmamalıdır.

Otizmli çocukların aileleri, en çok konuşma gecikmesi şikâyetiyle çocuklarını uzman kişiye götürürler. Bedensel gelişimi yaşına uygun olan çocuğun konuşması yaşıtlarına göre oldukça geridir. Otizmli çocukların işitme değerlendirmesinde geleneksel davranış odyometri testleri ile çoğunlukla yanıt alınamaz. Otizmli çocukların işitmelerinin objektif olarak değerlendirilmesi amacıyla, beyin sapı uyarılmış cevap odyometrisi (BERA) ve TEOAE (Transient Evoked Otoakustik Emisyon) testleri kullanılır.

İŞİTME KAYBININ TEŞHİSİ

İşitme kaybının teşhisi ne kadar erken yaşta sağlanırsa, tedavinin ve bireyin tüm gelişiminin o kadar sağlıklı olacağı unutulmamalıdır. Yani, işitme kaybında erken teşhis çok önemlidir. Özellikle ilk iki yaş, çocuğun konuşmasını geliştirebilmesi için en önemli dönemdir. Aile çocuğun büyümesini ve gelişmesini

dikkatli bir gözlemle takip ediyorsa, işitme kaybı erken dönemde teşhis edilebilir.

Ülkemizde 2004 yılında başlatılan "Ulusal Yenidoğan İşitme Taraması Kampanyası" ile tüm bebeklere doğum hastanelerinden taburcu olmadan önce işitmeleri otoakustik emisyon ile güvenli ve doğru olarak test edilmesi sağlanmaktadır.

İşitme taramalarının amacı işitme engeli ile doğan bebekleri doğumdan kısa süre sonra belirlemek, 3 aylık olmadan işitme testlerini tamamlamak, işitme engeli tanısı alanlara 6 aylık olmadan gerekli müdahalede bulunmaktır. Her aile, bebeğin doğumunu takip eden ilk altı aylık sürenin, işitmenin refleks olarak meydana geldiği bir dönem olduğunu bilmelidir.

Bu dönemde bebekler, 80-90 DB'lik yüksek şiddette bir sese maruz kaldıklarında, tüm vücut kaslarında kasılma ve irkilme görülür. Bebek, aniden ve yüksek şiddette gelen sesi duyduğunda gözlerini kapatır ve sesin geldiği tarafa yönlenir. Sesi duyunca yaptığı işi bırakır. Örneğin, annesinin memesini emiyorsa emmeyi bırakır.

Bebeğinizin ve çocuğunuzun, aşağıda sıralanan davranışları göstermesi işitme kaybının erken teşhisi için çok önemlidir:

0-2 Aylık Bebekler
• Gürültülü ortamda uyanır,
• Annesini görmese de sesine gülerek ya da ağlayarak tepki verir,
• Normal tondaki müzik sesine tepki verir,

3-4 Aylık Bebekler
• Gürültülü ortamda uyanır,
• İlginç seslere başını çevirir,
• Yalnızken kendi kendine mırıldanır,
• Yüz yüze iletişim kurulduğunda gülerek ya da ses çıkararak tepki verir,

5-6 Aylık Bebekler
• Gürültü ve konuşma sesinden uyanır,
• Annesini görmese bile, annesinin sesinin geldiği yöne başını çevirerek tepki verir,
• Yanı başındaki kişilerin konuşmalarını farkeder,
• İlginç seslere başını çevirerek tepki verir,
• Kendisine seslenen kişiyi görmese de ses çıkararak tepki verir,

7-8 Aylık Bebekler
• Herhangi bir ses duyduğunda kolayca uyanır,
• Çıngırak, zil gibi ses çıkaran oyuncaklara ilgi duyar,
• Kendi kendine mırıldanırken ses tonunda değişiklikler yapar (işitme kaybı varsa melodik aksan yoktur),
• "ba-ba", "da-da" gibi hece seslerini çıkarır,

9-10 Aylık Bebekler
• Herhangi bir ses duyduğunda kolayca uyanır,
• Değişik sesleri taklit edebilir,

11-12 Aylık Bebekler
• Konuşma sesi, saat tıkırtısı ya da kağıt hışırtısı gibi seslerden kolayca uyanır,
• Konuşan kişiyi görmese bile, onu fark ettiğini belli eden davranışlarda bulunur,
• Bir-iki kelimeyi yerinde ve anlaşılır şekilde söyler,
• Yalnızken kendi kendine değişik sesler, hecelemeler, kelimeye benzer sesler çıkararak konuşur,
• Bilinçli olarak "anne ve baba" sözcüklerini söyleyebilir,
• Çok ileri derecede işitme kaybı olan bebekler sadece görme alanları içindeki nesne ve olaylarla ilgilenirler. İşitme engelli bebeklerde yaklaşık 9. aydan sonra ilk dönemlerde gözlenen

konuşma sesleri kaybolur, taklitler ortadan kalkar, ses kaynağına yönelme davranışı görülmez.
• Normal işiten çocuklar, eğer gürültülü ortamda uyumaya alışkınlarsa kapı çarpması gibi yaklaşık 90 dB şiddetindeki sese, sessiz ortamda uyumaya alışkınlarsa konuşma sesi gibi yaklaşık 50 dB şiddetindeki sese uyanarak tepki verirler. Bu özellik işitme kaybının tanımlanmasında mutlaka değerlendirilmelidir.

12-18 Aylık Çocuklar
• Herhangi bir işaret kullanmadan, yaklaşık uzaklıktan verilen emirleri anlar ("bardağı al" gibi),
• Birkaç kelimeyi anlaşılır şekilde yerinde kullanır,
• Bildiği hayvan seslerini taklit edebilir,
• "Nerede" ile başlayan sorulara başını o yöne çevirerek ya da eliyle işaret ederek cevap verir,

2 Yaşındaki Çocuklar
• Yaklaşık 4 ya da 5 metre uzaklıktan çağrıldığında tepki verir,
• Bildiği kelimelerle basit cümleler kurar,
• Araba sesi ya da dışarıda havlayan köpek sesini fark ettiğini belli eder,
• İsteklerini konuşarak ifade eder,
• Oyun sırasında arkadaşları ile konuşarak iletişim kurar.

OBJEKTİF TEST YÖNTEMLERİ

Objektif test yöntemleri, subjektif yöntemler ile test edilemeyen veya test sırasında güçlükler çıkaran (ağlama vb.) çocuklarda uygulanan, objektif bulgulara dayanan, teste adapte olmayı gerektirmeyen ölçümlerdir. Bu yöntemlerin birlikte kullanımı en doğru sonuca ulaşılmasını sağlar.

ABR ile Değerlendirme
Bu testle, kişinin işitme sinirinin sese nasıl cevap verdiği değerlendirilir.
1) Test sırasında bebeğin uyuması tercih edilmektedir. 6 aydan küçük bebeklerde uyutma için ilaç kullanılmaz. 6 aydan büyük bebeklerin uyutulması için doktoruna danışılmalıdır.
2) Önce elektrotların yerleştirileceği deri temizlenir. Elektrot yerleştirilen bölgeler iki kulak arkası ve alındır.
3) Kulaklık yardımıyla kulaklara ses verilir.
4) Bilgisayar yardımıyla verilen sese sinirin cevabı kaydedilir. Elde edilen kayıtlar uzman odyolog tarafından değerlendirilir.

Oto Akustik Emisyon
İç kulak fonksiyonunu değerlendirir. Doğumdan birkaç gün sonra bu test yapılarak bebeğin işitmesi hakkında bilgi sahibi olunur. Yenidoğan bebeklerin işitme taramasında kullanılan en yaygın yöntemdir. Testin uygulaması aşağıdaki şekilde yapılır:
1) Çocuğun kulağına plastik kulak tıkacı yerleştirilir.
2) Bilgisayara bağlı olarak çalışan oto akustik emisyon cihazı sese karşı iç kulağın cevabını kaydeder.
3) Sonuçlar uzman odyolog tarafından değerlendirilir.
Ailesi tarafından duymadığı ve konuşma geriliği olması şikayeti ile getirilen çocuklar tam bir kulak burun boğaz muayenesinden geçirilir. Muayene esnasında çocuğun davranışları da izlenir. Her ne kadar duyduğundan emin olunsa da ,Yurdumuz da 2004 yılından itibaren doğar doğmaz tüm çocuklara otoakustik emisyon yapılmasına rağmen yine de BERA testi yaptırmaktayız. Eğer ki muayenede davranış bozukluğu hisseder ve de BERA normal çıkarsa çocuğun çocuk pskiyatrisi tarafından değerlendirilmesini öneririz.

“Çocuğum büyüyünce bana anne diyebilsin yeter...”

Otizmli çocuk annesi Feriha Birdal

Feriha Hanım gibi annelerin hayalleri, birçok çocuk için küçük ama otizmli çocuklar için büyük hayaller.
Fakat erken tanı ve eğitimle ulaşılamayacak hayaller değil.
Destek verseniz yeter.

TOHUM YAZIN 5290'A SMS ATIN

10 TL BAĞIŞLAYIN

www.tohumotizm.org.tr - 0 212 244 75 00

Tüm operatörlerin faturalı hatları için geçerlidir. SMS başına Türk Telekom 2 SMS, Vodafone 1 SMS bedeli ayrıca ücretlendirmekte, Turkcell ücretlendirmemektedir.

TOHUM TÜRKİYE OTİZM ERKEN TANI VE EĞİTİM VAKFI

Parin YAKUPYAN
ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı
Otizmli Genç Annesi
parin@oced.org.tr

TOPLUMSAL BAKIŞ AÇIMIZ DEĞİŞMELİ

Özel gereksinimli çocuklarımızı ayrıştırıp, uzaklaştırıp, görmezden gelmek yerine elinden tutarak, sınıfımızda bir sıra ayırarak, oyunumuza alarak, onları bakışlarımızla ezmeyerek birlikte yaşayabiliriz.

Merhabalar,

Yine yeni bir sayı ve yine çözmek için azami çaba sarf ettiğimiz , "Burası da düzelmeli" dediğimiz bir hususta bahsetmek istiyorum sizlere.

Cern'de büyük patlama teorisi deneyi yapılırken, Nasa Mars'a türlü türlü araç gönderirken, çeşitli ülkeler eğitimde açık ara fark atmışken, biz hala otizmli bireyleri bir eğitim kurumunun kapısından içeri sokabilmenin, dünyanın birçok yerinde tanıdaşları yoğun eğitim ile yoğrulurken, "Biz acaba bu sekiz saati on yapabilir miyiz?" in mücadelesindeyiz.

Aslında bir toplumun özel gereksinimli bireye verdiği önem, sahada gerçekleşen uygulamalarına bakılarak görülebilir. Bir devletin yazılı kuralları mükemmele yakın olabilir fakat uygulama ve denetim mekanizması kişisel inisiyatiflere bırakıldığında o zaman insanların bakış açısı daha net görülebilmektedir. Görme engelli bireyler için belediyelerin yollara yapmış olduğu kılavuz taşlarına bakarsanız, demek istediğim daha net şekilde anlaşılacaktır. Bize toplumsal olarak sorduklarında özel gereksinimli bireyler için bir şeyler yapmak istediğimizi belirtiyoruz fakat iş uygulamaya geldiğinde, uygulamanın sözel ifadelerimizden ne kadar uzak olduğunu görüyoruz.
Özel gereksinimli birey dediğimizde geniş bir yelpazeden bahsediyoruz. Bedensel, zihinsel, işitme ve görme engelli, otizmli... Bu ağacın dalları çok ve her grubun ortak ihtiyaç paydaları olmasına rağmen öncelikli ihtiyaçları birbirinden çok farklı.

Bu yazıda ele alacağımız konu ise "Toplumsal Duyarlılık ve

Otizm”...

Bizim otizm tanılı çocuklarımızın en büyük ve en öncelikli ihtiyacı, geleceğe açılan kapısı; “eğitim”... Ama nasıl bir eğitim? Bireyi otizm ile baş başa bırakmayacak şekilde yoğun bir eğitim… Bireyi otizmin soğukluğuna terk etmeyecek, hayat ile içli dışlı yaşam sıcaklığında bir eğitim… Ayrıştırma kokmayan, buram buram kaynaştırma/bütünleştirme kokan bir eğitim...
Yazarken bile “Gerçekleşse çocuklarımız için ne güzel olur” diye derin bir iç geçirdim. Çünkü önümüzde o kadar çok aşılması gereken unsur var ki! Hepimiz görüyoruz, şehir içinde bir minibüs yolculuğunda bile çocuklarımız araçlardan indirilmeye çalışılıyor. Eğitime toplu taşıma ile giden ailelerimiz insanların tanımsız ama rahatsız edici bakışlarına maruz kalıyor. Zar zor kendilerine bir eğitim kurumu bulan velilerimiz, ayrıştırıcı veli ya da eğitimci tutumlarıyla karşılaşıyor. Apartmanda yaşayan çocuklarımız komşularımızın “sessiz olsunlar” baskısı altında eziliyor. İstisnai örnekler de yok değil ama çoğunlukta olan durumlar bu şekilde cereyan ediyor.

Bir otizmli birey alışveriş ortamını evinin mutfağında öğrenebilir mi? Ya toplu taşıma kurallarını kendi şahsi araçlarında? Paylaşmayı akranıyla mı daha iyi öğrenir yoksa ebeveyni ile mi? Sınıfta dinlemeyi evin salonunda babaannesinden mi öğrenir yoksa sınıf arkadaşlarından mı? Bu liste ve örnekler o kadar çok uzatılabilir ki...

Toplumsal olarak bir nebze bakış açımız var ama yöntemimiz yanlış. Biz bir sorunun çözümünü “uzaklaştırmak” şeklinde ele alıyoruz. O çözüm olmazsa “görmezden” geliyoruz. O da mı olmadı bu sefer ebeveynlerini eleştiri bombardımanına tutuyoruz.

Yılda iki kez aralık ve nisan aylarında bu çocuklar ile bu yaşamı paylaşmıyorlar. Her ne kadar görmezden gelinseler de, 365 gün 6 saat toplumun içinde bir yerdeler. Vaatler hiçbir otizmli ya da özel gereksinimli bireyin hayatını kolaylaştırmıyor aksine ailelerimizin geleceğe yönelik umutlarını köreltip kaygılarını arttırıyor.

Toplumsal olarak bakış açımız değişmediği müddetçe uygulamalarımız da pek fazla bir fark olmayacaktır. Çünkü insanlar aynı şekilde bakacak, aynı şekilde görecek, aynı sözleri söyleyecek, aynı uygulamaları gerçekleştirecekler yıllar geçse de…

Özel eğitimin neresindeyiz sorusunun cevabı “Başındayız” dı benim için. Toplumsal duyarlılık ve bakış açısında da yolun başındayız. Aynı sorunları ve konuları yıllardır haykırıyoruz. Bulduğumuz her platformda sesimiz çıktığınca söylemeye devam ediyoruz.

Biz insanların bakış açısını değiştirip, toplumdaki yanılgıları düzeltmeye çalışıp çocuklarımız için her ebeveynin istediği o gelecek için çabalıyoruz. Ayrıştırarak, uzaklaştırarak, gözlerimizi kapatarak sadece erteleriz. Elinden tutarak, sınıfımızda bir sıra ayırarak, oyunumuzda yer vererek, anlamaya çalışarak ve gözlerinin içine bakarak geleceğe yürüyebiliriz.

Fark etmek için, destek olmak için, yardımcı olmak için, dışlamamak için illa başımıza gelmesi gerekmiyor. İlla bir yakınımızda olması da gerekmiyor. Bu duyarlılık insan olmanın temel kurallarından biridir.

Farkındalığın bol, umutların yemyeşil ve diri, çabaladıklarımızın gerçekleşmesi dileği ile...

“BİZ DE ONLAR GİBİ FARKLIYIZ”

Türk pop müziğinde 90’lı yılların en sevilen isimlerinden Aşkın Nur Yengi ile otizmi, müziğini ve anneliğini konuşmak üzere bir araya geldik.

Parin Yakupyan: Ben öncelikle size kısaca bizden bahsetmek istiyorum. Benim ikizlerim var, içlerinden birine otizm tanısı kondu. Hayatta ne zaman neyle karşılaşacağınızı bilemiyorsunuz. 2 yaşında oğlum otizm tanısı aldıktan sonra da benim hayatım değişti. Ve bu işlerin içine girdim. 2014 yılında derneğimizi kurduk. Hem farkındalık oluşturmak hem ailelere doğru bilgiler vermek için yaklaşık iki yıldır dernek çatısı altında bir özel eğitim dergisi çıkarıyoruz. Siz de röportajımızı kabul ederek destek verdiniz teşekkür ederiz. Farkındalık açısından sizin bu desteğiniz bizim için çok önemli…

Aşkın Nur Yengi: Çok faydalı bir şey yapıyorsunuz. Aslında birkaç arkadaşımın bizden daha ileri zekâya sahip olduğunu düşündüğüm çocuğu ile sohbet etme ve onlarla yan yana olma şansım oldu. Ben onların bizden çok daha zeki olduklarını düşünüyorum. Ve bilim insanlarının net bir şekilde otizmin neden olduğuyla ilgili bilgi sahibi olmadıklarını öğrendim. Anneler tabii çok araştırmacı ve meselenin ne olduğuna karşı derin bir araştırmaya giriyorlar Bildiğim kadarıyla otizmli çocuklar göz teması kurmuyorlar. Ve literatürde açıklama olarak gelişim bozukluğu olarak adlandırılıyor.

Parin Yakupyan: Epeyce biliyorsunuz aslında…
Aşkın Nur Yengi: İşte yakınlarının başına geldiği zaman hassasiyetin değişiyor. Hatta bunun bir filmi de vardı. Dustin Hoofman oynamıştı: Rain Man ve bu filmle acayip bir farkındalık yaratıldı.

Neslihan Arslan: O dönemde iyi ki öyle bir film çekilmiş. Çoğu insan oradan biliyor zaten.
Aşkın Nur Yengi: Halen insanların aklında o var biliyor musunuz…

Parin Yakupyan: Ben ilk teşhisi aldığımda "Nasıl yani Rain Man gibi mi?" demiştim.
Aşkın Nur Yengi: İlk üç senede belirtilerini gösteriyormuş. Göz teması kurmaması, oyuncaklarla oynamaması, adıyla seslenince bakmaması.

Parin Yakupyan: Otizmi biliyor musunuz diye sormamıza gerek kalmadı…
Aşkın Nur Yengi: Tabii ki sizin kadar derin ve köklü bir bilgim yok ama en azından hayatın içerisinde tanık olduğum, onların başına ne geldiğini bilmek adına okuyup, sorup öğrendiğim şeylerin içinde bunlarla karşılaştım.

Parin Yakupyan: Ben oğlum Garen'e size röportaja geleceğimi söyledim. Sizin için kafadan 3 Temmuz 1970 doğumlu dedi. Doğru mu?
Aşkın Nur Yengi: Evet. Onlar bir duyduğunu bir daha asla unutmuyor.
Parin Yakupyan: Gerçekten çok farklı bir zekâ. Arkadaşlarla onların zaman zaman yaptıkları şeyleri konuşuruz. Bu başka bir boyut. Bildiğiniz zekâ kavramıyla biz onların yaptığı şeyleri adlandıramıyoruz. Tabii ki her otizmli öyle değil. İçlerinde düşük zekâlı çocuklar da var.
Aşkın Nur Yengi: Bizim de kendimize göre farklılığımız var, onların da farklılıkları var. Mühim olan bunları toplumsal olarak öğrenip kabul edip beraber yaşamaya alışmak ve onları anlayabilmek. Bizim toplumsal olarak böyle bir sıkıntımız var. Engelli vatandaşlarımıza karşı da var. Dolayısıyla bunu tam aşmış değiliz.

Peki müziğe ve size dönersek konser programlarınız devam ediyor mu?

Şöyle 2-3 sene öncesine kadar 1000-1500 kişilik küçük lokallere giremiyorduk. Şu ara ekonomik sistemden dolayı bütün sanatçılar bu tarafa yönlendi. Ama çok daha iyi oldu. Çünkü gerçek dinleyici sevgi ve özlemle bütün şarkıları ezbere bilerek katılıyor ve bu inanın çok daha haz verici.

Parin Yakupyan: O eski şarkıların tadı neden şimdi yok? Biz sizin şarkılarınızı bağıra bağıra söylerdik.
Aşkın Nur Yengi: Dünya da öyle değil ki. Şimdi bunu herkes söylüyor ama kendinize bir sorun ben kendime sorarsam, kendimi eleştirirsem bir kere düzgün beste gelmiyor. Niye gelmiyor? Çünkü artık dünya öyle bir yer değil, aşk ve sevgi de öyle değil. Çok mekanik bir döneme girdik. O mekanik duygu her şeye yansıyor. Ne yapıyoruz o zaman? Bildiğimiz, duyduğumuz ve özlediğimiz şeylere tutunuyoruz. Kişisel olarak ben bunu reddediyorum, ben geçmişi yaşamak istiyorum diyorsan benim gibi olursun, ben hala bankaya gidip fatura ödüyorum mesela… Bankaya gidiyorum çünkü o memur arkadaşın beni gördüğü zaman heyecanlanmasını seviyorum. Yoksa fatura otomatik ödeniyor zaten. Bu ilişki bir şeyleri devam ettiriyor. Sohbet büyüye büyüye bir zemin yaratıyor. Benim de geçmişe olan özlemimi, geçmişle bağlantımı kuvvetlendiriyor. O yüzden ben vazgeçmiyorum.
Benim de en sevdiğim şarkılar 90'lardaydı. Her sabah o şarkılarla uyanıyorum. Ama gün içinde bu zamana ait bir şarkıyı duyduğumda onu da severek dinliyorum. Yani ne geçmişten kopabiliyorum ne de bana verilmiş olan bu fırsatlardan kendimi alıkoyuyorum. Çünkü bir çocuğum var ve genç kız olacak, 12 yaşına geldi. Ondan da ayrı bir hayat kuramam. Teknolojiyi öğrenmek istememin ya da ilgilenmemin tek sebebi çocuğum. Çocuğumun peşinde koşarken ona erişebileceğim, onun ilgilendiği alanları biraz da olsa bilmem gerekiyor.

Sahnede olmak nasıl bir duygu?
100 bin kişiye de konser verdiğin oluyor, yeri geliyor 3 kişiye de özel bir şarkı söylüyorsun. O kadar özgüveninin yüksek olacağı bir meslek ki. Ama ben 35 sene sonra bile hala ilk 3-4 şarkıda bir heyecan, kalp çarpıntısı… Bu iyi tarif edilebilecek bir şey değil. Gördüğün ve hissettiğin şeylerle anlayabilirsin. Geçen akşam kuzenimin sünnet töreni vardı, oraya gittik. Tanımadığım 150-200 kişi vardı içeride. Bir de küçük bir sahnesi vardı. İşte mesela ben orada şarkı söyleyemem. O anda profesyonel bir duruma geçiyorum ve çekiniyorum. Tuhaf geliyor.
Parin Yakupyan: Ama sizin o çekinme haliniz sahnede farklı bir duygu aktarıyor seyirciye. Samimi geliyor.
Aşkın Nur Yengi: Çok insani, sahici ve sıcak bir şey. Dolayısıyla belki de bizim en kıymetli yanımız 90'lardan kalan işte o hep bildiğimiz, tanık olduğumuz duyguların ta buralara kadar bizimle devam etmesi. Belki bizden sonra gelen bir jenerasyon benim standardımı yakaladığında bunların hiçbir önemi olmayacak. Ama ben öyle yaşamadım. Ben oraya gelebilmek için kat ettiğim yolun, ilişkilerin, zamanın hepsinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Benim düşüncem hep şu oldu: Nasıl sadece şarkı söylenebilir? Çok şükür ki 35 yıldır sadece şarkı söylemek istedim ve yapmak istediğimi yaptım. "Şunu yap, bak daha iyi şöhret olursun" diyenlere "Hayır" dedim. "Bana zorla kattığınız şeyler, beni ben yapmaktan uzaklaştırıyor." Benim canım istedi dans yarışmasına katıldım. Bu benim varlığımı insanlara ispat etmek için yapılmış bir şey olabilir mi? Mümkün değil. İlk çıkan birinin bunları yapması başka algılanabilir ama bizim için bunlar keyif. Biri çıkmış diyor ki "Siz niye katılıyorsunuz, kariyerinizi zedeliyorsunuz" Ne zedelemesi ya… Ben şarkı söylüyorum. Kariyer başka bir şey.
Mesela ben çok uzun yıllar, daha Nazlı daha doğmadan önce neredeyse her gece bir Arjantin tangosu gecesine katılırdım. Latin danslarının olduğu festivaller var. Hollanda, İngiltere, Berlin festivaller neredeyse oraya gider, 2-3 bin kişiyle aynı anda dans ederdim. Kimse bunu bilmiyor. Çok iyi tenis oynarım mesela. Bilen var mı? Yok. Ama ben bunu şov olarak kullanmam. Bu bana ait bir şey. Benim de başka alanlarda iyi yaptığım şeyler var ama ben bunları öne çıkarıp bunlarla beslenmeyi sevmiyorum.

Neslihan Arslan: Peki nasıl bir annesiniz?
Bunu benim değil çocuğumun söylemesi lazım aslında. Ama zor elde etmenin getirdiği bazı evham meselelerini bebekken yaşadık. Kimseye elletmemek, öptürmemek gibi… Benim doktorum şöyle söylemişti: Çocuğun ne kadar sağlıklı olursa olsun hiçbir bebek öpülmez, hiçbir çocukla aynı kaşıktan yenmez. Şimdi bana öyle söyledi ya! Nazlı yeni doğduğunda babasını kucağına alacağı zaman eline ameliyat eldivenleri, kafasına bone taktırıyordum!

Parin Yakupyan: Prematüre dediniz, kaç aylık doğdu?
7 aylık doğdu ama kuvözde iki gün kaldı. Doğuma acil gitmiştim. Doğmadan önce ciğerleri gelişsin diye iki kortizonlu iğne yaptılar. O gün Papa 2. Jean Paul gelecekmiş, yollar kapanmış. Benim tuhaf bir sancım başladı. 35. Haftanın ilk günüydü. Ple-

senta Previa hastalığım vardı. Hamileliğimin 5 ayı evde yatmak zorunda kaldım. Bu hastalıkta en büyük sıkıntı musluğu aç su nasılsa kan da öyle boşalıyor ve anne ve bebek için hayati bir tehlike başlıyor. Bu başlayınca heyecandan taşikardim tuttu. Kanamalar, titremeler filan öyle tuhaf bir hastalık…

Neslihan Arslan: Çoğu insan bu rahatsızlıktan sizden dolayı haberdar oldu…
Evet öyle, Plesenta Previa hastası çok yoktu. Belki de vardı da algıda seçicilik oluyor. Ben şimdi duyuyorum. Yani Nazlı zor doğduktan sonra o evhamlı halim bir süre devam etti. Sonra yavaş yavaş düzeldi. Yoğun bakım hemşireleri de bana ne yapmam gerektiğini gösterdiler. İlk defa anne olunca hiçbir şey bilmiyorsun. Yaka süsü gibi duruyordu omzumda. 2 kiloluk bir şeydi.

Parin Yakupyan: Kilosu 7 aya göre çok iyiymiş Aşkın Hanım…
2.250 kg doğdu. Hastaneden çıktığımızda 2 kiloya düşmüştü. Ben de hamileliğimde çok değil sadece 14 kilo aldım. Çünkü moralim çok bozuktu. Ve doktor bana "İçinde bir el bombası taşıyorsun" demişti. Ben hamileliğim boyunca doğru düzgün yemek yiyemedim. Tiksinme meselesi devreye girdi. Balık ve et yiyemiyordum. Sadece kaşık kaşık Nutella ve mecburen kuzu pirzola yedim. Çünkü doktorum protein için "Nasıl yersen ye ama bunu yiyeceksin!" dedi. Nazlı da şu anda sadece kuzu pirzola ve Nutella seviyor (gülüyor).
İkinci üçüncü çocuk yapmayı düşünmüyorum. Ben de İtalyan aileleri gibi kalabalık olmayı seviyorum ama böyle bir dünyaya ikinci bir çocuk getirmekten korkuyorum. Aynı güçle, aynı istekle, aynı heyecanla, haksızlık yapmadan yapabilir miyim diye düşünüyorum ama hiç o gücü kendimde bulamıyorum. Yani bencil bir düşünce mi bilemiyorum ama belli bir şeyden sonra annelerin de dinlenmeye ihtiyacı var.
Parin Yakupyan: Anneler iyi olsun ki çocuklarına da faydaları olsun. Yoksa bu aslında bencilce bir düşünce değil.
Aşkın Nur Yengi: "Nazlıcığım kardeş istiyor musun?" diyorum. "Yok abla istiyorum ben" diyor. "Tıbben mümkün değil, konu kapanmıştır" diyorum. Bunu söyledikten sonra geldi bana "Ben öğretmenime sordum. Kurumlardan abla alabiliyormuşuz" dedi. Ama evlat edinmek ya da koruyucu aile olmak büyük bir sorumluluk. Nazlı'ya gösterdiğim eforun aynısını ona da göstermem gerekiyor. "İyisi mi sen bu konuyu unut" dedim.

Siz kendinizi beslemek için ve son dönemdeki şarkıcılardan kimleri dinliyorsunuz?
Mesleki olarak herkesin neler yaptığını takip ediyoruz. Ama ben ucunu kaçırdım, yakalayamıyorum artık. Patlamış mısır gibi gibi pıtır pıtır her gün biri çıkıyor. Ya tutarsa? Göle maya çalmak gibi bir şey. Ama tutar. Kızımın sınıfındaki çocuklar beni anne babalarından dolayı biliyor. Çok sevdiğimiz dinlediğimiz ünlülere "O kim?" diyorlar. İnanılır gibi değiller. Aslında buradaki en büyük sorumluluk anne babaların. Ben nasıl Zeki Müren'i anne babamdan öğrendiysem anne babalar da çocuklarına öğretmeli.
Ben 90'ların kıymetini anlatıyorum ama 80'ler de var. Yani benim çocukluğumun olduğu dönem. Ben gençken çocukken ne yapardım? Üç oda, bir salon bir ev. Kalabalık bir aileyiz tabii. Yanan bir soba üzerinde çaydanlık, maşa ve onun üzerinde de ekmek... Tel askılarda çamaşırlarımız asılı. Hava soğuk ve kalorifer diye bir şey çıkmamış. Hepimiz aynı odada ısınmak için yan yana gelip şarkılar, türküler söyler sohbet ederdik. Televizyonda asker selamı çıktıktan sonra da televizyon kapanır, yatmaya giderdik. Rahmetli babam portakal soyardı, kabuklarını da sobanın üstüne atardı. Sahnedeki hikâyemin adı da o yüzden portakal kokulu günler…
Kimi dinlediğime gelince herkesi dinliyorum aslında ama bireysel olarak Latin ve tango ağırlıklı dinliyorum. Kızımdan dolayı Dua Lipa filan dinliyorum. Bir de dünya müziğini takip ediyorum. Bu arada yeni bir albüm yapıyorum. Ama 2019 Nisan-Mayıs gibi çıkacak. Büyük bir sürpriz var ama şu an söyleyemeyeceğim. Öncesinde Mehmet Erdem ile bir düet ve Harun Koçak albümünde bir vokal çalışmam olacak.

Prof. Dr. Hayriyem Zeynep Altan
hayriyemzeynep.altan@nisantasi.edu.tr

İçinde Bir Demet Uzay Mavisiyle Gezen Adam

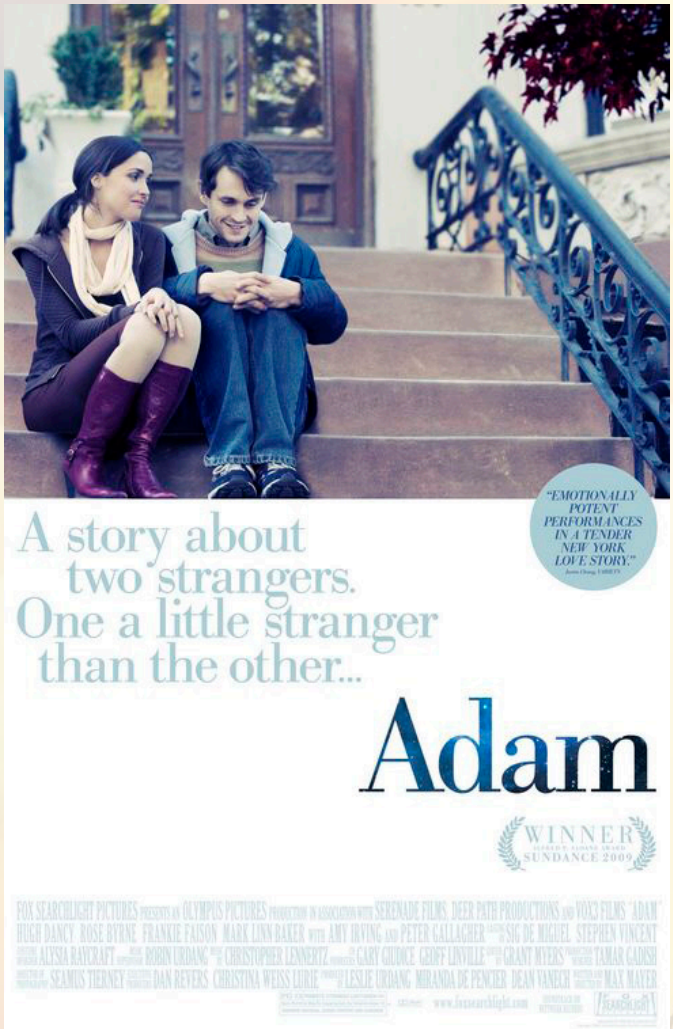

Hepinize merhaba. Bu sayıdaki dosyamız, yönetmenliğini Max Mayer'in yaptığı 2009 yapımı bir Amerikan filmi: Adam. Filmi her bir karesine sadık kalarak birebir çözümlemek yerine; bu kez filmin bende bıraktığı izlenim üzerine bir yazı yazmaya niyet ettim ve öyle de yaptım. Başka biçimde söylersem; bu film benim zihnimde sakince demlendi ve o dinginlikten bir öz sızdı kalemime. Ben de bu özü vermeye gayret ettim. Şimdi buyurun hikâyeye:

Asperger sendromundan mustarip Adam bir elektronik mühendisidir. Hikâye babasının ani ölümüyle başlar. Adam cenazeden sonra, eve gelince buzdolabının üzerindeki kağıdın bir bölümünün üzerini kalemle çizer. Üzeri çizilen bölümde "Babanın ev işleri" yazmaktadır. Bu karede Adam'ın babasının yokluğunu kendisine teyit ettirdiğini algılarız. O artık hayatın içinde ve evde tek başınadır. Kısa bir süre sonra hayatına Beth adında genç bir kadın girecektir. Beth, Adam'ın yeni komşusudur. Beth'in gelişiyle birlikte, toplumsal görgü ve nezaket kurallarına gönderme yapan sahnelerle karşılaşırız. Adam, flört davranışlarında iyi değildir. Özellikle oturdukları apartmanın merdivenlerinde karşılaştıklarında; ağır bir alışveriş çantası taşıyan Beth'e yardım etmeyi aklına bile getirmez. Bu davranışı onu diğerinin gözünde kaba biri yapmaktadır. Oysa gerçekte Adam oldukça dürüst, sevgi dolu ve yaratıcı bir adamdır.
Hikâyenin içinde sıkça rastladığımız, toplumsallaşmanın önemiyle ilgili vurgular; otizmli bireyin yaşadığı zorlukları öne çıkartır ancak bu vurgu yine de -çoğu zaman- o kültürü saran "ahlaki anlatı"nın içinde yer alan bir söylemle son bulur. Bu durum, olmak ve görünmek karşıtlığı üzerine inşa edilmiş ve görünmeyi esas alan bir yaşam kültürünün küresel egemenliğini dikkate almayı gerektirir. Bizler, 21. yy. insanları, her ne kadar aşkın ve sevginin odakta olduğu bir yaşamı düşlüyor ve mutlu sonları arzuluyor olsak da; ilk izlenimlerimizi neredeyse

her zaman imajlara bakarak oluşturuyoruz. Bu imajlar giderek yanılsamalara ve içinde gerçek duyguların barınamayacağı yapay ortamlara dönüşüyor. Beth de hepimiz gibi, kendisine yardım edilmeyen o dakikalarda Adam'ın davranışını gizli biçimde kınar. Bir erkeğin düşünceli ve nazik olmasının; kadının kapısını açmak, elindeki yükü almak, o yemeğe başlamadan yemeğe uzanmamak, karanlık bir sokakta kadını yalnız bırakmamak gibi dışsal göstergelere bağlı olduğu bu toplumsal yaşam kuralları maalesef aynı zamanda dozu yüksek bir sahtekârlığa da hizmet ediyor. Bu sonradan öğrenilmiş davranışlar, özellikle aşk ilişkilerinde en çok taklit edilen ve belirli bir amaca hizmet eden geçici adımlar olarak karşımıza çıkıyor. Maskelerin inmesi ve gerçek bir iletişimin başlaması için içtenlik ve açıklık gerekiyor. İşte Adam'ı diğer erkeklerden ayıran en önemli özelliği; böyle sahte davranışlarda bulunmasına imkân vermeyen, özel bir mizaca sahip olmasıdır. Bu mizaç aslında tüm otizmli çocuklarda ve bireylerde rastladığımız saflık ve iyilik halidir. İçinde yaşadığımız ahlaki anlatının yücelttiği "rekabet" ve "her koşulda başarı" değerleri -bunlar piyasa koşullarına göre ve çıkar ilişkilerine uyarlanmış yapay değerlerdir- bu insanların sahip oldukları güzellikleri görmemizi engeller. Dürüstlüğün, içtenliğin, kendi benlik bütünlüğünde ısrar etmenin, yaptığı eyleme tüm varlığıyla asılmanın, şimdiye ve bugüne inanmanın "paranın egemenliği" karşısında yenik düşmeye mahkûm olduğuna inandırılmak isteriz. Reklamlar bunun için vardır. Açlığını hissettiğimiz tüm varoluşsal duygularımızı paranın satın alabileceği somut nesnelerle doyurabileceğimizi söylerler. Sözü edilen o parfüme sahip olmakla aşık olunacak bir kadına dönüşeceğinize inanabiliyor musunuz? Ya da dünyanın en pahalı arabasına sahip diye, o görgüsüz adamı sevebileceğinize?

Hangi parfüm, hangi görgüsüz adam diye soruyorsunuz belki. Evet, hikâyemizin içinde görgüsüz bir adam yok. Kadının kendisini kandırabileceği bir parfüm şişesi de yok. Bunlar, bizim zihnimizde yer etmiş ve ilişkilerimize sinsice sızan imajlar. Uyarıldıkça çoğalan ve bizi esir alan. Yeterince şanslıysak ya da böylesine güzel bir insanı hayatımıza davet edecek bir şeyler yaptıysak; Adam gibi birisi çıkıp bizi bu aptal imajların hükmünden alabilir ve başka bir dünyayı gözümüzün önüne serebilir. Ama bu, mutlak bir mutluluk yeri olmayabilir. Zaten mutluluk diyalektiğin hüküm sürdüğü bir düzenin değişken bir unsurudur.

Mina Urgan "Bir Dinazorun Gezileri" adlı eserine şu cümleyle başlar:
"Küçük mutluluklar denilen şeyleri doğru dürüst değerlendirmesini bilirseniz, bunların aslında büyük, hem de çok büyük mutluluklar olduğunu anlarsınız... Küçük mutluluklar, yaşamın bizi fazlasıyla yıpratmasını engeller." (Urgan, 2017, s. 9-10)
İşte, Adam ve Beth'in bir odada paylaştığı böylesi küçük bir mutluluk anıdır:
Adam, bir gün salonunu uzayı canlandıran, yıldızlı bir gökyüzü simülasyonuyla kapladığında, Beth'in ilgisini çekmeyi başarır. Ancak birbirlerini tanımaları Adam'ın kendisinin otizmli olduğunu itiraf etmesiyle gerçekleşir. Buradaki konuşma izleyici için oldukça aydınlatıcıdır:
- Küçükken heyecanlandığımda yanımdakinin de aynı heyecanı yaşadığını sanırdım. Buna zihin körlüğü deniyor. Karşımdaki insanın ne düşündüğünü sormayı öğrenmem gerekiyordu. (Adam)
- Anladım. Sorun değil. (Beth) (30.42)
Filmin anlatısında 30. dakikanın 42. saniyesinde bir dönüşüm gerçekleşir. Bu açıklamadan sonra Beth, kendisinin de parkta otururken Adam gibi cinsel heyecan yaşayıp yaşamadığını soran bu gencin sapık olmadığını anlar ve karşısındaki adama

gerçek bir gülümsemeyle karşılık verir. Anlatının bu kısmında otizmli bir bireyin sosyal etkileşim sorunlarına açıkça gönderme yapılmıştır. Ardından gelen sekansta; Beth bir kadın arkadaşına otizmi sorar ve ekrana "Normalmiş Gibi Davranmak" başlıklı bir kitap gelir. Bu sahne, toplumsal yaşamda normalleştirme ideolojisinin başat olduğunu vurgular. Otizmli kişi toplumsal kodları öğrenerek hayata uyum yapmak zorundadır. Nitekim ilişkileri ilerledikçe Adam, başkalarını ilgilendirmeyen konuları uzun uzadıya anlatmanın uygunsuz bir davranış olduğunu Beth'ten öğrenecektir. Aynı soruna Temple Grandin filminde de atıf yapılmıştır. Otizmli bireyler kendilerini heyecanlandıran bir bilgi karşısında o kadar büyük bir şaşkınlık yaşamaktadırlar ki, karşılarındaki kişinin ilgisizliğini ve bilgisizliğini fark edemezler.

Başlarda her iki taraf için de oldukça besleyici olan bu ilişki; Beth'in Adam'a yalan söylediğinin ortaya çıkmasıyla krize girer. Çünkü Adam'ın en güçlü karakter özelliği dürüst olmasıdır ve bu dürüstlüğü karşısındakinden de beklemesidir. Beth ise bir önceki ilişkisinde aldatıldığı için güvensizdir ve güven kuralını kendisi ihlâl eder. Adam'a kendi ailesini tanıştıracağını haber vermez; sanki bir sanatsal organizasyonda tesadüfen karşılaşmışlar gibi yapar. Bu karşılaşma, yukarıda sözünü ettiğim imajların egemenliğine atıfta bulunur. Beth'in babası Adam'ın konuştukları konuyla ilgili tükenmeyen bilgisine ve konuşurkenki heyecanına alayla yaklaşır. Onun kızı için doğru bulduğu kişi, kendisi gibi poz kesebilen, her durumu idare edebilen, nüfuslu bir erkektir. Kendi yaşamında öncelik verdiği bu değerler Adam'ı küçümsemesini de beraberinde getirir. Beth, ailesinin de etkisiyle; bu noktadan itibaren Adam'ın onu büyülemiş olan yanlarını görmektense, toplumsal bağlamda onu zayıflatan, olumsuz yanlarına odaklanmaya başlar. Deyim yerindeyse, kendi ilişkisini savunmak yerine babasının yanında saf tutar. İlişkileri çok şiddetli biçimde ve aniden kopar. Ayrılırlar. Adam kaybettiği işi yerine yeni bir iş bulur ve Kaliforniya'ya taşınır. Gitmeden önce Beth'e onu sevdiğini söyleyerek, birlikte başka bir şehre taşınmayı teklif eder. Ayrı kaldıkları dönemde; Beth babasının ailesinden uzun süredir gizlediği bir suç olayının yıkıcı etkilerini yaşamaktadır. Çok sevdiği babası hem işinde bir sahtekârlığa karışmıştır hem de eşini aldatmıştır. Suçu mahkeme tarafından onaylanırsa cezasını çekmek üzere hapse girme riski vardır. Birden ortaya çıkan bu gerçekler, Beth'in ilişkilerinde yaşadığı güven krizinin gerisindeki dinamikleri anlamak açısından oldukça aydınlatıcıdır. Hem Beth'in kendisi için. Hem de izleyicinin erkek-kadın ilişkilerindeki sevgi, aşk ve güven temalarına psikolojik temeller üzerinden bakabilmesi için.

Sanırım, her birimiz kendi ebeveynlerimizle kurulan ilk ilişkilerimizin örüntülerini yetişkin hayatımıza taşıyoruz pek de farkında olmadan. Bir ebeveynin erken kaybı, anne-babanın ayrılması, belirli nedenlerle üzerine çok düşülen ve görece kayrılan bir kardeşle büyümek, bir hastalığın gelip sahip olunan doğal ayrıcalıkların ya da güzelliklerin bir kısmını alıp götürmesi, bir kentin bir felaketle terk edilmesi gibi sonsuz sayıda çeşitlenebilecek insani fenomenler çocukluğumuzu geri dönülmez biçimde etkilediğinde; hayatta kalabilmek ya da hayata tutunabilmek için kimi kararlar alıyoruz. Kimi şeylerden feragat ediyoruz. Kimilerini bile isteye terk ediyoruz. Kimilerini de asla üzerlerinde egemen olduğumuzu fark etmeden "kader" diye etiketleyerek öylece sürgünde, arafta bırakıyoruz. Diyeceğim o ki; her aşk sahibine gelir. Pınar Kür, kendisiyle yapılan nehir söyleşi kitabı "Aşkın Sonu Cinayettir"de aşkın tanımıyla ilgili şöyle söylüyor:

"İnsan gençken aşkın tanımını yapmayı düşünmüyor ki, yaşıyor sadece ve biraz aptalca... Aşkın tanımını yapmak için onu birkaç kez yaşamak, yaşın da kırka gelmesi gerekiyor galiba. Gençken derin sandığın duygular aslında epeyce yüzeysel... Olanakların sınırsız, vaktin sonsuz sanıyorsun... İleriki yıllarda yaptığım analizler sonucu anladım ki, aşk benim için her zaman mutluluktan çok, mutsuzluğu içermiş. En mutlu olduğumu sandığım anlarda hep mutsuzluğu beklemişim." (Kür, 2016, s.94)

Aşk, evrensel bir olgu olmasına karşın her birimiz bu "olma biçimi"ni kendimizce yaşıyoruz ve biraz da geçmişimiz elverdiğince. Kür'ün yukarıda sözünü ettiği şey, tortu. Yaşamak, yaşamış olmanın tortusunda yükselen bir eylemler dizisi. Bu tortunun muhtevası bizim gelecekle kurduğumuz ilişkiyi de belirliyor bir ölçüde. Filme yeniden dönersek; Beth'in hayatının arka planında aldatma nosyonunun çevreye yayılan ve aslında tüm ilişkileri içeriden çürüten etkisi egemendir. Anlatı bu noktada Beth'in ilişkisinden uzaklaşarak; onun anne ve babası arasındaki ilişkiye ışık düşürür. Ve anlarız ki, Beth'in kim olduğunun bilgisi biraz da buradadır. Beth Adam'la gelmeyi reddeder. Aradan bir yıl geçtikten sonra Adam'a bir posta gelir. İçinden "Adam" adında bir çocuk hikâye kitabı çıkar.
Beth, Adam'ın Central Park'ta geceleyin ona izlettirdiği sincapların hikâyesini yazmıştır. Adam, iş yerinde çalışan bir kız arkadaşının elindeki ağır paketleri alıp ona yardım ettikten sonra bu zarfı açmıştır. Buradan anlarız ki, Adam hayata uyum sağlamıştır ve yukarıda sözü edilen toplumsal davranışları gereğince gösterebilmektedir. İşi ve dostları vardır. Ve şimdi de hayatına dokunmuş olan kadının ona hediyesi karşısında gülümsemektedir.

"Adam" gerçekçi bir filmdir. Mutlu sonla, romantik aşkla bitmek yerine insanların birbirlerinin yaşamlarına değer katabilmelerine vurgu yapar. Adam, hayata tutunmayı başarmıştır ve artık çok sevdiği, uzayla ilgili bir işi vardır. Gözlem evinde çalışır. İçinde bir demet uzay mavisi taşıyan Adam, bu mavilerden birini Beth'e sunmuştur. Beth bu maviyi sevgiyle kabul etmiştir. Sevgisi bu maviyi taşımaya yetmediğinde çekip gitmiştir. Sonra, bu karşılaşmanın bu iki insanda yarattığı olumlu değişim bu kitapla onurlandırılır. Bu onurlandırma bir bakıma da; içinde yaşadığımız ahlaki anlatının sınırlandırdığı ve sığlaştırdığı sevgi tanımına hak ettiği değeri geri vermesidir. Çünkü anlatının kahramanı; olduğu kişi olmayı sürdürürken sayısız ötekileştirmelere maruz kalan ve her şeye karşın kendi bütünlüğünü koruyabileceği bir dengeye kavuşan Adam'dır. Adam, bir kadının ağır bir yük altında kalmasına göz yumulmaması gerektiğini öğrenmiştir. Öte yandan Beth de bir güven krizinin ancak yüzleşmeyle aşılabileceğini kavramıştır. Toplum da şu gerçeği es geçemez: Dışlanan her farklılık, birlikte yaşamanın tek zemini olan toplumsal sözleşmeyi tehdit eder ve bu konum tüm insanların ortak sorumluluğudur. Temple Grandin otizmli kişilere getirilen toplumsal eleştiriyi şöyle dillendiriyor:
"Otistik insanlar büyük resmi bir araya getirmede zorluk yaşıyor veya ağaçlar için ormanı göremiyorlar." (Grandin, 2018, s.142)
Ben de şöyle diyorum: Bir ormanı tek bir ağaçta bulmak mümkündür ve bunu başardığınızda hayat kazanır.

Kaynaklar:
Grandin, T. & Panek, R., (2018). Otizmli Beyin, Çev. Merve Solmaz, İstanbul, Pozitif Yayınları.
Urgan, M., (2017). Bir Dinozorun Gezileri, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları. (80. Baskı)
Kür, P., (2016). Aşkın Sonu Cinayettir, İstanbul, Can Yayınları.

TOPLUMDA OTİZM ALGISI KONUŞULDU

ÖÇED-PERGİP (PERPA Genç İş İnsanları Platformu) işbirliğinde düzenlenen "Toplumsal Duyarlılıkta Otizm" seminerine PERPA ev sahipliği yaptı. ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan ve Psikolog Türker Omcacıoğlu'nun sunumuyla yapılan seminerde okulda, dışarıda, apartmanda kısacası sosyal yaşamda otizmli bireylerin karşılaştıkları sorunlar ve topluma düşen görevler hakkında konuşuldu. Otizmlilerin yaşam hakkına saygı duyulması ve toplumca desteklenmesinin önemine değinildi.

ANNELER BULUŞTU

"Birlikten kuvvet doğar" ilkesiyle düzenlenen "Anneler Buluşuyor" etkinliği gerçekleştirildi. ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan'ın ev sahipliğinde gerçekleşen etkinlikte anneler bir araya geldi. Annelik hikâyelerini, yaşadıkları zorlukları ve eğlenceli yanlarını anlatarak deneyimlerini paylaşan anneler, birkaç saat de olsa kendileri için bir şey yaptı ve en önemlisi yalnız olmadıklarının farkına vardı.

ÜNİVERSİTELİLERE ÖZEL DİSLEKSİ SEMİNERİ

ÖÇED ve Bahçeşehir Üniversitesi Çocuk Gelişimi Kulübü işbirliğinde düzenlenen Disleksi ve Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG) semineri gerçekleşti. Özel Eğitim Uzmanı Hakan Saday, gerçekleştirdiği sunumda şu noktaya dikkat çekti: "Özgül Öğrenme Güçlüğü, genellikle çocuk ilkokula başladığında, dersleri kötüyse fark ediliyor ve bu genelde 1. sınıfın sonuna denk geliyor. Halbuki bu çocukları daha önceden, anaokulunda fark etmemiz gerekiyor." Saday, okul öncesi dönemde ailede (ÖÖG) hikâyesi, kopyalama ve boyada hata, eşleme becerilerinde hata, fonetik çalışmalarda/ oyunlarda gerilik, rakamlarda hata varsa bunların öğrenme güçlüğüne etkisi olabileceğini belirtti.

CANLI YAYINDA OTİZMİ ANLATTI

ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan, Beykent TV'nin Biz Bize Programı'nda Işılay Gedik'in canlı yayın konuğuydu. Kendisinin otizmle tanışma hikâyesini anlatan Yakupyan, toplumsal yaşamda ve eğitim alanında otizmli çocukları karşılaştığı sorunları anlattı. Canlı yayında gölge öğretmen, kaynaştırma eğitimi konularına dikkat çekildi.

EĞİTİM VE KARİYER CAMİASI BULUŞTU

İstanbul Bahçelievler Kaymakamlığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Bahçelievler RAM işbirliğinde gerçekleştirilen IV. Eğitim ve Kariyer Günleri, 2-3-4 Aralık'ta Bahçelievler Kongre Merkezi'nde yapıldı. 32 uzman konuşmacı, 120 kurum/kuruluş ve 10 binlerce katılımcının yer aldığı organizasyonda ÖÇED olarak biz de standımızda yerimizi aldık. Organizasyonu düzenleyen Bahçelievler RAM müdürü Mehmet Hilmi Eren açılışta bir konuşma yaparak; "Sevgili gençler, ne yapacağınıza, tıpkı bir meyve gibi, görmeden, dokunmadan koklamadan karar veremezsiniz. Bilgi sahibi olmazsanız fikir sahibi olamazsınız" diyerek organizasyonun önemine dikkat çekti. Açılışa Bahçelievler İlçe Milli Eğitim Müdürü Mehmet Emin Çıkrıkçı ve Belediye Başkanı Osman Develioğlu da katıldı.

FARKLI GELİŞENLERDE CİNSEL EĞİTİM ÇALIŞTAYI

ÖÇED-Algı Grup işbirliğiyle yapılan ve Özel Eğitim Öğretmeni Hakan Saday tarafından verilen "Cinsel Eğitim Çalıştayı" gerçekleşti. İnsan hayatında önemli bir yeri olan cinselliğe kuramsal, gelişimsel, sosyolojik olarak bakış açısı kazandırmayı amaçlayan çalıştay, üç ana oturum çerçevesinde ele alındı. 19 Kasım'da yapılan çalıştayda, katılımcılara cinsel gelişim, çocuk ihmal ve istismarı, cinsel eğitim başlıklarında bilgi verildi. "Çocuklarda cinsel eğitime ne zaman başlanmalı, kim nasıl vermeli, cinsel istismar nasıl önlenmeli?" gibi önemli sorularla ilgili bilgilendirme sağlandı. Etkinlikten sonra çalıştaya gelenlere "Katılım Belgesi" takdim edildi.

Avukat Jülide Işıl BAĞATUR
jisil@bagatur.com

ÖZEL EĞİTİM MEVZUATINDA NEREYE DOĞRU GİDİYORUZ-II

Yeni yönetmelikte kaynaştırma uygulamalarına yer verilse de, özel eğitimde, merkezde en az sınırlandırılmış ortam yerine daha çok ayrıştırmanın esas alındığı bir yapı hedeflendiğini görüyoruz.

Yeni yönetmelikte eski adıyla alt sınıf olan özel eğitim sınıflarının açılması ve uygulama esaslarında da değişiklikler yapılmıştır. 2012 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre okul öncesi kademesinde; yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta tam zamanlı kaynaştırma yoluyla eğitim alamayacak durumdaki özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için özel eğitim sınıfı açılabilir. İlkokul kademesinde; görme, işitme, zihinsel yetersizliği ya da otizmi olan öğrenciler için yetersizlik türü ve derecesine göre özel eğitim sınıfı açılabilir. Ortaokul ve lise kademesinde; zihinsel yetersizliği ya da otizmi olan öğrenciler için yetersizlik türü ve derecesine göre bu kademelerde özel eğitim sınıfı açılabilmesi söz konusu iken görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için özel eğitim sınıfı açılmaz.

Lise kademesinde mesleki eğitim hizmeti veren ortaöğretim kurumları bünyesinde, hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireyler için özel eğitim mesleki eğitim merkezi programı uygulayan özel eğitim sınıfları; orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireyler için özel eğitim iş uygulama merkezi programı uygulayan özel eğitim sınıfları açılabilir.

Okul ve kurumlarda, uygulanacak eğitim programı temel alınarak iki tür özel eğitim sınıfı oluşturulur; bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıfları (m.26) ve bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları (m.27).

07 Temmuz 2018 tarihli yönetmelikte ise yine uygulanan eğitim programları esas alınarak okulun tür ve kademesine göre özel eğitim sınıfları yeniden düzenlenmiştir. Buna göre ilköğretim programı uygulayan özel eğitim sınıfları (m.27) ve özel eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları (m.28) iki tür özel eğitim sınıfları açılabilir. Özel eğitim sınıfı açılması sürecinde; yerleşim yerinde yönetmeliğin 27 nci ve 28 inci maddeleri doğrultusunda açılmış olan mevcut özel eğitim sınıflarının eğitim hizmeti verdiği kademe, sınıflara kayıtlı olan öğrencilerin yetersizlik türü, sınıfların kapasitesinin azami sayıya ulaşıp ulaşmadığı ve bu sınıflara taşıma yoluyla eğitime erişim sağlanıp sağlanamayacağı ile yerleşim yerinde bulunan özel eğitim okullarının öğrenci kapasitelerinin değerlendirile-

rek ihtiyaç olması halinde yeni bir sınıf açılması ile ilgili iş ve işlemler başlatılır.

Yeni yönetmeliğe göre ortaokul ve ilkokul seviyesinde ancak hafif düzeyde zihinsel engeli ya da hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için özel eğitim sınıflarının açılmasının mümkün olacağı belirtilmiştir. Yine imam hatip ortaokullarında özel eğitim sınıfları açılamaz. Görme ve işitme engelli öğrenciler için ise ancak ilkokul kademesinde özel eğitim sınıfı uygulaması mümkündür. Bu öğrenciler 5. sınıfta mutlaka tam zamanlı kaynaştırma yolu ile eğitim almak zorundadır. İlköğretim programı uygulayan özel eğitim sınıflarında ise aşağıdaki esaslara göre eğitim yapılır (m 27);

a) Aynı tür yetersizliği olan öğrencilere birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitim yapılır.

b) Öğrenciler, ilköğretim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.

c) Sınıfların mevcudu en fazla 10 öğrenciden oluşur. Ancak otizmi olan öğrenciler için sınıf mevcutları en fazla 4'tür.

ç) Öğrenciler BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yaparlar.

d) Görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan sınıflarda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. Ancak, yabancı dil ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri, alan öğretmenlerince okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

e) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan sınıflarda birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar ve beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar dersler özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur. İlkokulda açılan sınıflarda din kültürü ve ahlak bilgisi, ortaokulda açılan sınıflarda din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmeni de ders işlenişine destek vermek üzere katılır.

f) İşitme yetersizliği, zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler için yabancı dil dersi zorunlu dersler arasında yer almaz. Bu öğrenciler merkezi sistem sınavında yabancı dil ders sınavından muaf tutulurlar.

g) Görme veya işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında görme veya işitme engelliler ilkokulları haftalık ders çizelgesi uygulanır. Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında bu engel türlerine göre hazırlanan haftalık ders çizelgesi uygulanır.

ğ) Bu sınıflar ders, teneffüs, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından bünyesinde açıldığı okulda uygulanan programa uyarlar.

h) Görme yetersizliği olan öğrenciler için resim, şekil ve grafik içeren sorular kabartma olarak, betimlenerek veya bu soruların yerine eş değer sorular hazırlanarak değerlendirme yapılır.

Yeni yönetmeliğe göre okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarında özel eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları açılabilir. Burada yarı zamanlı kaynaştırmanın kapsamı ilk iki kademede hafif zihinsel engelli öğrenciler ve hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için sınırlanarak son derece daraltılmış, ancak ayrı bir özel eğitim programı uygulanan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarında özel eğitim sınıflarının açılabileceği öngörülmüştür. Ortaöğretim yani lise kademesinde örgün eğitimde MEB doğal gelişim gösteren çocuklara uygulanan eğitim programlarının okutulduğu okullarda özel gereksinimli bireyler için özel eğitim sınıfları açılmaz. Lise kademesinde sadece mesleki eğitimde ayrı bir özel eğitim programı uygulanan özel eğitim sınıfları açılabilir.

Bu sınıflarda eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Aynı tür yetersizliği olan öğrencilere birleştirilmiş sınıf uy-

gulaması ile eğitim yapılır.
b) Sınıfların mevcutları oluşturulurken takip edilen özel eğitim programının uygulandığı okullardaki sınıf mevcutları esas alınır.
c) Yetersizlik türüne göre hazırlanmış özel eğitim programları uygulanır.
ç) Orta veya ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile orta veya ağır düzeyde otizmi olan öğrenciler için açılan sınıflarda ilköğretim kademesinde özel eğitim uygulama okulu haftalık ders çizelgesi; ortaöğretim kademesinde özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) haftalık ders çizelgesi uygulanır.
d) Görme, işitme veya hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler ile hafif düzeyde otizmi olan öğrenciler için ortaöğretim kademesinde açılan sınıflarda özel eğitim meslek okulu haftalık ders çizelgesi uygulanır.
e) Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği veya hafif düzeyde otizmi olan öğrencilere ortaöğretim kademesinde özel eğitim sınıfı açılabilmesi için bu okullarda iş eğitimi ve meslek ahlakı dersi kapsamında okutulacak mesleki eğitim programlarının uygulanabileceği alan ve dalların olması zorunludur. Açılan sınıflara devam eden öğrenciler için okulda bulunan alanlar içinden tek bir alana yönlendirme yapılır. Aynı okulda birden fazla özel eğitim sınıfı bulunması halinde ise sınıflar için birden fazla alana yönlendirme yapılabilir.
f) Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesi, takip ettikleri programın uygulandığı özel eğitim okullarındaki değerlendirme ölçütlerine göre yapılır.
g) Okul öncesi kademesinde açılan sınıflarda etkinlikler okul öncesi öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni tarafından okutulur.
ğ) İlkokul, ortaokul ve lise kademelerinde açılan sınıflarda dersler özel eğitim öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, ilkokullarda haftalık ders çizelgesinde yer alan din kültürü ve ahlak bilgisi ile diğer kademelerdeki din kültürü ve ahlak bilgisi, görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi alanlarına ilişkin dersler ile meslek dersleri ilgili alan öğretmenleri tarafından okutulur. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere özel eğitim öğretmenleri ders işlenişine destek vermek üzere katılır.
h) Bu sınıflar ders, teneffüs, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından bünyesinde açıldığı okulda uygulanan programa uyarlar.
ı) Özel eğitim meslek okulu ve özel eğitim uygulama okulu (III. kademe) programını tamamlayan öğrencilere takip ettikleri eğitim programına uygun diploma (yönetmelik EK-8 veya EK-9) düzenlenir.
i) Öğrenciler BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda bazı dersleri ve sosyal etkinlikleri diğer akranları ile bir arada yapabilirler.
j) Görme yetersizliği olan öğrenciler için resim, şekil ve grafik içeren sorular kabartma olarak, betimlenerek veya bu soruların yerine eş değer sorular hazırlanarak değerlendirme yapılır.
İlk yazımızda da belirttiğimiz gibi 7 Temmuz 2018 tarihli yönetmelikte her ne kadar kaynaştırma bütünleştirme uygulamalarına yer verilse de, yönetmeliğin içeriğinde özel eğitimde merkezde en az sınırlandırılmış ortam ve kaynaştırma uygulamalarından uzaklaşıldığı, onun yerine daha çok ayrıştırmanın esas alındığı bir yapının hedeflendiği görülmektedir. “Ancak yapabileni kaynaştırabiliriz, yapamayanı mesleki eğitime yönlendiririz” mantığının yönetmeliğin hazırlanışında esas alındığı görülmektedir.

Yeni Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ile ilgili yazımıza devam edeceğiz.

EĞİTİM SEKTÖRÜNE SANAL AKADEMİ: IAA

Hedeflenen kariyer için gerekli olan eğitimleri bireye sunan ve üniversite öğrencilerinin kurduğu Uluslararası Farkındalık Akademisi'ni (IAA) üyelerden Bilge Kavalcı anlattı.

Ergoterapi öğrencisi olarak neden bu bölümü tercih ettiniz?
Sağlık meslek lisesinden mezun oldum. Hastanede staj yaparken insanlara yardım etmenin ve hayatlarına dokunabilmenin beni fazlasıyla mutlu ettiğini gördüm. Mezun olmaya yaklaşırken ergoterapi ile tanıştım. Araştırmaya başladığımda kendi potansiyelime ve hayallerime en uygun bölüm olarak okuma kararı aldım. Yeni ve fazlasıyla geniş bir alanı olması beni bu bölüm için daha fazla heyecanlandırdı.

Mesleğinizde üniversite eğitiminin yanı sıra ne gibi eğitimler almak gerekiyor?
Ergoterapi fazlasıyla geniş ve devamlı gelişen bir bölüm. Öncelikle kişinin hangi alanı istediği, hangi alanda potansiyelinin fazla olduğunu keşfedip o alana yönelik eğitimler alması önemli. Temel çalışma alanı birey ve bireylerin aktivitelerini arttırmaya yönelik olduğu için ergoterapistlerin ve ergoterapi öğrencilerinin üretken ve yenilikçi olması esas.

Sizin de içinde bulunduğunuz IAA isimli yeni bir oluşum başlattınız. Buna nasıl karar verdiniz?
Eğitim veren tüm kurum ve kuruluşların bir araya gelmesinin eğitim sektörü için çok önemli bir rol oynayacağını düşündük. Bu kurumların bir araya gelebileceği ortak bir çatı olmaya karar verdik. Bu sebeple çözüm ortaklarımız eğitim sektörünün kalitesini yükselten lokomotif firma olmak istiyoruz. Ergoterapi, bireylerin eğitim ve yaşam kalitesini, iş ve çalışma ergonomisini ele aldığı için arkadaşlarıma bu ekipte destek vermek ve Türkiye'deki ergoterapi alanına IAA ile farklı bir bakış açısı katmak istedim.

Ekibiniz kimlerden oluşuyor? Kişileri tanıtır mısınız?
Ekibimiz üç kurucu ortak ile beraber dokuz kişiden oluşuyor. Onur Kır, Abdullah Pehlivan, Hüseyin Yalın kurucu ortaklarımız. Ayrıca ben, Odyoloji Öğrencisi Ebru Kurt, Beslenme ve Diyetetik Öğrencisi Dilara Karadağ, Havacılık Yönetimi Öğrencisi Talha Kıvanç, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Öğrencisi Şeyma Sarıkabak, Uluslararası Ticaret Uzmanı Tayfun Demir gibi farklı sektörlerden yedi arkadaşımız var.

Uluslararası Farkındalık Akademisi nedir? Nasıl bir girişim başlattınız?
'Harekete geç, potansiyelini keşfet' sloganı ile yola çıkarak, kişisel gelişimin bireylerin hayatında çok önemli bir rol oynadığının farkındalığını oluşturuyor ve bu farkındalık ile birlikte hedefledikleri kariyer için gerekli olan eğitimleri bireye sunuyor. Bununla birlikte hemen hemen her üniversitede bulunan IAA takımları ve sahip olduğu geniş network ağı ile öğrencileri firmalar ile buluşturuyor. Altı ay önce start-up olarak başladığımız projemiz, üç ay önce limited şirket olarak resmi faaliyete başladı.

Bu projeyle hedefleriniz neler?
Eğitimin olabilen en yüksek kalitede ve mümkün olan her bireye ulaşmasını sağlamak, bireylerde bir farkındalık uyandırarak kendilerini geliştirmelerini sağlamak.

Üniversite öğrencilerinin projeye bakışı ve işbirlikleri nasıl?
Aradıkları eğitimler hakkında kolayca bilgi sahibi olabilmelerinden dolayı ve kendi bütçelerine uygun eğitim paketlerini kendi oluşturabilecek olmalarına çok sıcak bakıyolar.

GÖZÜNÜ MANŞ DENİZİ'NE DİKTİ

Yüzmede Türkiye ve Avrupa dereceleri bulunan, İstanbul Boğazı'nı yüzerek geçen ve Iron Man yarışmasını bitiren otizmli sporcu Can Demirci'nin hikâyesini, annesi Sevim Demirci ve antrenörü Duran Arslan'ın ağzından dinledik.

Sevim Hanım, Can otizm tanısı nasıl aldı?
3 yaşındaydı. Bazı doktorlar "otizm", bazıları "tam otizm değil" diyordu. Ama Çapa'da yüzde 80 otizm tanısı aldı. Çok hırçındı. Sürekli saldırıyordu. Denemediğimiz hiçbir şey kalmadı. Her şeyi denedik. Bu arada biz de hırpalandık. Can bizim umutsuzluğumuzu, mutsuzluğumuzu hissediyordu. Onun için en çok da ben "Kendime çekidüzen vermeliyim!" diye düşündüm. Kız kardeşi de vardı. O da gözümün içine bakıyordu. En büyük şansımız zaten kızımın abisini kabullenmesi. Hayatımızı kolaylaştırdı.

Nasıl?
Çoğu çocukta mesela, ikinci çocuk otizmliyse büyük kardeş kabul etmiyor. Aile bu durumda daha zor durumda kalıyor. Kızım Can'dan sonra dünyaya geldi. Bu bizim için bir avantajdı belki. Ya da kızımın daha anlayışlı olması bizim şansımızdı. Yardımcı olmak yerine daha hırçın olabilirdi. Asla öyle olmadı. Hep destek oldu. Ben Çağla'ya sormadan bir şey yapamaz oldum.

Çağla kaç yaşında? Can ile aralarında kaç yaş var?
Can 90 doğumlu, Çağla 95…

Can'a dönmek istiyorum biraz. Can, kardeşinle aran nasıl?
Kardeşimle aram iyi.

Mesela birlikte ne yapmaktan hoşlanırsınız?
Çağla bana mısır patlatıyor. Çok öpüyor beni. Beni çok seviyor.

Ne kadar şanslısın! Kardeşini de gördüm, güzel bir kız. E tabi annen güzel, baban yakışıklı…
Evet babam çok yakışıklı! (gülüşmeler)

Peki sen babana mı benzedin?
Evet babama benzedim.

Can bir günün nasıl geçiyor?
Sabah kalkıyorum, kahvaltı yapıyorum. Annem beni hocaya

bırakıyor. Hoca da beni yüzdürüyor. Antrenmandan sonra eve getiriyor. Evde de ben akşam yemeği yiyorum.

Yüzme iyi geliyor mu sana?
Yüzme bana iyi geliyor.

Seviyor musun peki?
Evet yüzme çok güzel.

Sevim Hanım, Can'ın çocukluğu nasıl geçti?
Mutlu bir çocukluk aslında. Bizim çocukluğumuz çok mutlu geçtiği için ben de bunları çocuklarıma yaşatmak istedim. Tabii elimden geldiğince. Zor bir çocuk olunca nasıl mutlu edeceğimi bilemiyordum. Dediğim gibi önce kendim iyi olmam lazım diye düşündüm. Oksijen maskesini önce kendime, sonra Can'a takmalıydım.

Sizin kendinizi toparlamanız ne kadar zaman aldı?
Tanıyı alır almaz toparladım. Belki pozitif bir insan olduğum için de olabilir. Tanısı konunca rahatladım. Ama içimde hala düzelecek diye bir his var. O düşünce asla benden gitmedi.

Can'ın otizmi yüzde 80'den yüzde 40'a geriledi dediniz. Bunu başarmasını sağlayan şey neydi?
Sevgi… Çocuk anne baba ve kardeşin olduğu bir ailede büyümeli. Anne baba ise yapmacık bir şekilde iyiymiş gibi davranmamalı, "Ben gerçekten iyi olmalıyım ki çocuğum da iyi olsun" demeli. Bunun yanı sıra ona ne iyi gelir diye düşündüm. Sürekli araştırdım. B vitamini ve folik asit takviyesi yaptım. Hem besinlerden hem dışarıdan vitamin desteği verdim. Beslenmesine yıllarca dikkat ettim. Onun da etkisi olduğuna inanıyorum. Can'da bayağı ilerleme oldu.

Sanırım bir de yüzme… Yüzme sizin hayatınızı nasıl etkiledi?
"Sapanca Kırkpınar'da bir spor okulu var" dediler. Can asla burada durmaz diye düşünüyordum. Nereye gitse geri geliyordu. Artık son noktadaydı. Çok kilo almıştı, 145 kiloydu. Kullandığı ilaçlar iştahını açıyordu. Can, önceki dönemde de verdikleri ilaçtan bir deri bir kemik kalmıştı. O çok daha vahimdi. Gözümüzün önünde eriyordu. Kendisini odasına kilitledi. Dört ay boyunca yemedi içmedi, uyumadı. O bizim için en zor dönemdi. Bu son kullandığı ilaç ise iştahını açtı. Durduramıyorduk çocuğu. Sonra Sapanca'ya gittik. "Biz veli almıyoruz. Siz gidin çocuğu bize bırakın" dediler. Biz de yakınlarda bir yer tuttuk. Can orada gece gündüz spor yaptı ve 6 ayda şimdiki kilosuna ulaştı.

Spor yapmayı sevdi demek ki…
Spor yapmayı seviyor zaten. Kiloların yarısını ilacı bırakınca, yarısını sporla halletti. Yoksa mümkün değil. Ama sevgi her şeyin ilacı. Çocuğa sevgiyle bakıyorsunuz acayip mutlu oluyor. Başarı da ardından geliyor. Hepsi birbiriyle bağlantılı.

Can en çok yüzmeyi mi seviyor?
Bisiklet sürmeyi de çok seviyor. Bisiklette daha iyi hatta. Evde küçücüktü, bisiklet kullanıyordu.

Can sana bir soru sorabilir miyim? Bir hayalin var mı?
Hızlı yüzmek, koşmak…

Sevim Hanım, Can tanı aldıktan sonra özel eğitime başladınız mı?
Yıllarca özel eğitime götürdük. Pedagoglar, psikologlar, özel eğitimler… Fakat okula gitmeyi istemedi. Ben saatlerce bekliyordum. Kalemi elinde tutsun diye saatlerce yan sırada bekliyordum. İstemiyordu. Pedagoglar da "Zorlamayın" dedi. Sonra bir gün 16 yaşında "Ben okula gitmek istiyorum" dedi. İki ayda okuma yazmayı söktü. Sonra yine gitmek istemedi.

Yüzme dışında en çok ne yapmayı seviyorsun?
Can Demirci: Ailemle sinemaya gidiyorum.
Sevim Demirci: Belgrad Ormanı'nda yürüyüş yapıyoruz. Karşıya geçiyoruz, vapura biniyoruz.

Şunu da sormak istiyorum. Can'dan sonra ikinci çocuğa nasıl karar verdiniz?
Büyük cesaret aslında. Doktorum da bunu söyledi. Eşim "Asla olmaz giderim" dedi. Ben de "güle güle" dedim. (gülüşmeler) Çünkü kız çocuk çok istiyordum. İyi ki de olmuş. Nasıl dilediysem kız oldu. Ve gerçekten o olduktan sonra hayatımız değişti. Kızım çok büyük destekçiydi.

Can'a otizm teşhisi konduğu zaman en çok zorlandığınız şey ne oldu?
Başından beri hep zordu. Kızım doğduğunda Can'dan uzak tutmak zorundaydım. Can istemedi ilk önce Çağla'yı çünkü. O yüzden asla kucağımdan indirmedim. Bir yandan da Can ile ilgilenmem gerekiyordu.

Güçlü durmayı, otizmle başa çıkmayı nasıl başardınız?
Sabırlı bir insanım. Bir de herkesin hayatta bir hobisi olmalı. Benimki müzik. Müzik olmasa ben belki de bu kadar iyi olmazdım. Korolarda çıkıyorum. Sürekli TRT Nağme dinlerim. Ben doğdum doğalı radyo hep açıktır.

Buradan sizinle aynı durumda olan anne babalara tavsiye niteliğinde söylemek istediğiniz bir şey var mı?
Bizler sabırlı olmak zorundayız. Sevgi en büyük ilaç. Baktım sevgiyle yaklaşınca çocuk mutlu. Mutlu çocuk başarılı çocuktur. Bir de spor. Kesinlikle hayatlarında spor olmalı ki bu çocuk enerjisini harcayabilsin.

Duran Arslan (Can'ın antrenörü)
Sizi tanıyabilir miyiz?
20 yıldır özel çocuklarla çalışıyorum. 1.5 yıldır Spor Bakanlığı'na bağlı Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğü'nde çalışmaktayım. Bu çalıştığım yerde sosyal güvencesi olmayan çocuklara ücretsiz eğitim veriyoruz. Bu grubun içinde bedensel ve görme engellilerin yanı sıra otizmli, downlu gibi mental retardasyonu olan çocuklar var. Can ile yaklaşık 3.5 yıldır birlikte çalışıyoruz. Girmiş olduğu branşlarda Türkiye rekorları olan Can, en son Avrupa Şampiyonası'nda üçüncü oldu. Geçen yıl da ikinciydi. 2017'de biz Iron Man yarışlarına da katıldık. Dünyanın en zor yarışlarından birisi; 3.5 km yüzüyorsunuz, sonra 90 km bisiklete biniyorsunuz, ardından 22 km koşuyorsunuz. Can bu yarışı tamamladı ve ilk 100'e girdi. Yalnız orada şöyle enteresan bir şey oldu: Özel çocuk olduğunu söylememize rağmen bizi parkura sokmadılar. "Yarışı bitirebilecekse katılsın" dediler. Biz de bitirebileceğine inandık. "Sen yarışı bitirdikten sonra biz yarış alanında olacağız, bizi orada bulursun" dedik. Can 3,5 km yüzdü, sonra 90 km bisiklete bindi, 22 km koştu. Bizi bitiş alanında bulamayınca tekrar 22 km daha geri koştu! Çünkü bisiklet alanında olduğumuzu düşünmüş. Bir de eline 250 ml su vermiştik. "Can koşarken bunu içebilirsin" dedik. Can o komutu tam alamamış. Neyse koşuyor, sonra bisiklete biniyor sonra tekrar koşuyor. Hiç suyu içmemiş. Beni gördüğünde elinde hala o şişe, suyu gösterip "İçebilir miyim?" demişti. Böyle bir macera yaşadık.
Ondan sonraki yarışta Çanakkale Boğazı'nı geçtik. Orayı geçen ilk otizmli çocuktu. Normal gelişimli kendi yaşıtı çocuklar arasında ilk 10'a girdi.

Çoğu insan Can'ı Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Yarışması'na alınmayan otizmli genç olarak tanıdı. O olay nasıl gelişti?
Son gün Can'ı otizmli olduğu için yarışa almak istemediler. Milli Olimpiyat Komitesi sizin çocuğunuz özel, bununla ilgili Bedensel Engelliler Federasyonu'na başvurmanız gerekiyor dediler. Biz de oranın teknik kuruluyla görüşme yaptık. "Tamam deneme yapalım geçerse sıkıntı yok" dediler. Sonra bununla ilgili deneme için onları aradık. O zaman da "Deneme yapmamıza gerek yok, Can zaten milli sporcu. Nasıl yüzdüğünü de biliyoruz. Can'ı getirmenize gerek yok. Biz onu listeye ekledik." dediler. En son Milli Olimpiyat Komitesi'ni aradık, Can'ın isminin listede olmadığı söylendi. Sonra tekrar Bedensel Engelliler Federasyonu'nu aradık. Onlardan da "Biz onu listeye yazdık, onların haberi yok" cevabı geldi. Meğerse Milli Olimpiyat Komitesi'ne resmi mühürlü bir yazı gitmesi gerekiyormuş. Biz de bunun üzerine federasyon başkanıyla görüşüp onaylı bir şekilde başvurumuzu gönderdik. Gönderdikten sonra, Milli Olimpiyat Komitesi'nden "Son gün, federasyon başkanı da gönderse kabul etmiyoruz" dediler. Yarıştan bir gün önce Ceyda Düvenci, Haluk Levent gibi ünlüler Can'ın yarışa giremeyeceğini öğrenince sosyal medyadan bir hareket başlattı. Ondan sonra Can yarışa kabul edildi ve yüzerek 6.5 km İstanbul Boğazı'nı geçti. Ama biz Can'ı "Yarışa gireceksin, birinci olacaksın diye bir motivasyona sokmadık. Sadece "Yarışı bitir" dedik. Öyle yapmış olsaydık kendi yaş grubunda ilk üçe girerdi. Çünkü Can, sizin görebileceğiniz en güçlü çocuklardan birisi. Konsantrasyonu çok iyi ve verdiğiniz komutları çok iyi alıyor. Can bu sene 42 km maraton koştu.

İlerisi için Can ile ilgili hedefleriniz neler?
Benim Can'la ilgili en büyük hayalim, onu 2019'da Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu'na sokmak. 800 km'lik uluslararası bir yarış olan bisiklet turnuvası, günde yaklaşık 160-180 km'lik bir parkur ve beş gün boyunca sürüyor. Bir de Manş'ı geçen ilk otizmli çocuk olmasını istiyoruz. Can'ın potansiyeli çok iyi. Hangi spor branşına yönlendirmek isterseniz hemen ona adapte olabiliyor. İnanılmaz yetenekleri var. İyi yönlendirirseniz yapamayacağı şey yok.

"Her zaman

doğru yönü gösterir"

REHBERLİK ARAŞTIRMA

"En iyilerle çalışır"

444 20 69

www.rehberlikarastirma.com

Sevgili Anne ve Babalar

Rehberlikarastirma.com özel gereksinimli çocuklarımızın erken tanılanması, doğru sağlık ve özel eğitim hizmetine hızlı kavuşmasına profesyonel destek verir.

Tanı sürecinden, çocuğunuzun gereksinimi olan doğru terapi seanslarına ulaşana kadar uzman kadrosuyla çocuğunuz için ücretsiz araştırma yapar, sizlere ücretsiz rehberlik hizmeti sunar…

Teşhis Danışmanlığı

Çocuğunuz ile ilgili şüphelendiğiniz konularda, kendi uzmanlarımızla uygun doktora zaman kaybetmeden yönlendirmenizi yapıyoruz.

Özel Eğitim Yönlendirmeleri

Çocuğunuzun tanısına göre ihtiyacı olan terapi konusunda yaşadığınız bölgede en iyi hizmeti veren merkezi bulmanıza yardımcı oluyoruz.

Rapor Hizmeti Danışmanlığı

Özel gereksinimli çocuğunuzun tanılama sonrası eğitim ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanabilmesi için gerekli , ' sağlık kurulu raporu ' ve ' R.A.M. (Rehberlik Araştırma Merkezi) raporu ' süreçlerinde sizlere rehberlik ediyoruz.

Eğitim ve Terapi Takibi

Çocuğunuzun seans takipleri ve siz anne babalara uygulanan memnuniyet anketleriyle hizmet aldığınız merkezleri denetliyor, merkezlerin kalite standartlarını çocuğunuza uygun hale getiriyoruz.

#rehberlikarastirma

rehberlikarastirma

@R.A.rehberlikarastirma

ASLA PES ETMEYEN ADAM: SERHAT ERÖNAL

"Asla Pes Etme" sloganıyla hem sosyal medyada hem seminerlerde insanlara ilham veren Serhat Erönal ile geçirdiği kazayla değişen hayatını konuştuk.

Hikâyenizi sizden dinleyebilir miyiz?
15 yaşındayım. İzmir Çandarlı'da babannem ve büyükbabamın yanına tatile gitmiştim. Hep bildiğim bir yerde, hep atladığım yerden, bottan denize atlıyorum. Sığ suya bilerek balıklama dalıyorum. Ama atlayıp botu ayağımla itince o sırada teknenin ipi geldi. İpe takılmamak için yön değiştirince maalesef kuma sert bir giriş oldu. Boynumdaki C5-C6 kemiğim kırılmış. Kafamı yere vurduktan sonra yavaşça yukarı doğru çıktım. Kollarım çok az hareket ediyordu. Bottaki arkadaşım şaka yapıyorum sanıyor. Sonra ben mücadele ediyorum, yüzemiyorum. Botun ipini görüyorum. Tutmak istiyorum, elimde de kolumda da bir hareket yok. Tutamıyorum. "Bari çıkayım da 'İmdat!' diyeyim, birileri beni kurtarsın" diye düşünüyorum. Gözlerime kadar suyun üstüne çıkabiliyorum ve arkadaşımı görüyorum. "Şaka mı gerçek mi" diye bana bakıyor derken "Serhat buraya kadarmış" dedim ve bende her şey karardı. Sonra beni buluyorlar, denizden çıkartıyorlar derken birisi geliyor, omzunda dışarı çıkartıyor. Boynum kırılmış. Sonra beni İsveç'ten gelen bir kadın görüyor, ne şanslıyım ki bu kadın 20'li yaşlarında yeni mezun bir hemşire. Üstelik uzmanlık alanı suni solunum! Ve suni solunuma başlıyor. İsveç'ten İzmir Çandarlı'ya arkadaşlarının yanına gelmiş bir günübirlik tatilci. Ardından şansım devam ediyor ve arkadaşımın ziyaretine gelen ve beyin cerrahı olan bir akrabası beni görüyor ve boynumun kırıldığını anlıyor. Havlulardan sedye yapıyor. Hastaneye gidiyoruz. Onun üstünde bana suni solunum yaparken beyin cerrahi hemşireye dönerek "Hastayı kaybettik" diyor. Hemşire bırakmıyor. Onun vazgeçmemesi beni hayata bağlıyor.

Çok etkileyici bir hikâye… Peki anne babanız haberi alınca ne yapıyor?
Annem babam paramparça tabii ki. Onlara da "Serhat ufak bir kaza geçirdi gel" diyorlar. Onlar da hastaneye geliyor. "Kime geldiniz?" "Serhat'a geldik". Oradan bir hemşire çıkıyor diyor ki "Şu boynu kırılan çocuk. Felç oldu o bir daha da yürüyemeyecek." Annem babam o anda yıkılıyor tabii ki. Ben geliyorum

kafamda traksiyon cihazı, vücudumu sarmışlar. Derken orada sürecimiz başlıyor. Onlar tabii "Keşke tatile göndermeseydik" diye kendilerini suçluyor. Ama öyle değil. Birinin bir suçlu araması lazım ya. O an birini suçlamak lazım. Ben hayata hızlı bir biçimde küsünce annem devreye girdi. Bir gün beni hastanenin bahçesine indirdiler. Ben durmak istemiyorum. Beni odaya çıkartın diyorum. Annem geliyor ve bana bas bas bağırarak "Banane ben mi sana atla dedim? Burada duracaksın, kendin ettin kendin başaracaksın" diyor ve ben susup kendime geliyorum… Ailem bu süreçte bana çok büyük katkı ve destekte bulundu, hayata sarılmamı sağladı ama öte yandan maalesef kendileri çok yıprandı...

Sonra fizik tedavi için Almanya'ya gitmişsiniz…
Kazadan 6-7 ay sonra gittim. O zaman iki evimiz vardı. İkisi de fizik tedavi rehabilitasyonun finansmanını sağladı. Fiziki olarak olmasa da psikoloijk olarak bunu yurtdışında yaşamış oldum. Yani fiziki artısından çok… Çünkü fizik tedavi ve rehabilitasyon birbirinden başka şeyler… Burada birlikte geçiyor oysa fizik tedavi güçlenmenizi, vücudunuzu daha iyi kontrol edebilmenizi sağlar ama neyi nasıl yapacağınızı öğretmez. Gelir bazı hareketler yaptırır fizyoterapistler, peki sen gittin ben ayakkabımı, pantolonumu giyeceğim? Tuvalete nasıl gireceğim? Nasıl bardak tutacağım? Bunların hiçbir tanesini kimse öğretmiyor. Neden? Çünkü öğretirlerse bağımsız olursunuz. Böyle bir sistem var burada. Ülkemdeyken dışarı kendi başıma çıkamıyordum, yemeği annem ya da babam yediriyordu. Yemek yemeye dışarı çıkıyorduk mesela. Ya annem ya babam önden gidip "Biz biraz sonra Serhat ile geleceğiz, tekerlekli sandalyede görünce şaşırmayın. Her şeye normalmiş gibi devam edin" diyorlarmış. Benim haberim yok tabii. Bu destekle gidince daha az yaralanıyorsun ama 15 yaşında bir delikanlıya başka birinin yemek yedirmesi çok kolay bir şey değil. Daha sonra Almanya'ya gittik. Oraya gitmeden önce "ben engelliyim" diyordum. Döndükten sonra dedim ki ne kadar çok engelli varmış etrafımda. Onun zihniyetteki engel olduğunu döndüğümde anladım. Orada o farkı yaşadım. Çünkü kimse sana orada özel davranmıyor. Sen sıradan bir vatandaşsın. Sadece saygı duyuyorlar o kadar. Bunu tecrübe ettikten sonra çok şey değişti hayatımda. Ondan sonrasında ben artık yeni bedenimle yeni hayatımda neler yapabileceğimi kurcalamaya başladım.

Konuşmamızın arasında "Kök hücreyi de denedim ikinci ölümüm oldu" dediniz. O süreçten biraz bahseder misiniz?
Kazanın üstünden 10 sene geçmişti. Bu 10 sene boyunca fizik tedavi gördüm. Geldiğim nokta; walker ile yürüme, kalçadan 25-30 adım atma, 200 tane mekik, 70-80 şınav… Makine gibi bir şeydim. Fakat 10 sene boyunca emek harcıyorsun, hala tekerlekli sandalyedesin. "Ne kaybederim ki, deneyelim" diyorsun. Sonra kök hücre tedavisi ameliyatından çıktım ve o 10 senem yok. Bütün kazandıklarımı kaybettim. İkinci kez felç oldum. Her şeyim gitti. O zaman dedim ki; "Demek ki hayatta her zaman kaybedecek bir şeyin var". Ondan sonra da sloganım oldu: "Hayatta olduğun için yaşamaktansa hayatı yaşa". Ameliyatın bana öğrettiği şey "Var olanla yetinmek demeyelim de bir üstünü ararken eldekini kaybetmemek ve her zaman kaybedecek bir şeyin olduğunu bilmek" oldu. Sonra fizik tedavilere tekrar başladım. Üstünden 12 sene geçti hala ameliyattan bir gün önceki gücümde değilim maalesef. Ama asla pes etmiyorum ve etmeyeceğim, daha önce felci yenmek için 10 sene uğraştım ve başardım. Şimdi ise 30 yıl bile geçse fark etmez, tekrar yapabileceğime inanıyorum ve çalışmaya devam ediyorum.

Kendinizi "motivasyon konuşmacısı" olarak tanımlıyorsunuz. Buna nasıl karar verdiniz?
Bunun hikâyesini de şöyle anlatayım: Kazadan sonra beni kısa bir süreliğine evde bırakıp bir yere gidiyorlar. Ben de o zaman yeni tekerlekli sandalyeye transfer olmaya başlamışım. Hafiften özgürlüğüme ulaşmış hissediyorum. Bir şeyler yemek istedim. Mutfağa gittim. Ekmeğin buzdolabının üstünde olduğunu gördüm. İki seçeneğim vardı: Ya onu alacaktım ya da yemeyecektim. Yemesem ölmezdim ama almazsam bence kesin ölürdüm. O yüzden onu almak zorundaydım. Buzdolabına yaklaştım. Açtım buzdolabını güç bela yan tarafa oturdum. Bir sağdan bir soldan defalarca vurdum ve en sonunda poşeti aldım. Ekmeğe ulaştım. Ve dedim ki: "Bir şeyi istediğinde yapıyorsun, sadece zaman alıyor. Benim yeni bir bedenim var ve bunu bulmam lazım." Bir bebek düşünün ayakları var ama nasıl dengede duracağını bilmiyor, bunu öğreniyor. Nasıl öğreniyor? Biz öğrettiklerimizle öğreniyor. Avuç içinde tuttuğu zaman "Hayır kalem böyle tutulur" diyoruz. O onun şekli oluyor. Şimdi ben ellerimi kullanamıyor olabilirim. Ama ben sadece sizin gibi kalem tutamıyorum. Benim kalemim bu. Bunlar

imza kalemi diye geçiyor. Ben bu kalemi kullanırken hiçbir şekilde basmaya gerek kalmadan en ufak bir dokunmayla yazabiliyorum. Bunu kullanarak çözüm üretiyorum. Ve ben bunu çok geç öğrendim. Bir şeyin çözümünün aslında var olduğunu ama kutumdan çıkmam gerektiğini, görmem gerektiğini çok geç öğrendim. Bu da bana bunu anlatıp, motivasyon tarafında birilerine "Evet yapamadığınla değil, yapabileceğinle ilgilen" kısmını aktarmam gerektiğini düşündürdü. İnsanlara bunu ulaştırma kısmı da bir sene öncesiydi.

O harekete geçme isteğini uyandıran şey neydi peki?
Bir yıl önce eşim Yeşim ile tatildeyiz. O zaman da işlerimin sakin olduğu bir tarih. Ki benim cep telefonum hiç susmaz. Sigortacıyız ya! Dedim ki "Yeşim… Herkes hayatımı yazsam roman olur der ya, sence ben hayatımı anlatsam ilham olmaz mı?" dedim. "Niye olmasın?" dedi ve öyle başladı. YouTube'da birkaç video çekmeye başladım. Ondan sonra da baktım ki farklı hayatlara dokunuyorum. Videolarımda ben pes etmediğimi söylüyordum. O bana takipçilerimin çıkartıp söylediği "Sen asla pes etmeyen adamsın" Bugün YouTube'da Serhat Erönal yazdığın zaman sonunu "Asla Pes Etme" diye tamamlıyor. Oraya geldi. Birileri seçti bu senin olmalı dedi. Ondan sonra da ben bunu anlatırken videolar çekerken davetler almaya başladım. Ardından konuşmacılık, motivasyon… Ben özellikle motivasyon vermeye gitmiyorum. Sadece ilham veren bir hayat hikâyem var ve ben onu anlatıyorum, başarılarımı paylaşıyorum ve insanların içlerindeki gücü keşfetmelerine yardımcı oluyorum. Çünkü ben iki kez felç oldum. Biri 1996 diğeri 2006 birinde ölüp dirildim. Hatta öbür tarafa gidip, gelmişliğim bile olduğu için; "ben yaptım siz de yapabilirsiniz" diyorum.

Ölmek nasıl bir deneyimdi?
Karanlığın içerisinde sessizlikte derine doğru gittiğinizi düşünün. O sırada "Serhat, Serhat!" diye sesleri daha yüksek bir şekilde duymaya başladım. Gözümü açtım. Her tarafta insan var. "Sakın uyuma" dediler. Oradan başlıyor asıl benim hikâyem. Asla pes etmemem de oradan başlıyor aslında.

Sosyal medya maceranız nasıl başladı?
Geçen sene 4 Kasım'da ilk videomu yükledim. Aralık'ta da Engelsiz Yaşam Fuarı'na katıldım. Oraya gittim, iki telefon bir tane tekerlekli sandalye çekilişi yaptım, çünkü bu sayede insanların ilgisini çekmeye ve kendimi anlatmaya çalışıyordum. Youtube kanalıma abone olmalarını istedim ve sadece 600 abone elde ettim. Şimdi ise aradan geçen bir yılın sonunda yarattığım farkındalık neticesinde Instagram ve YouTube sayfalarımda 25 bin kişiden oluşan bir takipçi kitlem var. Engelsiz Bilişim Platformu tarafından düzenlenen uluslararası bir kongrede "En İyi YouTuber Ödülü'nü aldıktan sonra bu defa Engelsiz Yaşam Fuarı'ndan bir davet aldım. Şimdi ise takipçilerim buluşma için oraya gitmemi bekliyorlar.
Sosyal medyada insanların bütün mesajlarına cevap vermeye çalışıyorum. Bu çok önemli bir şey. Instagram'da çok aktif bir şekilde yanıt veriyorum. Bir de o kadar güzel şeyler oluyor ki. Biri diyor ki "sayenizde eşim 8 yıl sonra elimi tuttu, ya da bir diğerinde bir çatal ucunda meyve… Altında 5 sene sonra ilk kez kendi yemeğini yedi" yazıyoruz. "Abi hayattan vazgeçmiş pes etmişken seni buldum. Hayatımı değiştirdin. Sayende hayata tutundum, iyi ki varsın" diyor. Bana istediğin kadar parayı ver, bunun hazzı başka bir şey.
Türkiye'de benim yaptığımı yapan ikinci bir kişi yok. Girin, inceleyin, instagramda günlük hayatımı paylaşıyorum. Çok nadirdir benim sıkıntılarımı anlattığım. Ben yardım beklemiyorum, hayatımı paylaşıyorum. İnsanlar bundan ciddi güç alıyorlar. Bu da bana güç veriyor.

"Asla Pes Etme" hareketi nasıl buralara kadar geldi?
Ben zaten ilk günden beri videolarımda takipçilerime "Asla Pes Etmeyin" diyordum fakat bir gün bir mail adım. KATÜ PDR öğrencileri bana demiş ki mailde: "Abi biz senin gibi asla pes etmeyen nesiller yetiştirmek istiyoruz. Bize bir videoyla seslenir misin?". Ben nasihati hiçbir zaman sevmem. Babam da bana nasihat etmedi. O bana olabilecekleri söyledi. Ben içerisinden kendim için faydalı olabilecekleri seçtim. Ben bunu farklı bir şekilde dile getirmeliyim diye düşünerek onlara okul hayatımı anlattım. (Youtube'ta Asla Pes Etme-2. Bölümde izleyebilirsiniz). Sonra bana onlar da bir teşekkür videosu attılar. Onların attığı bu videoyla "Asla Pes Etme", benim hayatımın anlamı oldu.

Son soru: Suyla barışabildiniz mi?
Almanya'da "fizik tedavi"de karşıma çıkan ilk şu oldu: su terapisi! Ben zaten kabûslar görüyorum, denize balıklama atlıyorum, gidiyorum gidiyorum bir türlü yere çarpamıyorum. Terapiye girerken yüzüme su sıçradı. Açıkçası suda boğulup ölen birisi olarak o an ölüm korkusunu ve ölümü tekrar yaşadım. Anneme küfrettim! Anneye küfür etmek ne demektir yani. Korkumu ve o an hissettiklerimi anlatınca tabii bir de özür dileyince annem affetti beni. Sonra dedim ki bu böyle olmayacak. Bunun bir çaresi olmalı… Üstüne gittim. Pes etmeden denedim, denedim, denedim ve en sonunda o korkuyu da yendim. Şimdi en çok sevdiğim şeylerden biri de yüzmek...

DİL VE KONUŞMA SEANSLARIMIZ BAŞLAMIŞTIR

- Afazi Değerlendirmesi ve Terapisi
- Artikülasyon Terapisi
- Kekemelik Terapisi
- Gecikmiş Dil ve Konuşma Terapisi

İLETİŞİM:

0212 211 10 91-92
info@algiozelegitim.com

/Algiozelegitim

www.algiozelegitim.com.tr

algı
ALGI GRUP

"SPOR ENGELLİLİKTE ÇALINACAK İLK KAPI"

NTV Radyo'nun "Engelsiz" programında başarılı engelli sporcuların hikâyelerine yer veren program yapımcısı Ayhan Aktaş ile buluştuk.

Sizce sporun engelli bireyler için önemi nedir?
Sıradan bir futbolcu da önce amatör kulüpten başlıyor, daha sonra büyük kulüpler tarafından keşfedilerek futbolcu oluyor. Engellilerin dünyasında ise, seçenekler ve ulaşabileceği ortamlar çok net ortada olmadığı için insanlar bir boşluk yaşıyor. Ben sonradan engellileri kastediyorum. Diğer benim gibi olan insanlar, o süreçte zaten, yolu daha kolay bir şekilde buluyor. Sonradan engelli olanlar ise, "Ben ne yapacağım, çünkü artık yürüyemiyorum, eskisi gibi bazı şeyleri yaşayamıyorum. Ne yapmam gerekiyor?" diyor. O zaman bu süreçte bizlere ulaşıyor. Çünkü ben aynı zamanda "motivasyon koçluğu" da yapıyorum. Özellikle engelli sporculara ve ailelerine neler yaptığımıza dair yaşadığımız tecrübelere göre yön veriyoruz. Çünkü herkes okçu, basketbolcu ya da yüzücü olamaz. Kişinin mesela sağlıklı olduğu vakitlerde, her ne yapıyorsa o yaptığı şeyi, eğer bir spor yapıyorsa onun devamını getiriyoruz. Veya ilgisi yüzmeye ise, yüzmeye yönlendiriyoruz.
Spor bir çıkıştır. Çünkü insanların fazla bir seçeneği kalmıyor. Önceden ya da sonradan engelli olmuş insanların seçenekleri az olsa da değerleri çok yüksek. Elde edebilecekleri başarı en azından görebilecekleri bir yer ve oraya ulaşmak için de mevcut güçlerini en iyi şekilde değerlendirerek var güçleriyle çalışıyorlar. Çünkü başka bir zenginliğiniz yok. Bu ajitasyon mu? Hayır. Bu benim kendi özel dünyamda mutluluk yaratan bir alan. Benim yapabildiklerim sınırlı ise, o sınırlar dışına çıkarak kendimi üzmektense, o sınırın içindeki mutluluk ve başarıyı tadarak, ulaşarak onu en üst seviyeye çıkarıyorum ve kişisel motivasyonumu kendim kazanıyorum. Bir yerlerde de

Ayhan gibi ismim duyulduğu vakit, onore oluyorum. “Demek ki güzel bir şeyler yapıyorum” diyorum ve yoluma bu şekilde devam ediyorum. Spor gerçekten engelliler için ilk çalınması gereken kapı.

Programınız bu anlamda iyi bir motivasyon kaynağı oluyor…

Programımda, panellerde, katıldığım bütün etkinliklerde şunu söylüyorum: Ayhan Aktaş NTV gibi ulusal bir kanalda bu programı yapıyorsa, kendi misyonuna bir görev addediyorsa, bunu az çalışan bacaklarıyla değil, çalışan beyniyle ve önüne çıkan fırsatları iyi değerlendirmesiyle gelmiştir. Her insan bir şeyi başarır ve bunun örnekleri “Engelsiz” programında var. 7 senedir 300 ya da 400’e yakın bölüm çektik ve tek tek dinlerseniz, her birinde yeni yeni hikâyeler öğrenirsiniz. Bir örnek vereyim mesela size: Masa tenisinde Avrupa ve dünya şampiyonalarında oynamış ve madalya almış Ankaralı bir sporcumuz Nergis Altıntaş. Nergis’in şöyle bir hikâyesi var: Yaşını tam hatırlayamamakla birlikte bir gün sıradan hepimiz gibi grip olmuş, evde yatıyor. Ertesi sabah uyandığında okula gitmek için üstünü giyecek. Ayağa kalkıyor, bir-iki adım atıyor ki, bir anda yere yığılıyor. Boynundan aşağısı hiç tutmuyor. Hastaneye gidiyorlar. Tetkik vs yapılıyor. Nergis iki sene ailesinden uzak bir sağlık kuruluşunda tedavi görüyor. İki senenin sonunda tekerlekli sandalyede oturacak aşamaya geliyor. Ve bu aşamadan sonra Ankara’da bir bedensel engelliler okulunda, masa tenisi antrenörleri tarafından keşfediliyorlar. Hatta bizim paralimpik masa tenisi şampiyonlarımız Abdullah- Ali Öztürk de aynı şekilde orada keşfediliyor. Nergis’i yetiştiriyorlar ve Nergis şu anda Avrupa şampiyonu olmuş bir isim. Buna benzer öyle çok hikâyeler var ki!

Böylece diğerlerine rol model oluyorlar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Aslında bazı arkadaşlar şöyle söyler: Biz kimseye rol model olmak zorunda değiliz. Bizim neden böyle sorumluluğumuz olsun”. “Evet haklısınız” diyorum. Sen önce kendini geliştireceksin. Bunu önce kendin için sonra ülken için yapmışsın ama buraya nasıl geldiğini de unutmamalısın. Çünkü seni birileri keşfetmeseydi sen buralara gelemeyecektin. O kadar çok hikâye var ki bu şekilde. Zaten önümüzdeki dönem, bu isimlerin hikâyelerinin yer aldığı bir kitap da çıkarmak istiyorum. Çünkü insanlar ne kadar istemeseler de birileri için rol modelsin ve olmak zorundasın.

Sporda engellilere nasıl bir bakış açısı mevcut?

Hangi alanda olursa olsun bir engelli sporcu, başarı elde ettiyse bu başarısı onun engeline yoruluyor. Hayır. Örneğin yüzmede şampiyon sporcumuz bedensel engelli Beytullah Eroğlu, kendi gibi sporcuları geçerek şampiyon oluyor. Hepimiz kendi ayarımızdaki insanlarla yarıştığımız için benim ayarım neyse o ayarda yarışıyorum ve şampiyon oluyorum. Çünkü ben kendimi geliştirmişim. Tuğçe Akgün var, bedensel engelli, trafik kazasında omurilik felçli olmuş bir arkadaşımız. “Bizim yaptığımız başarılar toplum tarafından çok abartılıyor” der. Gerçekten de öyle.

Bunu “engeline rağmen…” şeklinde sunmayı seviyoruz galiba…

Mesela “Piyanoyla hayata tutundu” diye haberler de vardır. Niye tutunsun, piyano olmasa düşecek mi? Biri fotoğrafçılığın eğitimini almış, ustalaşmış. Çok güzel fotoğraf çekiyor. Ona gidip “Bravo, çok güzel fotoğraf çekiyorsun” demek başka bir şey, o fotoğrafçı engelliyse “Engeline rağmen çok güzel fotoğraf çekiyorsun” demek başka… Neden başarım engelime bağlı olsun. O yüzden radyoda insanların bu düşünceye saplanıp kalmalarını yıkmaya çalışıyoruz. Geçenlerde bir şey söyledim. “Engelli sporcularına verilen desteğin, sponsorluk anlamında bir süreklilik kazanması gerekir. Bizim sporcu ya da kulüplerimize yapılacak yardımın bağış ya da sadaka kültürü üzerinden yapılmaması lazım” dedim. Çünkü her zaman eli açık bir toplum olarak kalacağız böyle giderse. Sen bana sporcu olduğum

için çalışmam ve başarmam için destek olacaksan, ismini bana vereceksin. Ben de senin ismini en üstlere taşıyacağım. Bu konuştuğum şeyin içinden biri, sadaka kültürünü alıyor, "Siz bizim dinimizin sadaka kültürünü mü yıkmaya çalışıyorsunuz?" diyor.

Otizmli sporcularla ilgili neler söyleyeceksiniz?
Otizmliler toplumda o kadar yanlış biliniyorlar ki. Geç algılıyor olabilirler ama geç başarıya ulaşmıyorlar. Eğer doğru yerlerde doğru isimlerle çalışırlarsa başarılı oluyorlar. Can Demirci var mesela. İstanbul Boğazı'nı geçti. Onların seviyesine uygun elde edilebilecek bir şey varsa, mutlaka çalışarak elde edilebiliyor. Otizmlilerin zihni sıradan insanlardan çok daha fazla çalışır. Mesela Bursalı bir arkadaşımız Alper Şirvan Cerebral Palsy'li. Üniversiteyi bitirmiş, edebiyatı istemiş fakat edebiyat fakültesine gidip gelmesi zor olacağı için bilgisayar mühendisliğini seçmiş. Çünkü "en azından yapacağım iş oturduğum yerden olsun" diye düşünüyor. Kendini üzmemek ve elindeki gücü en iyi değerlendirmek için, sorunlarla uğraşmak yerine kendine göre bir sınır çiziyor ve onun içinde üretmeye başlıyor. Ürettikçe o çember genişliyor. Artık Alper birçok insan tarafından takip edilen ve sevilen bir isim oluyor.

Sizin engellilik hikâyenizi dinleyebilir miyiz?
1.5-2 yaşlarımda ateşli bir hastalık geçiriyorum. Daha sonra bana sekiz iğne veriyorlar. Annem "İğnenin altıncısından sonra sen yerinden kalkamaz hale geldin" dedi. "Peki çocuk felci aşım yok muydu?" dedim. "Yoktu" dedi. Sonuç olarak çocuk felcine çevirdi. O dönemler zaten bedensel engellilerin birçoğuna sor, en büyük sorun yanlış iğne dediğimiz bir olaydır. İlacın size vücudunuza yan tesiridir, diyelim. Polio Sekeli'de hayatını tekerlekli sandalyede geçiren var, benim gibi değnekle dolaşan da var, benden daha iyi olan da var. Bu derecesine göre değişiyor.

Programınızda özellikle neyi vurguluyorsunuz?
Benim programlarımda özellikle vurgulamaya çalıştığım ve her zaman destek olduğum ailelerdir. Çünkü aileler o çocuklar için bir kaledir ve ailelerin en büyük düşüncesi "Benden sonra bu çocuk ne olacak?" düşüncesidir. İşte bunun için motivasyon koçluğu yapıyorum. Ve ailelere Nergis'ten, Ahmet'ten Mehmet'ten bahsediyoruz. Diyorum ki; "Eğer çocuğum benden sonra ne yapacak diye merak ediyorsanız ona kendi ekmeğini kazanması için fırsat verin." Eğer Mehmet'te bir yetenek varsa bu bir şekilde ortaya çıkacak.
Örneğin 12 yaşında Aybüke diye bir kızımız vardı. Ve ailesi geçenlerde bana geldi ve "Kızımız okçu olmak istiyor" dedi. Ama Aybüke'nin parmakları yok. "Peki Aybüke bu sana engel olmayacak mı?" dedim. "Hayır olmayacak, benim bacaklarım da yok" dedi. Bacakları ampüte ve dışarıdan hiçbir şekilde fark edilmiyor. "Öyle mi?" dedim. "Tamam o zaman seni sporcu yapacağız!". İnanç ve kendine güven çok önemli. Çocuk kendi hedefini kendi seçtiyse, "Ben okçu olacağım" dediyse, ona zaten elindeki bütün desteği verirsin. Boşsa, sıfırsa biraz zaman alıyor ama onu da bir yere yönlendirebiliyorsun. Aybüke şu anda Okmeydanı Okçular Vakfı'nda ok talimlerine başladı. Yarın bir gün mutlaka bu kızımızı bir yerde göreceksiniz.

Engelli sporcuların en büyük sorunu ne sizce?
Özellikle bireysel engelli sporcuların en büyük sıkıntısı bir federasyon var ama federasyonumuz sponsor veya maddi destek bulmakta zorlanıyor. Engelli sporunun marka değerinin yükseltilmesi lazım. Kurumlar sana "Ben Ayhan'a sponsor olmak istiyorum diye gelmeli. Fakat engelli sporcular kendi sponsorlarını kendileri bulmak durumunda kalıyor. Bu bizim sporcularımızın enerjilerini boşa harcamaları anlamına gelir. O yüzden bunun çözülmesi lazım. Hiçbir şey yapılamıyorsa, bir ekip oluşturup havaalanında bu çocukları karşılayın ve tebrik edin. O da en azından "Her başarımdan sonra birileri beni havaalanında karşılayacak" desin.

RAMADA
HOTEL & SUITES
İstanbul Golden Horn

RAMADA HOTEL & SUITES
İSTANBUL GOLDEN HORN
A: Sütlüce Mah, İmrahor Cad. No:12
Beyoğlu İstanbul
T: +90 212 255 8080
E: info@ramadagoldenhorn.com
Koordinatlarımız :41.053794, 28.945748

Ramada Hotel & Suites Istanbul Golden Horn İstanbul Beyoğlu bölgesinde Haliç'e hakim merkezi konumda Haliç Konre merkezi, Miniatürk, Musiad Genel Merkezi, Istanbul Ticaret Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Koç Müzesi, Vialand Tema Parkı ve Bilgi Üniversitesi bulunmaktadır. Tarihi Feshane ve Pierre Loti de çok yakın çevrededir. Tarihi yarımada, Taksim, Beşiktaş ve Levent'e 10 dakika yakınlıktadır.

“GÖLGE ÖĞRETMEN BÜYÜK BİR GEREKLİLİK”

Küçükyalı Tekden Koleji Rehberlik Birimi ile kaynaştırmanın önemini ve eğitim öğretim kurumu olarak bakış açılarını konuştuk.

Her yıl okul açılırken farklı gelişim gösteren çocukların okula alınmadığı haberlerini duyuyoruz. Oysa ki kanunlarda “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez” deniyor. Siz bir ilköğretim ve ortaöğretim okulu olarak, kanunlarla uygulama arasındaki bu uçuruma nasıl bakıyorsunuz?

Tekden Koleji kurulduğu ilk yıldan itibaren okul sloganı olarak “Her çocuk zekidir, eğitmesini bilene” anlayışını benimsemiş bir okuldur. Bu yönüyle okulumuzda engelli olsun olmasın her öğrencinin okula alınması konusuna titizlikle yaklaşılır. Öğrencinin okul ortamında uyumlu bir eğitim öğretim ortamının olacağına rehber öğretmenlerimizce karar verilir. Öğrencinin lehine olan karar alınması esastır. Ve Tekden Koleji öğrenci odaklı bir çalışma yürütmektedir. Kanunlarımızca da belirtilmiş olan bu hak, her öğrenci için uygulanmalı ve eğitim öğretim hakkı her çocuk için geçerli olmalıdır.

Farklı gelişimli çocukların gölge öğretmen eşliğinde eğitim almalarına nasıl bakıyorsunuz? Bildiğimiz kadarıyla siz bu konuda örnek bir davranış sergileyerek okulunuza gölge öğretmen kabul ediyorsunuz…

Özel eğitime ihtiyaç duyan ve farklı gelişim özellikleri gösteren öğrencilerin gölge öğretmen eşliğinde eğitim öğretim ortamında bulunması büyük bir gerekliliktir. Öğrencinin ve sınıfın eğitim öğretim hakkı gözetilmelidir. Bu yönüyle gölge öğretmen bu tarz çocuklara destek vermeli, ihtiyaçlarına cevap vermelidir.

Kaynaştırma ve bütünleştirme uygulamalarında devlet okullarında ve kolejlerdeki yaklaşımları karşılaştırabilir miyiz?
Devlet okullarında kaynaştırma ve bütünleştirme öğrencilerinin kabulü zaman zaman daha kolay olabilmekteyken, özel okulda bu öğrencilere kontenjan ayrılamayabiliyor. Bu durum hem özel okullar açısından hem de toplumsal açıdan hoş bir durum değil. Özel okullar imkânları ve uygunluk durumlarını gözeterek bu öğrencilere destek sağlayabilir.

Siz Tekden Koleji olarak kaynaştırma ve bütünleştirme uygulamaları yapıyor musunuz?
Okulumuzda kaynaştırma öğrencileri mevcut ve bu öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması birinci önceliğimiz.

Okulunuzda kaç tane kaynaştırma öğrencisi var? Kaçı otizmli?
Okulumuzda otizm tanılı öğrenci bulunmuyor. Toplam 28 adet kaynaştırma öğrencimiz var.

Kaynaştırma öğrencilerine özel BEP programı uygulanıyor mu? BEP geliştirme biriniz var mı?
Okulumuzda kaynaştırma öğrencileri için BEP uygulanıyor. BEP, sınıf öğretmenleri tarafından, rehber öğretmenlerin fikir ve görüşleri alınarak ve aile bilgilendirilerek hazırlanıyor.

Çocuğun ailesi, öğretmeni ve özel eğitim öğretmenleri ile işbirliği yapıyor musunuz? Nasıl bir işbirliğiniz var?
Okulumuzda yer alan tüm öğrenciler için rehberlik çalışmaları yürütülüyor. Bu çalışmalarda aile, öğretmen ve veli ayrılmaz bir bütün olarak ele alınır. Ayrıca özel eğitime ihtiyaç duyan veya gölge öğretmeni olan öğrencilerimizin özel eğitim öğretmeni ve gölge öğretmeni ile de işbirliği yapılır.

Öğretmenleriniz otizmli çocukların eğitimiyle ilgili bilgi sahibi mi?
Tekden Eğitim Kurumları öğretmenleri olarak eğitim öğretim yılı başında seminer programlarına katılmaktayız. Bu seminerlerde gelişimsel bozukluklular ve üstün yetenekli bireyler hakkında bilgi veriliyor.

Diğer çocukların kaynaştırma öğrencilerine olumsuz tutum ve davranışları olursa onları nasıl yönlendiriyorsunuz?
Öğrencilerimize rehberlik ve bilinçlendirme çalışmaları yapmaktayız.

Veliler kaynaştırma öğrencisini sınıflarında istemediklerini size belirttiklerinde nasıl bir yol izliyorsunuz? Buradan velilere nasıl seslenmek istersiniz?
Kaynaştırma öğrencisi olmak bir eksiklik olarak görülmemeli, bir özellik olarak görülmelidir. Çocuklar yeterli ve doğru eğitimle kendilerini en iyi şekilde ifade edebilir ve gelişim gösterebilirler. Sevgili velilerin unutmaması gereken en önemli şey her çocuk anne babasının gözünde değerli ve özeldir. Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf ortamında istenmeme durumunu ortadan kaldırmak birinci önceliğimizdir. Bu amaçla okullarımızda gölge öğretmen bulundurmaya gayret ediyoruz.

Farklı gelişen çocuklara özel sınıflarınız var mı? Varsa kaç sınıf, kaç öğrenciniz var?
Okulumuzda üstün potansiyelli öğrencilerimiz için sınıflarımız bulunmakta. İlkokul kademesi olarak altı sınıf, ortaokul seviyesinde iki sınıfımız üstün potansiyelli öğrencilerden oluşuyor.

Küçükyalı Tekden Koleji ile düzenlediğimiz Kaynaştırma ve Bütünleştirme Uygulamaları Söyleşisi

OTİZMLİ CHRISTOPHER'IN HİKÂYESİ

16 yaşındaki otizmli Christopher Boone'un hikâyesini anlatan "Süper İyi Günler" oyunu, 5 Ocak'ta Artı Sahne'de izleyicilerle buluşuyor. Yönetmenliğini Nedim Saban'ın yaptığı oyun, Tohum Otizm Vakfı ile ortaklaşa geliştirilen bir farkındalık projesi. Mark Haddon'un çok satan romanı "Süper İyi Günler"den uyarlanan tiyatro oyunu, Tiyatrokare tarafından sahnelenecek. Başrollerini genç ve başarılı oyuncu Emir Özden ile Ayça Erturan, Korel Cezayirli, Didem İnselel ve usta oyuncu Celile Toyon'un paylaştığı oyunda izleyiciler, otizmli Christopher Boone'un gerçeğin peşinde matematiksel zekâsını kullanarak gizemli bir cinayeti çözdüğüne tanıklık edecek. Üç boyutlu animasyonlar eşliğinde sahnelenen oyunda, oyuncuların performansına tamamı 80 metrekare LED ekranlardan oluşan özel bir dekor eşlik ediyor.

BAŞARIYA ENGEL YOK

Radyo ve tv programcısı, spor yazarı Haluk Kesim, "Başarıya Engel Yok" kitabında bir engellinin neler başarabileceğini kendi hayatından yola çıkarak anlatıyor. "Gelecek hayallerinin güzelliğine inananların olacak" diyen Haluk Kesim'in kitabı Yakamoz Yayınları'ndan çıkıyor. İşte kitabın arkasından bir bölüm: "Rekabetini hırsıyla değil zekasıyla gösteren "bastonlu forvet"im o benim. Zaman zaman maç izlemeyi bırakır açarsanız radyoyu, onu ve klas yorumlarını dinlersiniz. Şimdilik "underrated" ama yakında herkes onu tanıyacak, neden mi, bu kitabın arkasında saklı.- A.Bilal Bal"

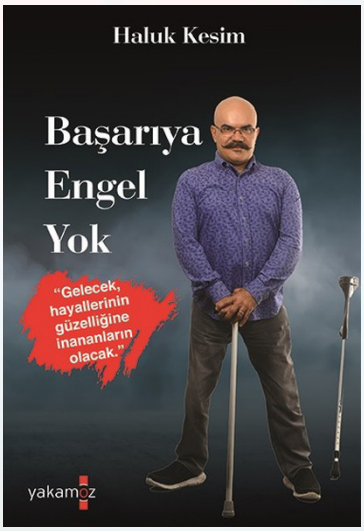

FARKINDALIK HAFTASI'NDA RENKLİ ETKİNLİKLER

"1-9 Aralık Farkındalık Haftası" kapsamında İstinyePark-İZEV (İstanbul Zihinsel Engelliler İçin Eğitim ve Dayanışma Vakfı) standı birbirinden renkli etkinliklere ve katılımcılara sahne oldu. Kültür, sanat ve kişisel gelişim öğeleri, merkezinde engelli ve öteki kavramını barındıran temalarla birleştirilerek dopdolu bir organizasyon takvimi hazırlandı. İZEV Vakfı'nın desteklediği gençlerin yer aldığı iki sergi serisi olan "Sanat ve Biz" ile "Hayvanlar ve Biz" sergileri de dokuz gün boyunca alanda gezildi. Farkındalık Haftası boyunca ritim terapi, nefes terapi, duvar boyama etkinliği, imza günleri ve söyleşiler de düzenlendi.

"BU KURUM OTİZMİN YANINDA PROJESİ"NDE İLK ADIM

ÖÇED'in başlattığı ve otizmde iyi örnekleri yüceltmeyi hedefleyen "Bu Kurum Otizmin Yanında Projesi"ni destekçilerden Korhan Ballı Spor Merkezi antrenörü Orkun Bingöl ve fikir sahibi Gülzade Algül'den dinledik.

Kendinizi tanıtır mısınız?
Ben Orkun Bingöl. IFBB'ye bağlı Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu antrenörlerindenim. 3 yıldır burada çalışıyorum. Salonumuzda fitness, body building, kardiyo, aerobik gibi sporlar var.

Otizmli çocuklara destek olmak amacıyla başlattığımız projede yer aldığınız için çok teşekkür ederiz. Projeyle ilgili düşüncelerinizi alabilir miyiz?
Hocalarımız bize gelerek otizmden bahsettiler. Otizmli çocuklarımızın yaşadıkları hayatı biraz konuştuk. Onların spor yapmanın bir rehabilitasyon olabileceğini söylediler. Biz de memnuniyetle çocukları kabul ettik. Onlara faydalı olmak için elimizden ne gelirse hepsini yapmaya hazır olduğumuzu söyledik. O gün bu gündür çocuklarımız velileri ya da hocalarıyla geliyor, burada spor yapıyor.

Buraya gelip ne yapıyorlar?
Koşu bandı ve bisiklete biniyor, küçük dambıllarımızla oynuyorlar. Antrenman yapan kişilerle yan yana vakit geçiriyorlar. Böylece çevreye daha uyumlu hale geliyorlar, insanlarla olan iletişimleri gelişiyor. Bu da onlar için bir rehabilitasyon.

Üyelerinizin tepkisi ne oluyor?
Onlar da çok olumlu karşılıyor ve destek veriyorlar.

Otizm hakkında daha önceden bilginiz var mıydı?
Genel anlamda bir bilgimiz vardı ama onları gördükçe insan daha çok bilinçleniyor. Gerçek boyutunu ancak görünce anlayabiliyorsunuz.

Gülzade Hanım "fikir sahibi" olarak sizden projenin nasıl geliştiğiyle ilgili bilgi alabilir miyiz?
Gülzade Algül (Algı Özel Eğitim Okul Öncesi Öğretmeni): Ben bu teklifi Korhan Spor Salonu'na sunduğumda sağolsunlar hiç düşünmeden "evet" dediler. Benim asıl amacım şu: Biz dersimizin sosyal, günlük yaşam gibi beceriler kazandırma kapsamında birçok mekâna gidiyoruz fakat birçok yerde olumsuz tepkiyle karşılaşıyoruz. Çünkü çocuklar zaman zaman gürültü yapıyor, çığlık atıyor. İnsanlar bu gibi durumlardan çok rahatsız olduğu için olumsuz tepkiler veriyorlar. O zaman da yakınları hiç dışarıya çıkmamayı tercih ediyorlar, kapalı kapılar ardında yaşıyorlar. Aslında üzerlerindeki baskı ve çekingenliği atmanın tek yolu güler yüzle karşılanmak. Bu fikirle bunu aşmayı planlıyoruz. Bu fırsatı bize sunduğu için Korhan Ballı Spor Merkezine teşekkür ederiz. Böyle güzellikleri bulup yüceltirsek çoğaltırsak insanlar otizmin daha çok farkında olacak. Çünkü gerçekten insanlar ailelerin neler çektiğini bilmiyor ve onlarla empati kurmuyorlar. Bilen insanları da yüceltmezsek otizmi hiçbir şekilde duyuramayız.

VELİLER NE DİYOR?
Sıdıka Hasgül (Mahmut Hasgül'ün annesi): Biz haftada 3 gün buraya geliyoruz ve derslerden önce 40 dakika vakit geçiriyoruz. Buradan derse geçtiğimiz zaman Mahmut'un eğitimi daha verimli geçiyor. Enerjisini harcıyor. Hocalar aletleri kullanmamıza yardımcı oluyor.

Mevlüde Yıldırım (Efe'nin ananesi): Efe'yi Gülzade Hocası getiriyor. Ben getirsem benimle spor yapmaz ama öğretmeni başında olunca yapıyor. Yardımcı olan herkese çok teşekkür ediyoruz.

"DİSLEKSİ OLDUĞUMU 38 YAŞINDA FARK ETTİM"

Kızına konan disleksi tanısı sonucu kendisinin de disleksi olduğunu fark ettiğini söyleyen Türkiye Disleksi Vakfı kurucu Başkanı Elif Yavuz ile enine boyuna konuştuk.

Kendinizi tanıtır mısınız?
Ben Türkiye Disleksi Vakfı kurucu başkanı, uzman klinik psikolog Elif Yavuz. İlköğretimden üniversiteye kadar eğitimlerimi İstanbul'da tamamladıktan sonra çeşitli hastanelerde mesleğimi icra edip bu vakfı kurdum ve halen bu vakfa başkanlık edip, çeşitli çalışmalarda bulunmaktayım. Ayrıca ben de disleksiğim.

Siz disleksi olduğunuzu nasıl fark ettiniz?
38 yaşında, kızımla birlikte fark ettim. Kızım Cemre disleksi tanısı alınca "Bu bende de vardı" dedim. Ben okuma yazmayı ilkokul 5. sınıfta öğrendim. Kızıma ilkokul ikinci sınıfta disleksi tanısı koydular. Cemre, birinci sınıfta çok ciddi bir akran zorbalığına maruz kaldı. Öğretmenimiz şahane biriydi fakat veli ve diğer çocuklarla problem yaşadık. Özellikle bazı velilerde nedenini anlayamadığım bir yarış var. Kızım Cemre okuyup yazamayınca öğretmeni beni okula çağırdı.

"Elif Hanım, Cemre sayesinde Arapça'yı söktüm ben" dedi. "Nasıl hocam?" dedim. "Cemre Arapça yazıyor biliyor musunuz?" dedi. Çocuğun defterine o güne kadar dikkatli bakmamışım. Bir baktım yazısı gerçekten tuhaf. Yazdıklarının Türkçeyle ilgisi yok. "Belli ki bir sıkıntısı var ve bir şey demek için çok erken. Ama çözeceğiz" dedi. O da disleksiyi bilmiyormuş. Bu şekilde kızım ikinci sınıfa geçti, hala tık yok. O süreçte bir hastanede çalışıyordum. Oradaki psikiyatrist arkadaşlar Cemre'ye bakıp "disleksi" teşhisi koydular. "Disleksi de ne?, böyle şeyler hep de beni buluyor" diye ağlamaya başladım. Sonra fark ettim ki bende de var, büyük kardeşinde de var. Benim annem babam, dayım, kuzenlerim hepsi disleksi çıktı. Herkes disleksiymiş haberimiz yokmuş!

Peki vakıf olarak ne zaman kuruldunuz? Vakfınızın tarihçesinden bahseder misiniz?
Vakfımız 2012 yılında kuruldu. 5 yıllık bir geçmişinin yanında 2015 yılının ortalarında Özel Ant Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'mizi açtık. Burada sadece dil konuşma bozuklukları ve özel öğrenme güçlüğüyle ilgili çalışmaktayız. Şu anda aynı binada hizmet veriyoruz ama vakıf binasıyla Ant Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ni ayıracağız.

Kaç çocuğa eğitim veriyorsunuz?
Aktif olarak eğitim verdiğimiz çocuk sayısı 42. Ama yedek listelerimiz ve çok ciddi bekleyenler var. Bizden giden olursa bu yedek listelerden yeni çocuklar alabiliyoruz.

Özel öğrenme güçlüğü nedir? Hangi dallara ayrılır?
Genel olarak dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme ve matematik yeteneklerinin kazanılmasında ve kullanılmasında kendini gösteren önemli bir güçlüktür. Özel öğrenme güçlüğü, disleksi (okumadaki güçlük), disgrafi (yazmadaki güçlük), diskalkuli (matematikteki güçlük), dispraksi (hareket ve koordinasyonda güçlük) ve dislaliya (konuşmada güçlük) olarak sınıflandırılır. Bunların içinde disleksinin daha çok bilinmesinin nedeni; anlaşılması kolay ve ilk göze çarpan şey olmasından kaynaklanıyor. Çocuk okuyamadığı için daha çabuk fark ediliyor.

Özel öğrenme güçlüğü yaşayan çocukları eğitim hayatında neler bekler?
Okul öncesi dönemde; diğer çocuklara kıyasla daha geç konuşmaya başlarlar, telaffuzla ilgili sorunlar yaşarlar, kelime dağarcıkları çok yavaş artarken çoğunlukla doğru kelimeyi bulmakta zorlanırlar. Rakamları, alfabeyi, haftanın günlerini, renk ve şekilleri öğrenmekte sorun yaşarken aynı zamanda kurallara, yönergelere uymakta zorluk çeker.
Okul döneminde; harfler ve sesler arasındaki bağlantıları öğrenmekte yavaş, sürekli aynı okuma hatalarını ve harfleri soldan sağa (b/d) yukarıdan aşağı (u/n) ters görme ve hecelerin yerini değiştirme (elif/file) gibi imla hatalarını yapar, rakam sıralarını değiştirir ve aritmetik işaretlerini (+, -, x, /, =) karıştırırlar. Yeni becerileri öğrenmekte yavaş ve dürtüseldirler. Zaman kavramlarını öğrenmekte ve planlama yapmakta güçlük çeker.
Ayrıca koordinasyonları zayıf; fiziksel ortamın farkında değillerdir. Sık sık kazalara maruz kalır ve sakar olarak etiketlenirler. Yüksek sesle okumaktan kaçınırlar. Ayrıntılara ya çok az dikkat eder ya da çok fazla odaklanırlar. Beden dilini ve yüz ifadelerini anlamakta zorlanmaları, sosyal yaşamda sorun yaşamalarına sebep olur.

"Normal okul müfredatı ya da özel dersler öğrenim güçlüğü olan çocuk ve gençlerin eğitiminde yetersiz kalır."

Disleksi nedir ve oluşum sebepleri nelerdir?
Ülkemizde Sağlık Bakanlığının "özgül öğrenme güçlüğü", Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) "özel öğrenme güçlüğü", sivil toplum kuruluşlarının pek çoğunun ise "disleksi" olarak tanımladığı kavramların hepsinin aynı şeyi ifade ettiğini belirtmek isterim. Ailelerin, öğretmen ve çocukların bu konuda kafa karışıklığı yaşamamaları gerekiyor. Disleksi "okumada güçlük yaşanması"dır.

Disleksi ülkemizde ne kadar yaygın? Rakamlar ne söylüyor?
Türkiye'de 50 bine yakın dislektik birey olduğu ifade ediliyor.

Özel öğrenme güçlüğü en erken ne zaman fark edilebilir?
Özel öğrenme güçlüğü ile ilgili belirtiler okul öncesi dönemden itibaren görülebilir. Aileler ve öğretmenler tarafından fark edilebilir. Bununla birlikte okula başlamayla beraber okuma, yazma ve matematik gibi akademik süreçlerdeki başarısızlık ile görünümü daha net ortaya çıkan bir problem olduğu için 1. sınıfın sonunda kesin tanı konulabilir.

Tanı konduktan sonra nasıl bir yol izlenmeli?
Özel öğrenme güçlüklerinin tedavisi eğitimdir. Normal okul müfredatı ya da özel dersler öğrenim güçlüğü olan çocuk ve gençlerin eğitiminde yetersiz kalır. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için doğru tanı konulup değerlendirme yapıldıktan sonra, özel bir eğitim programı oluşturulmalı ve eğitsel terapi yapılmalıdır. Bu yaklaşımın amacı, her çocuğun ihtiyacı doğrultusunda öğrenme deneyimi kazanmasını sağlamaktır.

Ülkemizde dislektik çocuklar hangi eğitimlerden yararlanabiliyor?
Ülkemizde özgül öğrenme güçlüğüne sahip çocuklara yönelik olarak üç temel eğitim programı mevcut. Bunlardan ilki, kaynaştırma/BEP Programları. Programla, temelde özel eğitime ihtiyaç duyan çocuğun, birtakım düzenlemeler yolu ile eğitim sistemine uyum göstermesinin sağlanması amaçlanır. Ancak

yapılan araştırmalar, okullarda eğitim veren öğretmenlerin bu alanda yeterince eğitimli olmadığını, çocuğa sunulan imkânların yeterli olmadığını ve ailelerin sahip oldukları hakları bilmediklerini ortaya koyuyor. Buna karşın, kaynaştırma hizmetinden yararlanma oranlarında son yıllarda belirgin bir artış yaşandığı görülüyor. Uygulanan bir diğer program da rehabilitasyon merkezlerince gerçekleştirilir. 2009 yılında yapılan düzenlemelerle özgül öğrenme güçlüğü tanısı almış çocuklara yönelik olarak rehabilitasyon merkezlerinde destek programları oluşturulması kararlaştırıldı ve bu program, özel öğrenme güçlüğü destek eğitim programı olarak adlandırıldı. özgül öğrenme güçlüğü ile çalışan bir diğer kurum da; özel okullar ve kurumlardır. Büyük illerdeki özel okullar başta olmak üzere pekçok okul ve kurumlar sorun yaşayan bu öğrenciler için düzenlemelere gidiyor.

Sizce uygulanması gereken eğitim modeli nedir?
Karma eğitim çok önemli ve okullarda özel gereksinimli çocukların hepsine özel müfredat oluşturulmalı. Her dislektik çocuğun kendine özel öğrenme modeli olduğu için bu çocuklar kesinlikle özel eğitim de almalı. Ama bence karma eğitimden önce akran zorbalığının önüne geçilmesi daha önemli.

Özel öğrenme güçlüğü kişinin yaşamında ne gibi olumsuz etkilere yol açar?
Özel öğrenme güçlüğü ile birlikte sık olarak dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu görülür. (DEHB)'nin fark edilmesi, tanılanması ve tedavisinin planlanması öğrencinin akademik ve davranışsal sorunlarının azaltmada yardımcı olacaktır. Karşı gelme bozukluğu, davranış bozukluğu, depresyon ve anksiyete bozuklukları da özel öğrenme güçlüğü ile en sık birlikte görülen sorunlar arasındadır. Bu nedenle değerlendirmeleri çok yönlü, öğrenciyi kapsayıcı perspektif ile yapmak oldukça önemlidir. Ayrıca müdahalenin planlanmasında kritiktir. Özel öğrenme güçlüğüne yönelik akademik desteğin yanı sıra psikoterapi desteği de önerilebilir.
Çocuk, yaşıtlarının yapabildiği bir şeyi yaşıtları gibi yerine getiremediğinden artan bir öfke duymaya başlayacak ve kendini diğerlerinin seviyesinden altta görmeye başlayacaktır. Dislektik çocuklarda çeşitli duygulanımlar görülür. Dislektik çocuk endişe sahibi olabilir. Daha önce yerine getiremediği bir görevi baz alarak "Tekrar başarısız olacağım hissi" çocuğun kısır döngüye girmesine ve sürekli endişe halinde olmasına yol açar. Öfke sahibi olan bu çocukların öfkeleri zamanla kızgınlığa dönüşecek ve bu kızgınlıklarını veli, öğretmen ve okula yönlendirecektir.
Öğretmen ve ebeveyn olarak dikkat edilmesi gereken; çocuğun duygularına kulak verip, duygusal ihtiyaçlarını belirlemeye çalışmak, duygularını ifade etmede zorluk yaşayacağından duygularını nasıl anlatması gerektiğini öğretmektir. Beklenmeyen bir davranışla veya düşük bir karneyle karşılaştığınızda 'tembel' gibi etiketlerden uzak durulmalı, notlardan çok göstermiş olduğu çabanın önemli olduğunu, başarmak için çabalamanın çok daha fazla olduğunu hissettirmeli.

Farkındalık artırıcı çalışmalarınızdan bahseder misiniz?
"Disleksiye Yelken Açıyorum", "Hepimiz Birer Mucizeyiz", "Disleksi Kampı", "Disleksinin Farkındayım" gibi projeler ve festivaller ile farkındalık çalışmaları yürütüyoruz. 'Hepimiz Birer Mucizeyiz' projesinde, Türkiye'deki tüm devlet ve özel okullarında öğretmen ve velilere ücretsiz seminerler düzenliyoruz. Akabinde taramalar ile devam edecek. "Disleksi Kampı"nda ise çocuklar doğada vakit geçirip tek başına yaşamayı öğreniyorlar. Yelken kulüpleriyle anlaşma yaparak Ankara Mogan Gölü'nde başlattığımız "Disleksiye Yelken Açıyorum" projesinde ise, çocuklar yelkenle tanışıyorlar. Bu sayede sorumluluk almayı ve dikkat becerilerini geliştirmeyi öğreniyorlar. 9 ilde aktif olarak devam ediyor. Bir de 1-7 Kasım Haftası'nda ayrımcılığa karşı bilgilendirme amaçlı afiş ve bilboard çalışmalarımız var.

HEDEFE

psikolojik danışmanlık
ve eğitim merkezi

Hedefe Psikolojik Danışmanlık ve Eğitim Merkezi insana ve insanla ilgili olan her konuya yargısız, yansız, ölçülebilir ve çağdaş bakış açısı ile katkıda bulunmayı amaç edinmiştir.

Hedefe Psikoloji'nin misyonu bireylerin, çocukların, gençlerin, ailelerin, çiftlerin ve kurumların gerçek performanslarına ulaşmalarını sağlamak, doyum ve mutluluk hissini tatmayı hedefledikleri bu değişim süreçlerinde onlara bilimsel temelli, işlevsel, ulaşılabilir çözümler üretmek ve bu yolculukta etik ilkeler çerçevesinde ilerlemektir.

Psikoloji ve psikiyatri alanları kapsamında, etik kurallar dahilinde insan ve dolayısı ile danışan/hasta odaklı çalışmalar yürütmek temel değerlerimizdendir.

Bireysel ve kurumsal ruh sağlığı hizmetlerimizin yanı sıra Hedefe Psikoloji olarak sosyal sorumluluk bilincimiz ve hassasiyetimiz doğrultusunda projeler üretir, mevcut projelere uzmanlığımız dahilinde destek ve danışmanlık veririz.

Hedefe Psikolojik Danışmanlık ve Eğitim Merkezi ekibinde; alanında uzman çocuk ve ergen psikiyatrı, yetişkin psikiyatrı, en az yüksek lisans derecesine sahip yetişkin, çocuk, genç, aile ve çift psikoterapistleri ve eğitimciler görev almaktadır.

OTİZM VE BORA BENİ ÇOK TÖRPÜLEDİ

15 yaşında atipik otizmli Bora Çetin'in öğretmen annesi Aylin Çetin ile annelik yolculuğunu konuştuk.

Sizi tanıyabilir miyiz?
İsmim Aylin Çetin. Bora Çetin'in annesiyim. 48 yaşındayım. Öğretmenim. 15 yaşında otizmli ve 21 yaşında olmak üzere iki oğlum var.

Bora'nın otizmli olduğunu nasıl fark ettiniz?
İlk bir yıl çok güzel geçti. Diğer tüm bebekler gibi gelişimi gayet normaldi. 14 aylıkken yürümeye başladı ve yürümeyle birlikte hiperaktivite gelişti. Artık evin içinde zaptedemiyorduk. Koridordan geçtiğinde fare geçer sanırdınız. O kadar hızlı hareket ederdi. Uyku uyumamaya başladı. Baran usluydu ama "Bora hiperaktif olacak herhalde" dedik. Sonra babaanne; "Bir doktora mı götürseniz acaba?" dedi. Aslında ilk o fark etti. O zaman Kayseri'de yaşıyorduk. Kayseri'de bir tane çocuk psikiyatristi vardı. Ona götürdüğümüzde "Otizm olma ihtimali yüksek" dedi. Bora 27 aylıktı o zaman. "Otizm ne?" dedik. Konuyla ilgili hiçbir bilgimiz yoktu. Sonra araştırınca nasıl bir duvara çarptığımızı anladık. "Gidebiliyorsanız büyükşehre gidin" dedi. Eşim subaydı, ikimiz tayin istedik. Kayseri'den İstanbul'a gelerek eğitime başladık. Yani otizmle birlikte İstanbul'a geliş hikâyemiz böyle gelişti.
Bizim çok büyük öfke nöbetlerimiz yoktu. Otizm bir yelpazeyse bu yelpazenin ağır kısmında hiç olmadık. Ama problem davranışlarımız ve takıntılarımız hala devam ediyor. Eğitim sürecinde "Problem davranış ve takıntılarla nasıl mücadele edebiliriz?"i çok iyi öğrendik. Takıntıların sonu yok ama ne yapılabilir, krize dönüşmeden nasıl halledebiliriz kısmını daha iyi çözüyoruz.

Özel eğitim yolculuğunuz nasıl başladı?
Tohum Vakfı'na ilk başladığımızda Bora haftada 40 saat yoğun eğitim alıyordu. Bu maddi açıdan bizi çok yıprattı. Kaç ev parası harcadığımızı bilmiyorum. 5 yıl böyle devam etti. Haftada bir eve geliyorlardı. Biz de bilgilendiriliyorduk. Kaliteli bir eğitim aldık. Sonra iki yıl da kurs bölümüne gittik. İki yıldan sonra "biz ayrılıyoruz" dedik. Onlar da bunu onayladılar.

Bora başından şimdiye kadar nasıl bir ilerleme gösterdi?
İlk tanı konduğunda yüzde 87 otizmliydi Bora. Şimdi yüzde 40'lara indi. Konuşması, telaffuzu güzel. Gününün nasıl geçti-

ğini size motomot anlatıyor ama duyguları içine katmıyor. Neden, niçin dediğimizde onlarda takılabiliyor. Ama neler yaşadığını anlatabiliyor. Tabii ki yaşıtlarına göre geride ama eskiye göre çok daha iyi durumdayız.

Eğitim hayatında neler yaşadınız? Öğretmen oluşunuz Bora'ya faydalı oldu mu?
Öğretmen olmama rağmen çok zorlandım. Anaokulu haftanın her günü değil bir-iki gün gittik. Sonra Celalettin Buluğ İlkokulu'nda birinci sınıfa başladık. Sonra Süleyman Çelebi İlkokulu'na geçtik. Birinci sınıfı iki yıl okumasını eşimle biz istedik. Okuma yazma bildiği halde uyum süreci daha kolay olsun diye düşündük. Gölge öğretmen eşliğinde ilkokulu bitirdi. Ortaokulu da Süleyman Çelebi'de bitirdi. Sonra lise arayışına başladık. En sonunda yolun onu ne kadar çok strese soktuğunu bildiğimiz için, Kağıthane'de evimizin dibindeki meslek ve teknik lisesine yazdırdık. Orada mutlu olacağını düşündük. "Özel okula mı göndersek" diye düşündük ama orada Parin Hanım'ın fikrini ve desteğini çok gördüm. "Özel okul düşünmeyin" dedi ve bence haklıydı.

Bir yıl Bora'nın gölge öğretmenliğini de yaptığınızı söylediniz. Bu nasıl bir deneyimdi?
Bunu kesinlikle tavsiye etmiyorum. Hayatımdaki en zor yıllardan biriydi. Diğer sınıflarda ders anlatırken aklımın sürekli onda olması, teneffüste herhangi bir hareket yaptığında o sınıfın öğrencilerinin bana gelmesi... Bütün yaptığı negatif şeylerin hepsini ben gördüm. Görmemek de iyi bir şeymiş. Bu bende çok büyük bir stres oluşturdu. Haziran gelsin diye dört gözle bekledim.
Otorite kuramadım, beni öğretmen olarak göremedi. Bu arada öğretmenle ilgili onun sorunlarını ben tolere etmek zorunda kaldım. Öğretmeni iş arkadaşım olduğu için her sorunu aksettirmemeye çalıştığını hissediyordum. İyi geçen günlerimiz de oldu ama anne olarak olumsuzluklarını görmek beni üzdü. Ama o da bana bir tecrübe oldu. Aslında ben şu an okulda ne yaptığını tahmin edebiliyorum ama gölge öğretmeni ben olmadığım için o yaptığı davranışların çoğunu da yapmadığına inanıyorum.
Gölge öğretmenlik bizde de aşama aşama gerçekleşti. İlkokulda yanında oturuyordu, sonra bir arka sıraya geçti, sonra en arkası, sonra sınıfın dışına çıktı. Şu an öğretmenler odasına geçti gölge öğretmenimiz. Okulun dışına henüz çıkabilmiş değil.

Peki siz bir öğretmen olarak diğer öğrencilerin farklı gelişimli çocuklara tepkileriyle ilgili neler gözlemlediniz?
Benim görev yaptığım ortaokulda çocukların bilinç düzeyleri çok yüksekti. Hep merhametle yaklaştılar. Bu beni çok mutlu etti. O konuda hiçbir problem yaşamadım. Ne sınıfla, ne de okulla. Çocuklar da, veliler de bizi çok güzel tolere ettiler. Bu anlamda Süleyman Çelebi Ortaokulu'na teşekkür borcum var. Her fırsatta dile getiriyorum. İdarecisinden, veli ve öğrencilerine kadar hiçbir şikâyet gelmedi. Bizi kabul ettiler. Kabul etmek zorundalar diyebilirsiniz ama öyle değil. Eğitim hayatında çok büyük problem yaşamadık.

Bora 15 yaşında olduğuna göre ergenlikle aranız nasıl?
Beni odasına sokmak istemiyor. Aslında umduğumdan iyi geçiyor. Ama zıtlaşırsam değil. Mümkün olduğunca zıtlaşmadan, motive ederek, pekiştirerek iletişim kuruyorum. "Aferin artık sen liseli oldun" diyerek her gün onun büyüdüğünü hatırlatıyoruz. Ama istemediği bir şeyi söylediğim zaman sinirlendiği oluyor. O da ergenlik herhalde. Mümkün olduğunca tatlı tatlı söylediklerimi yaptırmaya çalışıyorum. Emrivaki sözlerin ergenlikte işe yaramadığını anladım. Mesela bazen "Hadi be oğlum de bana!" diyor. Gölge öğretmeni Azad Atman ile "Hadi Be Oğlum" filmine gitti, bu kalıp oradan kaldı. Her sabah aramızda geçen diyalog: "Günaydın nasılsın anneciğim" diyorum, "Hadi be oğlum" yapıyor. Ben ona öyle söyleyecekmişim. Kendini o kelimelerle motive ediyor aslında.

Abisiyle ilişkisi nasıl?
Çok iyi. Abisi bu yıl Erasmus'a İngiltere'ye gitti. İTÜ'de işletme mühendisliği okuyor. Abinin yokluğu ona bayağı zor geldi. Yılbaşını beraber geçireceğiz. Dört gözle abiyi bekliyor. Çünkü abi hem bana hem ona destek. Abiyle biz artık gözlerimizle bile anlaşabiliyoruz. Problem davranışları birlikte çözüyoruz. Eşimin de işi yoğun. O yüzden Bora babayı çok göremiyor. Fakat desteği çok büyük. Eşlerin desteği olmasa anneler bunalıma girer diye düşünüyorum. Çünkü bir problem davranışında her an dibe vurma durumumuz olabiliyor.
Başlarda Bora doğduktan sonra abiye yeterince ilgi göstermediğimizi düşünerek üzülüyordum. Ama abi bunu tolere etti. O nedenle şanslıyız. Hiç bunu dert etmedi. Tamam dersleriyle ilgilendik, okul hayatıyla ilgilendik ama sevgi ve ilgi anlamında, geçmişe dönüp baktığımda eksik kaldığımızı görüyorum. Ama problem etmedi. Baran'ın varlığı bizim için büyük bir şans.

Otizmli bir çocuk annesi olmak sizi nasıl dönüştürdü?
Otoriter ve kuralcıydım. Meslek hayatımda da Baran'ı büyütürken de daha katı ve nettim. Sınıfta da öyle. Şimdi daha merhametli oldum. Tabii otizm beni çok güzel törpüledi. Ama kuralcılığım şu şekilde Bora'da işe yaradı. Bence otizmli çocukları kuralsız büyütmek çok mümkün değil. Davranış değişikliği oluşturmak için kuralı vermeniz gerekiyor. Bir de eskiden ufak şeyleri nasıl da kafama takıp büyüttüğümü düşününce şimdi aslında ne kadar basit şeylermiş diye düşünüyorum. Çevremdeki insanların sorunlarını dinlediğim zaman bazı şeyleri gereksiz yere kafayı takıyorlar diye düşünüyorum. Otizm, bana birçok şeyi kafaya takmamayı öğretti.

Bora ile yaşamınızda toplumda ne gibi zorluklarla karşılaşıyorsunuz?
Beni en çok bakışlar rahatsız ediyor. Veya otobüse bindiğinizde o kişilerarası mesafeyi onlar ayarlayamayabiliyor. Artık çocuk da olmadığı için ters bakışlar, söylenmeler duyuyoruz. Ben orada gözlerimle veya el hareketleriyle onu tolere edebiliyorum. Birine çarpıyor mesela "Pardon" diyor ama öyle bir çarpıp geçiyor ki ben yüz ifademle özellikle yapmadığını ve farkında olmadığını ifade etmeye çalışıyorum.

Siz kendinizi nasıl rahatlatıyorsunuz? Bu zorlu süreçle baş etmek için ne yapıyorsunuz?
Benim için evde kendimle kalmak en büyük ödül. Eşimin mesaisi dolayısıyla beraber çok vakit geçiremiyoruz. Gerek Bora gerekse eşimin iş yoğunluğu nedeniyle çok birlikte vakit geçiremesek de, Bora bize az zamanda bile keyif almayı öğretti. Belki de beklentilerimi çok düşürdüm ben artık. En önemlisi küçük şeylerden mutlu olmayı başarmak. Çok sevdiğim bir yemeği yiyerek de mutlu olmayı öğrendim. Eskiden benim için çok bir şey ifade etmezdi. Yürümek, kendi başına sinemaya gitmek, AVM'de gezmek bana çoğu zaman yetiyor.

Çalışmak da sizi ayakta tutmuş olabilir mi? Öğretmenlik mesleğinin faydasını gördüm dediniz çünkü…
Çalışmanın da faydasını çok gördüm. Ortamınızın değişmesi çok önemli. İyi ki çalışıyorum, iyi ki öğretmen olmuşum.

ANNELERLE YENİ YIL BULUŞMASI

Yılbaşı Özel "Anneler Buluşuyor" etkinliği 5 Ocak Cumartesi günü gerçekleştirildi. ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan'ın ev sahipliğinde gerçekleşen etkinliğe anneler büyük ilgi gösterdi. Yılbaşına özel bir buluşma ile bir araya gelen anneler, hem sohbet etti hem de yeni bir yıla yeni umutlarla girmenin heyecanını paylaştı. Her buluşmada olduğu gibi bu defa da zaman yetmedi, konuşulacaklar bitmedi, bir diğeri için yeni sohbet başlıkları ortaya çıktı. Ortak noktaları "otizm" olan anneler, yaşadıkları deneyimlerin korkunç, umutsuz ve mutsuzluk verici olmadığını bir kez daha gördü. Bir anne diğerinin yaşadığı zorlukta veya güzellikte kendini buldu ve hafifledi. Günün sonunda etkinliğe katılanlar, yanındaki arkadaşına aldığı küçük bir hediyeyi iyi duygular ve yeni yıl dilekleriyle birlikte hediye etti. Artık ayda bir kez yapılması düşünülen buluşmalar için bizi takip etmeye devam edebilirsiniz.

3. KEZ

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERİ ZİHİN KURAMI TESTLERİ İLE DEĞERLENDİRME

Yrd. Doç. Dr. Alev Girli
Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi

Tarih: 27 Ocak Pazar 2019
28 Ocak Pazartesi 2019
16 SAAT
Saat: 09:30 - 17:30

Yer: ALGI ÖZEL EĞİTİM MERKEZİ
Büyükdere cad. Mecidiyeköy Mah.
Kervangeçmez Sokak No:10/1
Mecidiyeköy Şişli İstanbul

SOSYAL BECERİLER VE ZİHİN KURAMI BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

Türkiye'de, daha önce yapılmış eğitimlerden farklı olarak, Algı Özel Eğitim Kurumları tarafından "OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERİ ZİHİN KURAMI TESTLERİ İLE DEĞERLENDİRME" konusunda çalışacak Profesyonelleri yetiştirmek üzere DEÜ Özel Eğitim Bölümü Öğretim üyesi Dr. Alev Girli tarafından verilecek bir eğitim programı düzenlenmiştir.

Not: Eğitim Sonunda Katılım Belgesi Verilecektir.

KAYIT İÇİN ARAYINIZ
0507 923 7859
Emine Eşki Araslı

Özel Çocuklar
Eğitim ve Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

ALGI GRUP
www.algigrup.com.tr

"Algı Akademi"; Algı Grup'un eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

ALGI AKADEMİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN ERKEN TANI ALMASI VE ERKEN EĞİTİM PROGRAMLARINA DAHİL EDİLMESİ İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALARA SİZ DE DESTEK OLABİLİRSİNİZ.

ÖÇED

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

HESAP İSMİ :
ÖZEL ÇOCUKLAR EĞİTİM VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
HESAP BİLGİLERİ :
AKBANK MECİDİYEKÖY ŞUBESİ
HESAP NUMARASI (IBAN NO) :
TR970004600133888000174201

www.oced.org.tr
bilgi@oced.org.tr

ÇOCUĞUNUZUN GELİŞİM TESTİNİ YAPTIRDINIZ MI?

- Zeka Testleri
- Dikkat Eksikliği Değerlendirme Testleri
- Gelişim Testleri
- Zihin Kuramı Değerlendirme Testleri
- Nöropsikolojik Değerlendirme Testleri
- Projektif Testler
- Kişilik ve Yetenek Testleri

ALGI GRUP

www.algigrup.com.tr

/Algiozelegitim

RANDEVU AL

0212 211 43 94-95
info@algiaba.com.tr
www.algiaba.com.tr